

**İCRA DAİRELERİNİN ETKİNLİĞİNİN ARTTIRILMASI
EŞLEŞTİRME PROJESİ
TR-2009-IB-JH-02**

**İCRA DAİRESİ ÇALIŞANLARI İÇİN
TAKİP HUKUKU UYGULAMA
KILAVUZU**

Yrd. Doç.Dr. Gökçen TOPUZ
A.Ü. Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Cumhur RÜZGARESEN
Turgut Özal Ü. Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Murat ERDEM
Sakarya Ü. Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Ayhan DOĞAN
Yargıtay Üyesi

Muzaffer AYDIN
Yargıtay 12. HD Tetkik Hâkimi

Adem AKPINAR
Adalet Bakanlığı
Personel Genel Müdürlüğü
Şube Müdürü

ANKARA
2012

Bu eğitim materyali, TR-2009-IB-JH-02 numaralı “İcra Dairelerinin Etkinliğinin Arttırılması” adlı eşleştirme projesi kapsamında hazırlanmıştır. Proje ekibi, aşağıdaki gibidir:

PROJE LİDERİ

Muharrem Ürgüp

YERLEŞİK EŞLEŞTİRME DANIŞMANI MEVKİDAŞI

İbrahim Cansız

PROJE LİDERİ

José de la Mata Amaya

Dionysia Kallinikou

YERLEŞİK EŞLEŞTİRME DANIŞMANI

Aránzazu Alameda López

YAZARLAR

Yrd. Doç.Dr. Gökçen TOPUZ
A.Ü. Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Ayhan DOĞAN
Yargıtay Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Cumhur RÜZGARESEN
Turgut Özal Ü. Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Muzafer AYDIN
Yargıtay 12. HD Tetkik Hâkimi

Yrd. Doç. Dr. Murat ERDEM
Sakarya Ü. Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Adem AKPINAR
Adalet Bakanlığı
Personel Genel Müdürlüğü
Şube Müdürü

Bu yayımda ifade edilen görüşler Avrupa Komisyonunun, Adalet Bakanlığının ve Yargıtay’ın resmi görüşlerini yansıtmamaktadır

“The views expressed in this publication do not necessarily reflect the views of the European Commission.

İ Ç İ N D E K İ L E R

ÖNSÖZ.....	1
KISALTMALAR CETVELİ	2
BİRİNCİ BÖLÜM.....	3
GENEL HÜKÜMLER.....	3
1. İcra hukukunun önemi.....	1
2. İCRA HUKUKUNA HÂKİM OLAN İLKELER.....	4
3. İCRA TEŞKİLATI	6
A. Merkez Teşkilatı.....	6
B. Taşra Teşkilatı.....	7
4. İCRA DAİRESİ ÇALIŞANLARI.....	7
A. İcra Müdürü.....	7
B. İcra Müdür Yardımcısı	7
C. İcra Kâtibi.....	7
D. Zabıt Kâtibi	7
E. Mübaşir	8
F. Hizmetli	8
5. İCRA MÜDÜRÜNÜN GÖREV VE YETKİLERİ	8
6. İCRA DAİRELERİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	8
A. Para ve Kıymetli Şeyleri Muhafaza Etmek (İİK m. 9, İİK Yön. m. 8 ve 110).....	8
B. Akit Yapma Yasağı	9
C. İş Görmekten Memnuiyet	10
D. Dosya, Tutanak Düzenleme ve Saklama (İİK. m. 8, İİK. Yön. m. 22). 10	
E. Yapılan Ödemeyi Kabul, Değerli Eşyayı Muhafaza Etme ve Tahsil Edilen Parayı Ödeme.....	13
F. Aydınlatma Yükümlülüğü:	13
G. Veri Kayıtlarını Koruma Yükümlülüğü:.....	13
7. İCRA MÜDÜRÜNÜN SORUMLULUĞU.....	14
A. Haksız Fiilden Kaynaklanan Tazminat Sorumluluğu (Kişisel Kusur)14	
B. Devlet Memurları Kanunundan Kaynaklanan Sorumlulukları (Disiplin Sorumluluğu):.....	14
8. DENETİM, TEFTİŞ, GÖZETİM	14
A. İcra Müdürünün Personeli Denetimi.....	14
B. İcra Hâkiminin Denetimi	14

C. Cumhuriyet Savcısının Denetimi	15
D. Adalet Müfettişinin Denetimi	15
9. GÖREVLİ VE YETKİLİ İCRA DAİRESİ	15
A. Görev	15
B)Yetki	16
I. İlâmsız İcrada Yetki	16
II. İlamlı İcrada Yetki	16
III.Yetkisizlik Kararı.....	17
10. İCRA TAKİBİNDE TARAF EHLİYETİ	18
11. İCRA TAKİBİNDE TAKİP EHLİYETİ	19
A. Gerçek Kişilerde Takip Ehliyeti	19
B. Tüzel Kişilerde Takip Ehliyeti	19
C. Tüzel Kişiliği Haiz Olmayan Mal ve Kişi Toplulukları	19
I. Adi Ortaklık	19
II. Tereke	19
III. Kat Malikleri Kurulu	20
12. İCRA TAKİBİNDE TARAFLARIN TEMSİLİ	21
A. İradi Temsil	21
I. Avukatlar	21
II. Stajyer Avukatlar	21
B. Kanuni Temsil (Veli, Vasi, Kanuni Mümessil, Vekil.)	21
13. İCRA ORGANLARININ KARARLARI	22
A. İcra Dairesinin Kararları	22
I. Genel Olarak	22
II. İcra Dairesinin Kararlarına Karşı Şikâyet	22
B. İcra Mahkemesinin Kararları	24
I. Genel Olarak	24
II. İcra Mahkemesi Kararlarının İcrası	24
III. İcra Mahkemesinin Kararlarına Karşı Başvuru Yolları	25
14. İCRA HUKUKUNDA SÜRELER	26
A. Sürelerin Niteliği	26
B. Sürelerin Hesaplanması ve Son Günün İdari İzne Rastlaması	26
C. Sürelerden Feragat	27
D. Tatiller ve Talikler	27
I. Gece Vakti Kavramı	27
II.Borçlunun Ailesinden Birinin Ölümü	27
III.Borçlunun Ölümü ve Terekenin Borçları	27

IV. Tutukluluk ve Hükümlülük Hali.....	28
V. Askerlik Hali.....	28
VI. Borçlunun Ağır Hastalığı	28
15. İCRA TEBLİGATLARI.....	28
A. Elektronik Tebligat.....	29
B. Vekile Tebligat	29
C. Kanuni Mümessile Tebligat.....	30
D. Yabancı Ülkelerdeki Türk Vatandaşlarına Tebligat	30
E. Büyükelçi/Yabancı Ülke Konsolosluk Görevlilerine Tebligat	30
F. İlanen Tebligat.....	31
G. Tebligat Kanunu'nun 35. Maddesine Göre Tebligat.....	31
16. TAKİP MASRAFLARI VE KAMU GELİRLERİ.....	32
A. Kamu Gelirleri	32
I. Harçlar.....	32
a. Maktu Harçlar.....	32
b. Nispi Harçlar	33
c. İzale-İ Şuyu Satışlarında Alınan İlave Harçlar	34
d. Maktu Harçlar Hakkında Açıklamalar Tüm maktu harçlar Peşin Alınır.....	34
aa. Başvurma Harcı.....	34
bb. Suret Harcı.....	34
cc. Vekâletname Suret Harcı.....	34
dd. Yerine Getirme Harcı.....	35
ee. İdare Harcı.....	35
ff. İflas Masasına Başvurma Harcı.....	35
e. Nispi Harçlar Hakkında Açıklamalar	35
aa. Peşin Harç ve İstisnaları.....	35
bb. Tahsil Harcı.....	36
aaa. Feragat Halinde Alınacak Tahsil Harcı.....	37
bbb. Haczin Fekki Halinde Tahsil Harcı.....	37
ccc. Tahsil Harcından Muaf Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri	38
cc. Tahliye ve Teslim Harcı	47
aaa. Taşınmaz Malların ve Gemilerin Tahliye ve Teslimi Harcı.....	47
bbb. Taşınır Malların Teslimi Harcı.....	48
dd. Yenileme Harcı	48
ee. Cezaevi Yapı Harcı	48

ff. Tellallık Harcı	49
gg. İzale-i Şüyu Satışlarında Alınacak İlave Harçlar	50
aaa. İlâm Harcı	50
bbb. Onama Harcı.....	50
ccc. Tapu Satım Harcı	50
II. Vergiler	51
a. Damga Vergisi	52
b. İhale Kararı Damga Vergisi	52
c. Katma Değer Vergisi ve Bazı Kalemlere İlişkin KDV Oranları	53
d. Emlak Vergisi.....	55
e. Gelir Vergisi	55
f. Veraset ve İntikal Vergisi.....	56
İKİNCİ BÖLÜM	59
TAKİP TÜRLERİ	59
1. İLÂMSIZ İCRA	59
A. Genel Haciz Yolu	59
I. Genel Haciz Yolunun Aşamaları	60
a. Takip talebi	61
b. Ödeme Emri	61
c. Haciz Safhası	62
d. Haciz Talebi.....	63
e. Yenileme Talebi.....	63
f. Haciz Talebinin İcra Müdürlüğüne Yerine Getirilmesi	64
aa. Taşınmaz Haczi	64
bb. Taşınır Haczi.....	65
cc. Hisse Haczi	65
aaa. Şirket Hisselerinin Haczi.....	66
bbb. İştirak (El Birliği) Halinde Mülkiyet Hissesiinin Haczi	67
ccc. Müşterek (Paylı) Mülkiyet Hissesiinin Haczi	67
dd. Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Hak ve Alacaklarının Haczi	68
ee. Finansal Kiralama Konusu Malların Haczi	70
ff. Muhafaza Tedbirleri.....	70
II. Hacizde İstihkak İddiası ve İstihkak Davası.....	72
a. İstihkak İddiası Üzerine İcra Dairesinin Yapacağı İşlemler	73
b. İstihkak Davasında Karineler ve İspat Yüğü.....	74
III. Haczedilemeyen Mal ve Haklar	75
a. Genel Olarak	75

b. Maddi Hukuka Göre Başkasına Devri Mümkün Olmayan Mal ve Haklar	75
c. İcra ve İflâs Kanunu'nun 82. Maddesine Göre Tamamı Hacedilemeyen Mal ve Haklar	76
d. Özel Kanunlarına Göre Hacedilemeyen Mal ve Haklar	79
e. Bir Kısmı Hacedilemeyen Haklar	84
IV. PARAYA ÇEVİRME (SATIŞ)	85
a. Taşınırın Satışı	86
aa. Satış Kararı	86
bb. Açık Artırma (İhale)	86
cc. Satış Bedelinin Ödenmemesi ve İhale Farklarının Tahsili .	87
b) Taşınmazların Satışı	88
aa. Mükellefiyetler Listesinin Hazırlanması ve Kıymet Takdiri	88
bb. Satış Kararı	90
cc. Artırma İlanının Hazırlanması ve İlgililere Tebliği	90
dd. Şartname Hazırlanması	91
ee. İhale	92
ff. İhalenin Kesinleşmesi, Tescil ve Tahliye İşlemleri	92
V. PARALARIN PAYLAŞTIRILMASI	92
VI. HACZE İŞTİRAK VE SIRA CETVELİ	93
a) Hacze Takipli (Adi) İştirak	93
aa) Takip Unsuru	93
bb) Öncelik Unsuru	93
cc) Belgelendirme Unsuru	95
b) Hacze Takipsiz İştirak	95
c. Maaş ve Ücret Hacizlerine İştirak	96
d. Kamu Alacağı Konulan Hacze İştirak	96
e. Özel Hukuktan Kaynaklanan Alacak İçin Konulan Hacze Kamu Alacağı İçin İştirak	96
f. İhtiyati Haciz Sahibi Alacaklının Hacze İştiraki	96
B. Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu	97
C. Kiralanan Taşınmazların Kira Bedelinin Ödenmemesi Nedeniyle İlamsız İcra Yoluyla Tahliyesi	98
2. İlâmlı İcra	99
A. İlâm ve İlâm Hükmündeki Belgeler	99
B. İlâmlı İcra Çeşitleri	101
I. Menkul Teslimine İlişkin İlamların İcrası	101
II. Gayrimenkul Tahliye Ve Teslimine İlişkin İlamların İcrası	101

III. Çocukla Şahsi Münasebet Tesisi, Çocuk Teslimi İlişkin İlamların İcrası	102
IV. Bir İşin Yapılmasına, Yapılmamasına Dair İlamların İcrası	103
V. İrtifak Haklarıyla İlgili İlamların İcrası	104
VI. Para ve Teminat Verilmesine Yönelik İlamlı Takiplere İlişkin İlamların İcrası	104
3. Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip	106
A. Taşınır Rehninin Paraya Çevrilmesi Yoluyla İlâmsız Takip	106
B. Taşınır Rehninin Paraya Çevrilmesi Yoluyla İlâmlı Takip	106
C. İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yolu İle İlâmsız Takip	106
D. İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yolu İle İlâmlı Takip	107
E. Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takiplere İlişkin Ortak Hükümler..	108
4. Tablolar	109
A.Ödeme Emrine İtiraz ve Şikâyetin Farkları	109
B. Genel Haciz Yolu İle Kambiyo Senetlerine Mahsus Haciz Yolunun Farkları	110
KAYNAKÇA	111

Ö N S Ö Z

İcra hizmetlerinin etkinlik ve verimliliğinin artırılması, icra dairelerinin kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi ve vatandaş tarafından icra dairelerine duyulan güvenin artırılması amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı ile İspanya Adalet Bakanlığı ve Yunanistan Kamu Hukuku Teşkilatı ortaklığında yürütülen İcra Dairelerinin Etkinliğinin Arttırılması Projesinin en önemli faaliyetlerinden birisini icra dairesi çalışanlarının hizmet içi eğitimlerinde kullanılmak üzere eğitim materyallerinin hazırlanması oluşturmaktadır. Bu eğitim materyallerinden birisini de “İcra Dairesi Çalışanları İçin Takip Hukuku Uygulama Kılavuzu” ismini taşıyan bu çalışma oluşturmaktadır.

Bu uygulama kılavuzu icra dairelerinde çalışan personelin sıklıkla karşılaştığı sorunlara çözüm bulmalarına yardımcı olabilmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu nedenle kılavuzun içerisindeki konu başlıkları uygulamada karşılaşılan sorunlara paralel olarak tespit edilmiş ve konular bu kapsamda ayrıntıya girmeden değerlendirilmiştir. Ancak zaman içerisinde ortaya çıkacak yeni sorunların tespiti ve çözümü bağlamında güncellenmesi amacıyla, bu çalışma elektronik ortamda da erişime açık bulundurulacaktır. Siz değerli uygulayıcı ve teorisyenler tarafından yapılacak eleştiri ve katkılar, sorunların çözümünde ve bundan sonra güncellenecek olan bu çalışmaya ışık tutacaktır.

Bu çalışmanın hazırlanmasına katkı sunan Yargıtay Üyesi Nazmiye BEYAZITOĞLU KUŞÇUOĞLU, Ankara Hâkimi Yaşar AKYILDIZ, Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdür Yardımcısı Seyit Ahmet ALPEREN, Adalet Başmüfettişi Seyit Ali KARATOMAS, Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü Tetkik Hâkimi İbrahim CANSIZ, Ankara İcra Müdürü Çetin ÖKMEN, Germencik İcra Müdürü Mustafa AKSOY’a, yazım aşamasında görev alan Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğünde memur olarak görev yapan Emrah AKÜREK ve proje asistanı Aslıhan SEVİMLİ’e teşekkür ederiz. Şüphesiz onların katkıları olmadan bu çalışma ortaya konulamazdı.

Kitabın icra dairelerinde çalışan personele ve diğer tüm okuyuculara yararlı olması en içten dileğimizdir.

KISALTMALAR CETVELİ

AATUHK	: Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun
AKS	: Adrese Dayalı Kayıt Sistemi
Av. K.	: Avukatlık Kanunu
HD	: Hukuk Dairesi
HK	: Harçlar Kanunu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	: İcra ve İflâs Kanunu
İİK. Niz.	: İcra ve İflas kanunu Nizamnamesi
İİK. Yön.	: İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği
KDV	: Katma Değer Vergisi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
m.	: Madde
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
Teb.K.	: Tebligat Kanunu
TCK	: Türk Ceza Kanunu

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL HÜKÜMLER

1. İCRA HUKUKUNUN ÖNEMİ

Alacaklı, özel hukuktan doğan hak ve alacağını, borçlunun rızasıyla yerine getirmemesi halinde devlet adına üstün devlet gücünü kullanmaya yetkili icra ve iflas daireleri aracılığı ile alabilir.

İcra dairesi, kişilerin özel hukuktan doğan alacaklarını tahsile çalışırken üstün devlet gücünü kullanmakta, borçluların hak ve özgürlük alanına müdahale etmektedir. Ancak, icra dairesi, özel hukuktan doğan bu hakların elde edilmesini kamu hukuku araçlarıyla, yani kamusal gücün kullanılması ile yerine getirmektedir. Devletin egemenlik gücünün kullanım şekli kamu hukuku karakterli olması nedeniyle cebri icra işlemi kamusal faaliyetidir.

İcra hukukunun amacı, cebri icra organlarının yardımıyla alacaklının ihlal edilen hakkına kavuşturulmasıdır. Bu anlamda icra dairesi işlemlerinin nihai hedefi kamu yararadır. Tüm icra işlemleri, her ne kadar kişilerin özel hukuktan doğan alacaklarını almaya yönelik olsa da, sonuçta hedef toplumda huzur ve barışı sağlamak ve bu şekilde hukuk düzenini korumaktır.

İcra organlarının kurulmasındaki temel amaç, alacaklının borçluya karşı bizzat kuvvet kullanmasını önlemektir.

Borçluya karşı zor kullanma, mahkeme kararı olmaksızın kapalı yerleri açma, meskene girme, üst arama, el koyma, satış, tahliye, kâl (yıkım) gibi geniş fakat o kadar da itina ile yapılması gereken görevleri söz konusudur. Bu işlemleri yaparken hiçbir makamdan emir ve talimat almadan karar verip uygulamasını da yapar.

İcra Daireleri, İcra ve İflas Kanununun takip hukukuna yönelik bu tür uygulamalarında bağımsızdır.

İcra ve iflâs dairesi işlemleri, İcra ve İflâs Kanununun dışında; Medeni Kanun, Borçlar Kanunu, Ticaret Kanunu, Avukatlık Kanunu, Bankalar Kanunu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu, İdari Yargılama Usulü Kanunu, İş Kanunu, Kamulaştırma Kanunu, Kat mülkiyeti Kanunu, Harçlar Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu, Damga Vergisi Kanunu, Belediye Gelirler Kanunu, Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkındaki Kanun gibi kanunların yerine getirmeye yönelik ilgili hükümlerini uygulayan dairelerdir.

İcra ve iflâs hukuku; iktisat, ülke ekonomisi gibi alanlarla da neden sonuç ilişkisi çerçevesinde etkileşim içerisinde. Yatırım, istihdam, tüketici davranışları, milli gelir, arz ve talep dengesi, enflasyon, kalkınmışlık seviyesi gibi iktisadi disiplinler icra dairelerinin faaliyetlerini doğrudan etkilemektedir.

2. İCRA HUKUKUNA HÂKİM OLAN İLKELER

İcra ve iflâs hukukuna ilişkin işlemlerin, icra ve iflâs dairesi tarafından yerine getirilmesi sırasında, alacaklı ve borçlunun menfaatlerinin dengelenmesi ve kamu yararının gerçekleştirilmesi açısından aşağıda kısaca belirtilen ilkeler önemlidir. Öne çıkan bu ilkelere örnekler şunlardır:

A. Tasarruf ilkesi : İcra takibinin başlatılması, devam edilmesi, durdurulması, sona erdirilmesi hak ve yetkileri taraflara aittir. Maddi hukukta taraflara tanınan tasarruf hak ve yetkisinin icra hukukundaki yansıması tasarruf ilkesidir. Bu ilke uyarınca icra takibi (istisna da olsa sınırlı sayıdaki resen yapılması gereken işlemler dışında) tarafların talebine istinaden yürütülür. İcra dairesinin kendiliğinden takibe başlaması, devam ettirmesi söz konusu değildir. (Örneğin, takip talebinde bulunmak, haciz talebinde bulunmak gibi...)

B. Taraflarca hazırlama ilkesi: Takibin tarafları iddialarını, kanunun aradığı yöntem ve delillerle kendilerinin hazırlaması ve icra organına sunması gerekir. Alacaklı, takip dayanağı belgeleri ve delillerini hazırlayarak icra dairesine veya gerektiğinde mahkemeye ibraz etmek zorundadır. İcra dairesi, kural olarak tarafların ileri sürmedikleri iddia, itiraz ve delilleri kendiliğinden dikkate alamaz. İcra hukuku, kişilerin özel yararına hareket etmekte ise de, asıl olarak kamu yararının sağlanmasına hizmet etmektedir. Bununla birlikte kamu düzenini ihlal sonucu doğuracak işlemlerde, özellikle takdir hakkı tanınan durumlarda icra dairesine, maddi gerçeğin tam ve doğru olarak, resen araştırılması konusunda sorumluluk yüklenmektedir. Yani, takdir hakkı tanınan durumlarda, talebin teknik doğruluğunun yanı sıra hukuki yerindeliğini de araştırmak zorunluluğu söz konusudur. (Örneğin, kambiyo senedinin unsurlarının varlığını resen araştırmak, ilam içeriğine uygun icra emri düzenlemek, malın haczinin caiz olup olmadığını takdir etmek gibi...)

C. Takip/usul ekonomisi: İcra takibi verimlilik, etkinlik, tutumluluk ve kalite gibi kriterler azami şekilde değerlendirilerek yürütülmelidir. Bu kriterler, mevzuat kalitesi ile birlikte, uygulayıcıların kamu hizmeti anlayışına ve yönetim becerilerine odaklıdır. Kaliteli mevzuat, genel

yapı itibariyle bütünlük, hız, öngörülebilirlik, kullanışsızlık, tutarsızlık, uyumsuzluk, zıtlık, aykırılık, gereksizlik gibi olumlu ve olumsuz hükümler gözetilerek düzenlenmelidir. Bunların yanı sıra, tarafların ödemek zorunda olduğu harç ve vergiler, miktar ve niteliği itibariyle, takip ekonomisini sağlamalı, menfaatleri ise dengelemelidir.(HMK madde 30)

D. Şekillilik ilkesi: İcra takibi, takip hukukunun belirlediği kurallara uygun yürütülür. Gerek icra dairesi, gerekse taraflar, takip hukukunun belirlediği bu kurallarla bağlıdır. Kamusal karakterli cebri icra işlemlerinin belirli bir düzen ve disiplin içerisinde yürütülmesi şekle sıkı sıkıya bağlı olmayı zorunlu kılmaktadır. Tarafların takipte yaptıkları işlem ve taleple bağlı olmaları, sonraki süreçte yapılacak işlemleri ise tam olarak öngörebilmeleri; icra dairesinin ise kullanacağı yetkilerin nelerden ibaret olduğunun belirli olması, şekillilik ilkesinin takip hukukundaki önemini göstermektedir. Takip işlemlerinin hızlı, düzenli ve belirli bir sistem çerçevesinde yürütülmesi kamu düzeni açısından da zorunludur. Tarafların hukuki durumunu etkileyen takip işlemlerinin, belirli bir usulü izlemesi keyfi uygulamayı da önleyecektir.

D. Para ile tatmin ilkesi : Konusu para alacağı dışındaki haklar, kural olarak ilamlı icra yoluyla takibe konu edilir. Konusu para olan alacakların ilâma bağlanması mümkün olmakla birlikte, alacaklı ilâmsız icra yoluna da başvurabilir. Konusu para alacağı olan takiplerde, borçlunun haczedilen mallarını alacaklıya terk ederek borcunu ödemesi mümkün olmadığından, alacaklının para ile tatmin edilmesi zorunludur. Bunun için haczedilen malların satılarak paraya çevrilmesi, tutarının alacaklıya ödenmesi gerekir.

E. Alenilik ilkesi: Bu ilkeye göre taraflar veya ilgililer, icra tutanaklarını görebilir örneğini alabilirler. Avukat veya stajyer avukatlar da vekaletname ibraz etmeksizin icra dosyalarını inceleyebilirler. Ancak, örnek alabilmeleri veya talep açabilmeleri vekaletname ibrazına bağlıdır. Aleniyet, takip işlemlerinde de uygulama alanı bulur. Tarafların menfaatlerinin dengelenmesi için bu gereklidir. Açık artırmanın umuma açık yapılması bu işlemlere örnek olarak verilebilir. Çünkü, açık artırma da gerek tarafların gerekse kamunun genel menfaati söz konusudur.

İcra takibinde, tarafların bilgisi dışında ondan gizli işlem yapılması mümkün değildir. Özel hayatın, kişisel bilgiler ile UYAP'taki kişisel verilerin korunması icra organının görevidir.

F. Cebri icra tekeli ilkesi: İcra hukuku, tarafların rızaen yerine getirmedikleri yükümlölükler, icra memurunun zor kullanarak yerine getirilmesi hükümlerini içerir. Yükümlölüğünü yerine getirmeyen borçluya karşı zor kullanma, devletin egemenlik ve kamu yetkisinin kullanılmasına dayanmaktadır. Kamusal otoritenin sağlanması için hukuki koruma tekelinin Devletin elinde bulunması zorunludur. Bunun için kendiliğinden hak alma ceza kanununa göre suç olarak tanımlanmıştır.

G. Ölçölölük ilkesi: İcra hukuku, maddi hukukun taraflara tanıdığı hakkın, genel hukuk ilkelerinin uygun gördüğü araçlar ile teslimini ve kendiliğinden hak almanın önlemesini amaçlar. Hukuk kuralının yaptırım gücü ise amaçlarına uygun araçlar ile yerine getirildiği oranında etkilidir. İcra dairesinin alacaklı ile borçlu arasındaki özel hukuktan kaynaklanan ilişkiye, Devlet adına müdahale etmesi, takip hukukuna maddi hukuka ait ilkelerinin ötesinde önem kazandırmaktadır. İcra işlemlerinin kamu hukuku karakterli olmasının bir nedeni de budur. Bu nedenle ölçölölük ilkesi sadece vatandaş ile devlet arasında, kamu hukukuna ait bir ilişki değil, icra hukuku alanında da kabul gören bir ilkedir. Örneğin icra müdürü, çocukla şahsi münasebet tesisi işleminde zor kullanma yetkisini, bizzat kendisi, kaba şiddet şeklinde değil, uyum ve oryantasyon sağlamak üzere uzman bulundurarak yerine getirmesi ölçölölük ilkesinin sonucudur. Böylece, amaçlanan sonuca daha uygun bir araç ile ölçölölük çerçevesinde hizmet edilmiş olur. Yine, hacizde belli sıraya uyulması da ölçölölük ilkesinin gereğidir.

3. İCRA TEŞKİLATI

A. Merkez Teşkilatı

İcra ve İflâs işlemleri, 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 2/k maddesi gereğince, Adalet Bakanlığının Ana Hizmet görevleri arasında sayılmıştır. Disiplin, eğitim ve özlük işlemleri ile uygulamaya yönelik konular, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, Personel Genel Müdürlüğü ve Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından yerine getirilmektedir.

İcra müdür ve icra müdür yardımcılarının disiplin, terfi, atama ve nakil gibi özlük işlemleri ve icra dairelerinin etkinliğinin artırılmasına yönelik kurumsal gelişim projesi Personel Genel Müdürlüğü tarafından yürütölmektedir.

B. Taşra Teşkilatı

İcra ve iflâs daireleri her asliye mahkemesi yargı çevresinde yeteri kadar kurulacak taşra teşkilatından oluşur. İcra ve iflâs daireleri idari, disiplin, denetim ve gözetim işlemleri açısından Cumhuriyet başsavcılığı, icra mahkemesi ile adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu başkanlığına bağlıdır. Buna karşın, takip hukukunun uygulanmasında ise tamamen bağımsızdır. Hiçbir makamdan emir veya talimat almaksızın karar verir ve verdiği kararı uygular. Örneğin; takip dosyalarından açılan taleplere karar verme konusunda tamamen bağımsızdır. Dairenin işleyişi açısından mesai saatlerine uymak veya uygun davranmak, izin almak gibi konularda icra mahkemesinin gözetimi altındadır.

4. İCRA DAİRESİ ÇALIŞANLARI

A. İcra Müdürü

Mesleğe kabulü, atama ve nakil işlemleri, 2004 Sayılı İcra ve İflâs Kanununun 1 inci maddesine göre; İcra Müdür ve Yardımcılarının Sınav, Atama ve Nakil Yönetmeliği hükümlerine göre yerine getirilir. Atamaları Adalet Bakanlığı tarafından yapılır. İcra ve İflâs Dairelerinin mesul amirleri icra müdürüdür. Yaptıkları işlemler adli işlem, statüleri adli memurdur.

B. İcra Müdür Yardımcısı

Mesleğe kabulü, atama ve nakil işlemleri, 2004 Sayılı İcra ve İflâs Kanununun 1 inci maddesine göre; İcra Müdür ve Yardımcılarının Sınav, Atama ve Nakil Yönetmeliği hükümlerine göre yerine getirilir. Atamaları Adalet Bakanlığı tarafından yapılır. Yaptıkları işlemler adli işlem, statüleri adli memurdur.

C. İcra Kâtibi

6352 Sayılı Kanun ile yeni ihdas edilen icra kâtipliği, hiyerarşide müdür ve müdür yardımcısı kadrolarından sonra gelmek üzere yer almaktadır. Adalet Bakanlığının yetki vereceği adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından atanır.

D. Zabıt Kâtibi

Kadroları mahalli adalet dairesine ait olup, Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonu Başkanlığı tarafından görevlendirme suretiyle icra dairesinde görevlendirilir.

E. Mübaşir

Kadroları mahalli adalet dairesine ait olup, Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonu Başkanlığı tarafından görevlendirme suretiyle icra dairesinde görevlendirilir.

F. Hizmetli

Kadroları mahalli adalet dairesine ait olup, Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonu Başkanlığı tarafından görevlendirme suretiyle icra dairesinde görevlendirilir.

5. İCRA MÜDÜRÜNÜN GÖREV VE YETKİLERİ

İcra müdürü, hukuk mahkemelerinin kararlarını yerine getirilmesini, ceza mahkemelerinin vekalet ücreti tahsiline yönelik kararlarının ve idare mahkemelerinin yargılama giderinin tahsiline yönelik kararlarının yerine getirilmesini;

İlâm niteliğinde sayılan belgelerin yerine getirilmesini;

ilâm veya ilâm hükmünde (icra edilebilir) belge olmaksızın, ilamsız takip, rehnin paraya çevrilmesi ve ilamsız tahliye takiplerinin yerine getirilmesini sağlayan icra dairesinin en önemli unsurudur.

İcra ve iflas dairelerinin mesul amirleri icra müdürüdür. Kanunun uygulanmasından birinci derece de sorumludur ve kanunun uygulanmasından kaynaklanan görevleri vardır. Bu görevler: Takip talebinin kabulü, ödeme emri düzenlenmesi, tebliği, haciz, muhafaza tedbirleri, paraya çevirme, paylaşırma, tahliye, menkul teslimi, gayrimenkul tahliye ve teslimi, çocukla şahsi münasebet tesisi, bir işin yapılmasına veya yapılmamasına dair olan ilâmların infazı gibi, icra hukukundan kaynaklanan görevleri, ayrıca iflâs hükümlerinin uygulanması örnek olarak verilebilir.

İcra müdürü, takip hukukuna ilişkin bu görevleri yerine getirirken, zor kullanma, mahkeme kararı olmaksızın kapalı yerleri açma, meskene girme, üst arama, el koyma, borçlunun mevcudunu bildirme konusunda malumat isteme, zor kullanma konusunda bütün zabıta memurlarına yazılı talimat verme gibi yetkilere de sahiptir.

6. İCRA DAİRELERİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

A. Para ve Kıymetli Şeyleri Muhafaza Etmek (İİK m. 9, İİK Yön. m. 8 ve 110)

İcra ve iflâs daireleri, tahsil ettikleri paraları nihayet ertesi iş günü çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak suretiyle

Adalet Bakanlığı'nın belirlediği bankaya yatırmak suretiyle muhafaza altına alırlar.

İcra dairesi, para, kıymetli evrak ve değerli şeylere el koymakla, bu şeylerin sahibine karşı devletin bir organı olarak muhafaza sorumluluğunu üstlenir. Bankaya yatırılan paraların faiz ve sair menfaatleri de Devlet'e aittir.

İcra müdürü, görevi nedeniyle zilyetliği kendisine devredilmiş olan veya koruma ve gözetimiyle yükümlü olduğu para, banknotlar, tahvilat ve esham ve hamiline ait ve emre yazılı senetlerle, altın, gümüş ve diğer kıymetli şeyleri icra kasasında veya bankada muhafaza eder. Bunları yanında tutamayacağı gibi cinsini de değiştiremezler. (İİK.m. 9, 88, 89; İİK. Nizamnamesi m. 30,31). İcra müdürü açıklanan bu durumlara aykırı davranırsa, bu malları kendisinin veya başkasının zimmetine geçirirse, (bu eylem, malın/paranın geçici bir süre kullanıldıktan sonra iade edilmek üzere işlenmesi durumunda kullanma zimmeti suçunu oluşturur.) TCK'nunda suç olarak tanımlanan bu fiillerden dolayı cezalandırılır. (TCK. m. 247)

Bu hükümler, emanet banka hesabına yatırılan paralar, harç, cezaevi yapı harcı olarak tahsil edilen paralar, haczedilen para ve kıymetli şeyler, yazışma gideri olarak ibraz edilen pullar ve yazışma masrafları hakkında da uygulanır.

Harç tahsilatı, Maliye Bakanlığı'nın parasal oranlar tebliğ hükümlerine göre belirlenen süre ve limit dahilinde ilgili maliye hesabına yatırılması gerekir. Yine, cezaevi yapı harcı tahsilatı ise iş yurtlarının genelgesi gereğince günlük olarak ilgili hesaplara aktarılması gerekir. Maliye Bakanlığının bu konudaki tebliği her yıl başında güncellenmektedir.

6352 sayılı Kanunun getirdiği düzenlemeler ile harç, cezaevi yapı harcı ve emanet para hesapları bankada tutulması gerekeceğinden, bu hesaplar üzerinde de icra müdürünün sorumluluğu devam eder.

B. Akit Yapma Yasağı

İcra dairesi çalışanları, dairelerince takip edilmekte olan bir alacak veya satılmakta olan bir şey hakkında kiminle olursa olsun kendileri veya başkaları hesabına bir akit yapamazlar (İİK. m. 11).

Bu maddedeki yasağa aykırı olarak yapılan akitler mutlak olarak butlandır ve süresiz şikâyet tabidir. Taraflar icazet vermek suretiyle dahi bu işleme geçerlilik kazandıramazlar.

Akit yapma yasağı dışında, İcra ve İflâs Kânununda tanımlanmamış ise de; gerek takip işlemleri yürütülürken, gerekse daire yönetimi ve personel ilişkileri arasında, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 2000/10 numaralı Tavsiye Kararı ile etik mevzuat hükümlerinde tanımlandığı üzere, gerçek, algılanan ve potansiyel çıkar çatışmasına neden olan davranışların da örneğin, hediye kabul etmenin de memnu işler kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

C. İş Görmekten Memnuiyet

İcra dairesi çalışanları kendisinin, karı veya kocasının, nişanlısının yahut kan ve sıhrî usul ve fûrunun veya üçüncü derece dâhil olmak üzere bu dereceye kadar kan ve sıhrî civar hısımlarının, Kanuni mümessili veya vekili yahut müstahdemi bulunduğu bir şahsın menfaati olan işleri yapamaz (İİK m.10).

Üçüncü dereceye kadar hısımlar alt soy, üst soy, kardeş, kardeş çocukları, amca, dayı, hala, teyzedir. Aynı derecedeki sıhrî hısımlar için de geçerlidir.

İcra müdürünün bu maddeye aykırı olarak yaptıkları işlemler mahkeme kararı ile iptal edilmediği sürece, kural olarak geçerlidir. Şikayet süreye tabidir.

D. Dosya, Tutanak Düzenleme ve Saklama (İİK. m. 8, İİK. Yön. m. 22)

İcra daireleri, yaptıkları işlemlerle, kendilerine yapılan talep ve beyanlar hakkında tutanak düzenlemek zorundadır. Bu tutanaklar, aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir. İİK m.8'e göre, İcra ve iflâs daireleri yaptıkları muamelelerle kendilerine vaki talep ve beyanlar hakkında bir tutanak düzenler. Sözlü itirazlar ile talep ve beyanların altı ilgililer ve icra memuru veya yardımcısı veya kâtibi tarafından imzalanır.

Bu tutanaklar alenidir. Menfaati olan ilgililer bu tutanakları inceleyebilir ve bunların örneğini alabilir. İİK. m.8 uyarınca usulüne göre düzenlenmiş icra tutanakları, aksi sabit oluncaya kadar geçerli resmi belgedir. Sözlü itirazlar ile talep ve beyanların altı ilgililer (taraf veya vekili tarafından bizzat huzurda imzalanır veya UYAP ortamında elektronik imza ile talep açabilir.) ve icra müdürü veya yardımcısı veya kâtibi tarafından imzalanır (görüldü yapılır). (İİK m.8, İİK Yön. m.22)

İİK Yönetmeliğinin 16.maddesi gereği tüm tutanaklar numaralandırılarak takip talebinin üzerine, diğer evraklar ise takip talebinin altına sırası ile takılır. İcra tutanakları düzenlenirken işlemler arasında boşluk bırakılmamalıdır.

İİK'nun 8/a maddesine göre icra ve iflâs dairelerince yapılacak her türlü icra ve iflâs iş ve işlemlerinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi kullanılır; her türlü veri, bilgi, belge ve karar, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla işlenir, kaydedilir ve saklanır.

Usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik veriler senet hükmündedir (HMK. m. 205/2). Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı ispat gücünü haizdir. Güvenli elektronik imza, kanunlarda güvenli elektronik imza ile yapılamayacağı açıkça belirtilmiş olan işlemler dışında, elle atılan imza yerine kullanılabilir. Güvenli elektronik imzayla oluşturulan belge ve kararlarda, kanunlarda birden fazla nüshanın düzenlenmesi ve mühürleme işlemini öngören hükümler uygulanmaz.

Zorunlu nedenlerden dolayı fiziki olarak düzenlenen belge veya kararlar, yetkili kişilerce güvenli elektronik imzayla imzalanarak Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemine aktarılır ve gerektiğinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla ilgili birimlere iletilir. Bu şekilde elektronik ortama aktarılarak ilgili birimlere iletilen belge ve kararların asılları, gönderen icra ve iflâs dairesinde saklanır, ayrıca fiziki olarak gönderilmez. Ancak, belge veya kararın aslının incelenmesinin zorunlu olduğu hâller saklıdır.

Elektronik ortamdan fiziki örnek çıkartılması gereken hâllerde, icra müdürü veya görevlendirdiği personel tarafından belgenin aslının aynı olduğu belirtilerek, imzalanır ve mühürlenir.

Elektronik ortamda yapılan işlemlerde süre gün sonunda biter.

Elektronik işlemlerin Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla yapılmasına dair usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

İcra dairesinin yaptıkları bu işlemler, kanunun 88/3,113/2,114/2,133/1,134/1 208/2,217, 219/1, 222, 223/3. maddelerinde açıklandığı üzere birer karar niteliğindedir. Ancak bu kararlar HMK 294-303 maddelerinde yazılı hüküm niteliğinde olmamakla birlikte, İİK'nun 8 inci maddesinde düzenlendiği şekliyle gerekçeli olarak yazılması gerekir.

Gerekçe, bir işlemin yapılmasında etkili olan maddi ve hukuki sebeplerin açıklanması, karar merciinin savunmasıdır. İşlemin yöneldiği kişiyi aydınlatma, bilgi verme işlevine de sahiptir.

Kararların gerekçeli olmasının dört ana amacı vardır. .

- Kararların yasallığı konusunda denetim yapılmasını kolaylaştırır.
- İşlemin yöneldiği kişiye bilgi verir. Gerekçe, ilgilinin yargı yoluna başvurusunun kendisi bakımından yararlı olup olmadığını ikna açısından yarar sağlar.

- İşlemi yapan görevliye özenli bir inceleme yapma konusunda sorumluluk verir ve işlemi bilinçli yaptığı yolunda güven duygusu kazandırır. Görevli, yaptığı işleme güven duyması özgüvenini artırdığı gibi en etkin denetim şekli olan özdenetim sürecinin çalışmasını sağlar.

- Gerekçe, işlemin yapılmasında etkili olan maddi ve hukuki sebeplerin açıklanması, tartışılması, yorumlanması ve sonuç olarak takdir edilmesi aşamalarını kapsadığından, hukuk kurallarının yanlış yorumlanması veya takdirin isabetsiz olması hallerinde kusura bağlı sorumluluğu kaldırır veya en aza indirir.

Kararın dayandığı sebepleri açıklamak mecburiyetinde olmayan bir makamın rahatlığı, çoğu kez hukuka aykırılıkları da ortaya çıkaracaktır. Gerekçe ile bu hukuka aykırılık giderilecektir.

Gerekçe, hakkında karar alınan veya işlem yapılan kişilere duyulan saygının bir sonucu olarak yapılan işlemin önemi ve ciddiyetine işaret eder.

Kararların gerekçeli olmasının bir diğer faydası ise, İcra ve İflâs Kanununun 18/3'üncü maddesindeki açıklama yapma sorumluluğunu kaldırma özelliğidir. Karara karşı şikayet yoluna başvurulması halinde, İcra mahkemesinin, kararın gerekçesini öğrenmek amacıyla icra müdüründen açıklama istemesine gerek kalmayacak, bu da takip sürecinde yaşanabilecek olumsuzlukları ve zaman kaybını önleyecektir.

Dosya, defter ve kartonların saklanması ve kaybolmasından İcra Müdürü sorumludur. Ancak, usulen yapılmış iş bölümü var ise, bu işle ilgili sorumluluk görevli memura aittir. Ancak, bu durum icra müdürünün gözetim görevi bakımından sorumluluğunu kaldırmaz.

6352 sayılı Kanun ile getirilen düzenlemelere göre, usulüne uygun güvenli elektronik imza ile oluşturulan veriler senet hükmündedir.

Fiziki olarak tutulan kartonların, sisteme özel (evrak) karton oluşturmak ve tarama yöntemiyle UYAP'a aktarmak suretiyle güvence altına alınması sağlanmalıdır.

Dosyaların çalınması veya kaybedilmesi ile ilgili eylemleri ortadan kaldırmak, dosya ihya yöntemini kolaylaştırmak, belge ve hak

kaybına neden olmamak, çalışanların sorumluluğunu en aza indirmek, kurumsal itibar ve güveni sağlamak amacıyla İcra ve İflâs Kanununun (6 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girecek olan) 8/a maddesinde yazıldığı üzere; tutanak ve kararların UYAP üzerinden elektronik imza ile gerçekleştirilmesi, özellikle tarama işlemlerinin mutlaka yapılması, bu karşın kaşe kullanma, el veya daktilo ile tutanak düzenleme işlemlerinden vazgeçilmesi gerekir.

E. Yapılan Ödemeyi Kabul, Değerli Eşyayı Muhafaza Etme ve Tahsil Edilen Parayı Ödeme

İcra dairesi, takip edilmekte olan bir para alacağına mahsuben borçlu veya üçüncü şahıs tarafından ödenen paraları kabule mecburdur. Bununla borçlu yaptığı ödeme kadar borcundan kurtulur.

İİK'nun 9. maddesine göre ise, icra dairelerine yapılacak her türlü nakdî ödeme, Adalet Bakanlığı tarafından uygun görülecek bankalarda icra dairesi adına açılan hesaba yapılır. Haciz sırasında, borçlu veya üçüncü kişiler tarafından yapılan ödeme nedeniyle tahsil edilen paralar, en geç tahsilâtın yapıldığı günü takip eden ilk iş günü çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edilir.

İcra dairelerince yapılması gereken her türlü nakdî ödeme, ilgisinin gösterdiği banka hesabına aktarılmak üzere, icra müdürü tarafından resen bankaya verilecek talimat gereği yapılır. Talimat, paranın icra dairesi hesabına yatırılmasını takip eden en geç üç iş günü sonuna kadar verilir. (Bu hüküm 06/01/2013 tarihinde yürürlüğe girecek)

İcra daireleri aldıkları kıymetli evrak ve değerli şeyleri kasalarında, zorunlu hâllerde ise kiralanacak banka kasalarında muhafaza ederler.

F. Aydınlatma Yükümlülüğü:

Taraflar arasında eşitliği sağlama, hukuki dinlenilme hakkı ve temel hak ihlallerine engel olmak bakımından, taraflar sahip oldukları haklar hakkında bilgilendirilmelidir. Ancak bu bilgilendirme, icra müdürünün haricen sahip olduğu kişisel bilgisini, hukuki danışman gibi kullanmasını gerektirmez. Zira, icra müdürü alacaklının ve borçlunun menfaatlerini eşit şekilde korumak zorundadır.

G. Veri Kayıtlarını Koruma Yükümlülüğü:

İcra müdürü elektronik ortamdaki veri kayıtlarını korumakla yükümlüdür. Bu yükümlülük kapsamında verilerin gizliliği, elektronik imza, UYAP ekranları ve şifre kullanımının esasları da gizliliğe girer.

Bunlara aykırı davranış disiplin sorumluluğunu gerektireceği gibi, Türk Ceza Kanununa göre de suç teşkil eder.

7. İCRA MÜDÜRÜNÜN SORUMLULUĞU

A. Haksız Fiilden Kaynaklanan Tazminat Sorumluluğu (Kişisel Kusur):

İcra dairesi çalışanlarının sorumlulukları Anayasanın 129. maddesine paralel düzenlemiştir. İİK'nun 5. maddesine göre, icra dairesi görevlilerinin kusurlarından doğan tazminat davaları, ancak idare aleyhine açılabilir. Devletin, zararın meydana gelmesinde kusuru bulunan görevlilere rücu hakkı saklıdır. Bu davalara adliye mahkemelerinde bakılır. Bu tazminat davalarında Borçlar Hukukunda düzenlenen haksız fiilden doğan tazminat davasının şartları aynen burada da uygulanır.

Söz konusu davalar için zamanaşımı, zararın öğrenilmesinden itibaren 1 yıl, fiilin işlendiği tarihten itibaren 10 yıldır. (İİK m.7).

B. Devlet Memurları Kanunundan Kaynaklanan Sorumlulukları (Disiplin Sorumluluğu):

İcra dairesinde çalışan memurların 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 124. maddesinin 2. fıkrası hükmüne göre disiplin sorumlulukları vardır. Belirli bir statü içerisindeki kamu görevlilerinin, kurum düzeninin sağlanması ve hizmetlerinin en iyi şekilde yerine getirilmesini sağlamak, devletin onur, saygınlık ve güvenilirliğini korumak amacıyla, mevzuat hükümlerinde öngörülen ve ihlali disiplin yaptırımına bağlanan hal ve hareketleri yapması, grup içi disiplini gerçekleştiren normlardan sapıcı davranış olarak tanımlanır. Mevzuattan kastedilen, kanun, tüzük, yönetmelikler ile yargı kararlarıdır.

8. DENETİM, TEFTİŞ, GÖZETİM

A. İcra Müdürünün Personeli Denetimi

İcra işlemlerinin verimli ve usulüne uygun olarak yürütülmesinden birinci derecede görevli ve sorumlu bulunan icra müdürlerinin, icra ve iflâs dairesi çalışanları üzerindeki gözetim ve denetim yetkisinin varlığı kuşkusuzdur. Ancak, personelin işbölümüne istinaden verdikleri kararlar ve yapmış oldukları işlemlerin denetimi icra mahkemesine aittir.

B. İcra Hâkiminin Denetimi

İcra dairesi, icra hâkiminin daimi gözetim ve denetimi altındadır. Dolayısıyla icra dairesinin işlemlerine karşı icra hâkimlikleri nezdinde şikâyet yoluna başvurulabilir. (İİK.m.13)

Her icra mahkemesi hâkimi, kendisine adlî yargı adalet komisyonu başkanlığınca dönüşümlü olarak bağlanan icra ve iflâs dairelerinin muamelelerine yönelik şikâyet ve itirazları inceler, bu dairelerin gözetim ve denetimlerini yapar, idarî işlerine bakar.

C. Cumhuriyet Savcısının Denetimi

İİK.nun 13 üncü maddesi gereğince; icra ve iflâs dairelerinin iş ve işlemleri üzerinde Cumhuriyet savcılarının denetim yetkileri mevcuttur. Anılan hükme göre; Cumhuriyet savcıları icra dairelerini yılda en az bir defa denetler. Cumhuriyet savcılarının icra müdürlüklerini denetlemelerine ilişkin olarak; denetim her yılın ocak ayında yapılması, geçen bir yıllık işlemleri kapsamı ve tanzim edilecek raporların birer suretinin icra ve iflas dairesi ile Cumhuriyet başsavcılığında saklanması gerekir.

D. Adalet Müfettişinin Denetimi

İcra ve İflâs Kanunu'nun 13/1 inci maddesinde, icra mahkemesi hâkiminin daimi gözetim ve denetimi altında olan icra ve iflâs dairelerinin Cumhuriyet savcıları yanında ayrıca Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı nezdinde görevli bulunan Adalet müfettişleri vasıtası ile denetime tâbi tutulacakları belirtilmiştir.

Ayrıca, 11.04.2005 tarihli İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliğinin 113 üncü maddesinde, “Bu Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilmesinde icra mahkemeleri, Adalet müfettişleri, Cumhuriyet savcıları gözetimle görevlidirler” denilerek bu husus teyit edilmiştir.

Bu doğrultuda, Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin 6/H, 7, 8, 9, 10, 28, 46/p, 51, 52 ve 55 inci madde hükümlerinde icra dairelerinin denetim usulü ve şekli hakkında düzenlemeler yapılmıştır.

9. GÖREVLİ VE YETKİLİ İCRA DAİRESİ

A. Görev

İcra daireleri, para cezası ve kamu alacakları dışında kalan, özel hukuktan kaynaklanan her türlü hak ve alacağın takibi hakkında görevlidir. Para cezası ve kamu alacaklarının tahsili ise 6183 sayılı AATUHK'ya göre yapılır. Söz konusu alacaklarla ilgili İİK hükümleri uygulanamayacağından bu alacakların tahsili icra dairelerinin görev kapsamına girmez. Ancak, Devletin sözleşmeden, haksız fiilden ya da sebepsiz zenginleşmeden yani özel hukuktan kaynaklanan

alacaklarının tahsili ile kamu alacaklarının iflâs yoluyla tahsili için İİK hükümleri uygulanır. Görev, kamu düzenine ilişkin olup icra müdürü tarafından re'sen gözetilir. Bu konudaki şikâyet, bir hakkın y e r i n e getirilmesi ile ilgili olduğundan süreye tabi değildir.

Devlet alacaklarına ilişkin bu açıklamalar ilâmsız icra takiplerine ilişkin olup, ilâmların icrasının icra dairesinden isteneceği muhakkaktır. Örneğin, vergi mahkemesinin KDV iadesinin tahsili 6183 sayılı kanuna göre olup, fer'i nitelikteki vekâlet ücreti İİK hükümlerine göre tahsil olunur (İİK. m. 47;Yargıtay 12. HD. 16.03.2010 T. E. 2009/24186 K. 2010/6068, 17.03.2003 T. 2241-5507, 05.04.2002 T. 5965/7180).

B)Yetki

I. İlâmsız İcrada Yetki

Genel haciz yoluyla ilâmsız takipte yetkiye itiraz İİK 62. maddesi kapsamında borca itiraz niteliğinde olup, ödeme emri tebliğinden itibaren 7 gün içerisinde yazılı veya sözlü olarak icra dairesine yapılmalıdır. İcra mahkemesine yapılan itiraz sonuç doğurmaz. Yetki hususuna icra dairesi kendiliğinden bakamaz.

Kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takipte yetki itirazı İİK 168/5 maddesi kapsamında borca itiraz niteliğinde olup, ödeme emrinin tebliğinden itibaren 5 gün içerisinde dilekçe ile icra mahkemesine yapılmalıdır. İcra dairesine yapılan itiraz sonuç doğurmaz.

Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takipte (taşınır-ipotek) ve kiralanan taşınmazların ilamsız icra yoluyla tahliyesinde yetki itirazına ilişkin hükümler genel haciz yolundakiyle aynıdır (İİK m.147,I-150,150/a, 269).

İhtiyati haciz kararından sonra kararın uygulanılacağı yetkili icra dairesi, ihtiyati haciz kararı veren mahkemenin yargı çevresindeki icra dairesidir (İİK m. 261).

HMK 393/2 maddesine göre ihtiyati tedbir kararının infazında kararı veren mahkemenin yargı çevresinde bulunan veya tedbir konusu mal ya da hakkın bulunduğu yer icra dairesi yetkilidir.

II. İlamlı İcrada Yetki

İlâm ile rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takip (taşınır-ipotek dâhil) Türkiye'nin her icra dairesinden talep olunabildiği için, yetki itirazına ilişkin hükümler burada uygulanmayacaktır (İİK m. 34). İlamlı icra takibinde alacaklı yerleşim yerini (TMK m. 20) değiştirirse

takibin yeni yerleşim yeri icra dairesine havalesini isteyebilir. Örneğin; nafaka alacaklısı yerleşim yerini değiştirirse, yeni yerleşim yerine icra takibinin havalesini isteyebilir. İlâmsız takiplerde ise İİK 34/2 m. uygulanamayacağından takibin nakli mümkün değildir (İİK m. 34, Yargıtay 12. HD. 20.10.2009 T. 11150- 19726).

“İİK’ nun 34. maddesinin 1. cümlesi gereğince, ilâmların icrası her icra dairesinden talep olunabilir. Bu nedenle alacaklı, ilâmlı icra takibi için, herhangi bir icra dairesine başvurabilir. Alacaklı, ilâmlı icra takibine başladıktan sonra yerleşim yerini değiştirirse, ilâmlı icra takibinin yeni yerleşim yerindeki icra dairesine havale edilmesini isteyebilir (İİK’ nun Madde 34, c-2) (Prof. Dr. Baki Kuru İcra ve İflas Hukuku El Kitabı sahife 771). Somut olayda, alacaklı banka tarafından borçlulara Erzurum 3.Noterliği vasıtasıyla 01.06.2007 tarih ve 7470 yevmiye no’lu ihtarname gönderilmiş, süresinde itiraz olmaması üzerine İİK.’nun 150/ı maddesi düzenlemesine uygun olarak ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı icra takibine başlanmıştır. Takibe Erzurum’da başlanılmış olup, banka tarafından 08.09.2008 tarihinde alacak, Alpler Maden İnş.Makine Demir Çelik San.ve Tic.A.Ş.’ye temlik edilmiştir. Alacağı temlik alan şirket vekilinin 03.11.2008 tarihli talebi üzerine icra dosyası Aydın İcra Dairesine gönderilmiştir. Bu durumda alacaklı vekilinin talebi üzerine, takip yerinin Aydın olduğunun taşınmaz maliki olan şikayetçiye bildirilmesine ilişkin muhtırada usule ve yasaya uymayan bir yön olmayıp, istemin reddi gerekirken kabulü isabetsizdir.” (Yargıtay 12. HD. 20.10.2009 T. 11150-19726).

III.Yetkisizlik Kararı

Yetkisizlik kararının icra dairesine ibrazı ve alacaklının talebi üzerine icra müdürü bu talebi icra tutanağına geçer ve dosyanın yetkili icra dairesine gönderilmesine karar verir. Alacaklı yetkisizlik kararının kesinleşmesinden itibaren iki hafta içinde yetkili icra dairesine gönderme talebinde bulunmazsa icra müdürü takibin açılmamış sayılmasına ve tatbik edilen haczin kaldırılmasına karar verir.

“HUMK’nun 193. maddesi (HMK’nun 20. maddesi) gereğince görevsizlik veya yetkisizlik kararı verilmesi üzerine davacının karşı tarafa görevli veya yetkili mahkemede tebligat yaptırması zorunludur. Her iki halde de görevsizlik veya yetkisizlik kararına karşı temyiz süresinin sona erdiği veya Yargıtay’ın onama kararının tebliğ edildiği tarihten başlayarak 10 gün (HMK madde 20’ye göre iki hafta) içinde yeniden dilekçe verilmesi veya yeniden çağrı kağıdı tebliğ ettirilmesi gerekir. Aksi takdirde dava açılmamış sayılır. Aynı kural takip hukukunda da geçerlidir.

Somut olayda alacaklı tarafından borçlu hakkında yetkisiz icra dairesi olan Batman İcra Müdürlüğünde 12.03.2010 tarihinde takibe başlandığı, borçlunun süresinde yetki itirazı üzerine Batman 1. İcra Mahkemesi'nin 2010/103-113 sayılı ve 21.5.2010 tarihli kararı ile, Batman İcra Dairesinin yetkisizliğine, talep halinde dosyanın yetkili Erzurum İcra Dairesine gönderilmesine karar verildiği, kararın 14.06.2010 tarihinde kesinleştiği anlaşılmıştır. Alacaklı vekilinin Batman İcra Müdürlüğü'ne 06.10.2010 tarihinde başvurarak dosyanın yetkili Erzurum İcra Müdürlüğüne gönderilmesini istediği görülmüştür. Bu durumda, alacaklı HUMK.nun 193. maddesinde öngörülen 10 günlük yasal süreden sonra dosyanın yetkili icra dairesine gönderilmesi isteminde bulunduğundan, mahkemece, öncelikle HUMK.nun 193. maddesi uyarınca re'sen takibin açılmamış sayılmasına karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde itirazın kabulüne karar verilmesi isabetsizdir.”(Yargıtay 12. HD. 25.09.2012, 2012/17785 - 25886)

Yetkisizlik kararından önce konulan hacizler, bu kararın kesinleşmesi beklenmeden talep üzerine kaldırılır.

“Alacaklının İstanbul İcra dairelerinde başlattığı takip sonucu talimatla Bolu İcra Dairesine 26.6.2008 tarihinde borçlunun mallarına haciz uygulamıştır. Bilahare İstanbul 6. İcra Mahkemesinin 18.6.2008 tarihli 2008/652-818 sayılı kararı gereğince İstanbul İcra Dairelerinin yetkisizliğine karar verilmiş, HUMK.nun 193.madde hükmü gereğince kesinleşen yetkisizlik kararı sonucu dosya yetkili Bolu İcra Dairesine gönderilmiş ve Bolu İcra Dairesince de borçluya örnek 10 ödeme emri 3.11.2008 tarihinde tebliğ olunmuştur. Yetkisiz icra dairesince uygulanan hacizler geçersiz olduğundan borçlunun bu hacizlerin kaldırılmasına ilişkin şikayeti yerindedir. Bu nedenle şikayetin kabulüne karar vermek gerekirken yazılı gerekçe ile reddine dair hüküm tesisi isabetsizdir.” (Yargıtay 12. HD. 20.04.2010, 2009/28013-2010/9580).

10. İCRA TAKİBİNDE TARAF EHLİYETİ

Hak ehliyetine sahip her gerçek ya da tüzel kişi icra takibinin alacaklısı veya borçlusu olabilir (TMK m. 8 ve 48).

Rehin veren veya rehinli malı rehinle yükümlü olarak iktisap eden üçüncü şahıs, takip konusu borçtan dolayı şahsen sorumlu olmasa da malik sıfatıyla takipte taraf olarak gösterilir. (Rehin veren ya da rehinli malın maliki olan üçüncü kişi borçtan şahsen sorumlu olmayıp sorumluluğu rehin konusu mal ile sınırlıdır). Tarafların taraf ehliyetine sahip olup olmadığını icra müdürü re'sen kontrol etmek zorundadır.

11. İCRA TAKİBİNDE TAKİP EHLİYETİ

Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip her gerçek veya tüzel kişinin takip ehliyeti vardır. Tarafların takip ehliyetine sahip olup olmadığını icra müdürü re'sen kontrol etmek zorundadır.

A. Gerçek Kişilerde Takip Ehliyeti

Ayırt etme gücüne sahip, ergin olan ve kısıtlı bulunmayan her gerçek kişinin takip ehliyeti tamdır (TMK m. 9 vd.). Ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlılar ise sadece sınırlı takip ehliyetine sahiptir. Ayırt etme gücüne sahip olmayan kimselerin takip ehliyetleri yoktur. Bu kimseler icra takiplerinde kanuni temsilcileri tarafından temsil edilir.

B. Tüzel Kişilerde Takip Ehliyeti

Tüzel kişilerde ise kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip olan tüzel kişiler takip ehliyetine sahiptir. Tüzel kişiler takip ehliyetini yetkili organları aracılığıyla kullanırlar.

C. Tüzel Kişiliği Haiz Olmayan Mal ve Kişi Toplulukları

Tüzel kişiliği haiz olmayan mal veya kişi topluluklarının icra takibinde bazı özel durumları vardır. Özellikle adi şirket, tereke ve kat malikleri kurulu bu kapsamda değerlendirilir. Tüzel kişiliği olmayan kamu kurumları hakkında icra takibi yapılamaz. Ancak bu birimlerin borcundan dolayı bağlı bulunduğu bakanlık veya kamu tüzel kişiliklerine yönelik takibin başlatılması gerekir.

I. Adi Ortaklık

Adi ortaklıklar ve ortak girişimlerin tüzel kişiliği olmadığından aktif ya da pasif takip ve taraf ehliyetleri yoktur. Adi ortaklığın ya da ortak girişimin ortaklarının ayrı ayrı takip talebinde ve ödeme emrinde gösterilmesi ve adlarına ayrı ayrı ödeme emri düzenlenerek tebliğe çıkarılması zorunludur. Adi ortaklık ya da ortak girişim adına ödeme emri veya icra emri düzenlenerek tebliğ edilmesi halinde bu husus süresiz şikâyet nedeni olup ödeme veya icra emrinin iptali sonucunu doğurur.

II. Tereke

Terekenin tüzel kişiliği olmadığı için taraf ehliyeti yoktur. Tereke üzerinde el birliği (iştirak halinde mülkiyet) söz konusu olduğu için, terekenin alacaklı olduğu durumda mirasçılar birlikte hareket etmek zorundadırlar. Ancak takibi mirasçılardan birisi açarsa, diğer mirasçılar daha sonra bu takibe dâhil edilir. Terekenin borçlu olması halinde,

murisin para borçlarından dolayı mirasçılar müteselsil sorumlu olup icra takibi mirasçılardan birine, birkaçına veya hepsine birlikte takip yapılabilir. Borcun konusu para dışında bir şey ise, bütün mirasçılara karşı takip yapılması gerekir (mecburi takip arkadaşlığı).

III. Kat Malikleri Kurulu

Apartman yöneticisi, kat maliklerine karşı aynen bir vekil gibi sorumludur. Bu nedenle vekilin haklarına sahiptir. HMK, Avukatlık Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu'nun vekâlete ilişkin hükümlerine uygun temsil yetkisi olmadıkça, yöneticinin 634 sayılı Kanunda sayılanlar dışında kat maliklerini temsil yetkisi olmadığından, apartman yöneticiliğinin aktif ve pasif taraf ehliyeti bulunmamaktadır. Ancak yöneticinin yasadan ve yönetim planından kaynaklanan yetkisine dayanarak üçüncü kişilerle yaptığı ve takipte taraf olabileceği bir hukuki ilişkiden kaynaklanan alacaklar yönünden takip ehliyeti vardır.

Kural olarak, apartman yönetimi hakkında icra takibi yapılamaz. Takibin bütün kat malikleri hakkında yapılması gerekir. Ancak takip dayanağı ilâmda, hükmün yönetim hakkında kurulmuş olması ya da borcun apartman yönetiminin üçüncü kişilerle yaptığı sözleşmelerden kaynaklanması halinde, yönetim hakkında icra takibi yapılabilir. Yönetim hakkında yapılan bu takip nedeniyle kat maliklerinin şahsi sorumluluklarına gidilemez. Bunun için kat malikleri hakkında takip yapılması ve adı geçenlere ödeme (icra) emri tebliği zorunludur.

“Alacaklının SSK Genel Müdürlüğü, Pekmen Sitesi Yöneticiliği aleyhine açtığı davanın yargılaması aşamasında borçluların apartman yöneticiliğinin aktif ve pasif husumet ehliyeti olmadığına ilişkin itirazı mahkemece (Yargıtay'ın yerleşik içtihatları, Apartman Kapıcıları Yönetmeliğinin yöneticinin yetki, görev sorumlulukları başlığını taşıyan 4. maddesi, BK.nun vekaletsiz iş görme ile ilgili hükümleri, 4857 sayılı yasanın 2/1 maddesinde görülen tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşların da iş verenlik halinin kabul edilmesi durumu dikkate alındığında kat yöneticisinin işveren vekili konumunda olması, mali sorumlulukları işverene ait olmak üzere yargı uyumsuzluklarında ve İş Kanunu uygulamasında işveren temsilcisi durumunda bulunmaları nedeniyle pasif dava ehliyetinin bulunduğu, bu nedenle husumet ehliyetinin reddine) karar verilerek Pekmen Sitesi Yöneticiliği aleyhine maddi ve manevi tazminata karar verilmiştir. Alacaklı tarafça taraf sıfatı ilamla kesinleşen Kat Malikleri adına temsilen Pekmen Sitesi Yöneticiliği adına takip yapmasında yasaya uymayan bir yön yoktur” (Yargıtay 12. HD. 27.11.2007, 2007/19776-22170)

12. İCRA TAKİBİNDE TARAFLARIN TEMSİLİ

A. İradi Temsil

Takip ehliyetine sahip olan kişiler dilerse bir vekil aracılığıyla icra takibinde temsil edilebilirler. Kural olarak bu şekildeki bir temsil yetkisi Baroya kayıtlı olan avukatlara aittir (Av.K. m.35). İcra dairesi, avukat olmayan bir kişinin vekil sıfatıyla yaptığı talepleri yerine getiremez. Getirirse bu işlemin iptali için şikâyet yoluna gidilir.

I. Avukatlar

İcra ve iflâs takibinin taraf dışında başka bir kimse tarafından başlatılması ve yürütülmesi ancak Baroya kayıtlı bir avukat ve Hazine avukatı tarafından usulüne uygun düzenlenmiş ve dosyaya ibraz edilmiş bir vekâletname ile mümkündür. Ayrıca üçten fazla avukat bulunmayan küçük mahallerde dava vekili marifetiyle de icra iflâs takibi mümkündür.

659 sayılı KHK'nın 6. maddesine göre, idareler, kendi iş ve işlemleriyle ilgili olarak icra işlemlerinde taraf sıfatını haizdir. Muhakemat hizmeti temin edilemeyen hallerde icra takiplerini yürütmek üzere merkez ve taşra birim amirlerine üst yönetici tarafından temsil yetkisi verilebilir. Üst yönetici bu yetkisini hukuk birimi amirine devredebilir.

II. Stajyer Avukatlar

Av.K. m.26 gereğince, stajyer avukatlar, avukat yanında staja başladıktan sonra, avukatın yazılı muvafakati (yetki belgesi değil) ile ve onun gözetimi ve sorumluluğu altında icra mahkemelerinde avukatın takip ettiği dava ve işlerle ilgili duruşmalara girebilir ve icra müdürlüklerindeki işleri yürütebilirler. Bu yetki, staj bitim belgesinin verilmesi veya staj listesinden isimlerinin silinmesi ile sona erer.

B. Kanuni Temsil (Veli, Vasi, Kanuni Mümessil, Vekil.)

Küçükler adına icra takibi velileri tarafından yapılır ve bunlar hakkındaki takiplerde velilerine yöneltilir. Ödeme ya da icra emri velilerine tebliğ edilir.

Kısıtlılar adına da yine vasileri tarafından takip başlatılır ve takipler vasilerine yöneltilir. Ödeme ya da icra emri vasilerine tebliğ edilir. Yine bunlar adına icra dairesine yapılacak itiraz ve başvurular veli ya da vasileri tarafından yapılır. Küçük ya da kısıtlı tarafından yapılan itirazlar sonuç doğurmaz.

Tüzel kişilerin temsil durumu, şirketler ve kooperatifler yönünden Ticaret Sicil kayıtları, dernekler açısından İçişleri Bakanlığı kayıtları ve kamu kurumları yönünden özel kanunları esas alınarak belirlenir. Tüzel kişiler adına itiraz ya da başvurular ancak yetkilileri ya da yetkili tarafından vekil olarak tayin edilmiş avukatları tarafından yapılmalıdır. Tüzel kişinin yetkilisi tarafından tayin edilen avukat olmayan vekilin icra dairesine yaptığı itiraz sonuç doğurmaz. Bu durumda vekilin yapması gereken vekâletnamesinde yetki var ise (tevkil yetkisi) bir avukatı vekil tayin etmelidir.

Bunların dışındaki şahıslara verilen vekâletnameler (ihaleye katılmak için, hacizli/satılan malı teslim almak için) her ne kadar ihale bir icra takip işlemi ise de, ihaleler katılıp pey sürmek icra takip işlemi olmadığından bir başkası adına vekâleten ihaleye katılabilmek için vekilin avukat olması zorunlu değildir. Ancak ihaleden sonra satılan malın tahliye ve teslimi birer icra takip işlemi olduğu için asil adına avukat olan bir vekil tarafından yapılabilir.

13. İCRA ORGANLARININ KARARLARI

A. İcra Dairesinin Kararları

I. Genel Olarak

İcra dairesinin kararları açık ve gerekçeli olarak tutanaklara yazılır. (İİK m.8/a.) Kararın altında tarih ve icra müdürü veya yardımcısının imzası bulunmalıdır. İcra dairesinin karar ve işlemleri, icra mahkemesi tarafından iptal edilmediği sürece bütün taraflar açısından bağlayıcı ve geçerlidir. Kural olarak icra müdürü kararından kendiliğinden dönemez. İcra dairesi tarafından yapılan bir işlem ya da bir karar ancak ilgilisinin yapacağı başvuru üzerine icra mahkemesince ortadan kaldırılabılır veya iptal edilebilir.

II. İcra Dairesinin Kararlarına Karşı Şikâyet

Şikâyet, icra müdürlüğünün yaptığı işlemlerin yasaya veya olaya uygun olmaması nedeniyle icra mahkemesine, bu kararların düzeltilmesi ya da iptali amacıyla yapılan icra takip hukukuna özgü bir yoldur. Kural olarak icra müdürünün her türlü işlemi şikâyet konusu yapılabilir. Şikâyet üzerine icra mahkemesince verilen kararlar icra dairesini bağlar. Bu kararların uygulanması için kesinleşmesi gerekmez. İcra mahkemesi şikâyet üzerine icra müdürlüğü işlemi düzeltebilir, iptal edebilir ya da yerine getirmedeği işlemi yapmasını emreder. Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda şikâyet kural olarak 7 gün içinde icra mahkemesine yapılır. Ancak kambiyo senedinin niteliğine

veya alacaklının kambiyo hukuku gereğince takip hakkına sahip bulunmadığına ilişkin yapılacak şikâyetler 5 gün içinde yapılmalıdır (İİK. m. 168,3 ve 170/a.) Çünkü takibin dayanağı olan kambiyo senedinin bu vasfa sahip olup olmadığını ve alacaklının kambiyo hukuku gereğince takip hakkına sahip olup olmadığını icra müdürü re'sen kontrol etmek zorundadır.

“İİK.nun 170/a maddesi gereğince icra mahkemesi, müddetinde yapılan şikâyet ve itiraz dolayısı ile usulü dairesinde kendisine intikal eden işlerde takibin dayanağı olan kambiyo senedinin bu vasfı taşıyıp taşımadığı veya alacaklının kambiyo hukuku mucibince takip hakkı bulunup bulunmadığı hususlarını re'sen dikkate almak zorundadır. (12. HD. 30.09.2012, 2010/9053-21696)

İİK.nun 170/a-2.maddesine göre icra mahkemesi süresinde yapılan itiraz nedeni ile kendisine intikal eden işlerde takip dayanağı belgenin kambiyo senedi vasfını taşımadığını kendiliğinden incelemek zorundadır. Somut olayda takibe konu çek muhatap bankaya ibraz edilmediğinden çek vasfında değildir.Alacaklı TTK.nun 708.ve 720.maddeleri gereğince müracaat hakkını kaybetmiştir. Dayanak belgeye dayanılarak kambiyo senetlerine mahsus yol ile takip yapılamayacağından öncelikle açıklanan eksiklik gerekçe gösterilerek takibin iptaline karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile davanın reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.(12. HD. 02.03.2010, 2010/3813-4692)

İİK.nun 170/a maddesine göre, borçlu, alacaklının kambiyo senetlerine mahsus takip hakkı olmadığını aynı kanunun 168/3 maddesine göre şikâyet yolu ile ileri sürebilir.Somut olayda, alacaklı vekili tarafından, borçlu hakkında bonoya dayalı olarak icra takibine geçilmiş ve ödeme emri 19/02/2009 tarihinde borçluya tebliğ edilmiştir. Borçlu vekili ise İİK.nun 168/3 maddesinde öngörülen yasal beş günlük süreden sonra 18/03/2009 tarihinde icra mahkemesine yaptığı başvuruda, lehtar alacaklının, geriye dönüş cirosu ile senedi aldığından, ciro silsilesine göre borçlu olduğu şikâyetçiyi takip hakkının bulunmadığından bahisle takibin iptalini talep etmiştir. Mahkemece, ödeme emri tebliğinin usulsüz yapıldığı da iddia ve ispat edilmediğine göre, şikâyetin İİK.nun 170/a maddesi yollamasıyla İİK.nun 168/3 maddesi gereğince süre aşımı nedeniyle reddi gerekirken yazılı şekilde işin esası incelenerek itirazının kabulü isabetsizdir”(12. HD. 10.11.2009, 2009/13420-22128).

B. İcra Mahkemesinin Kararları

I. Genel Olarak

İcra mahkemeleri esas olarak icra dairelerinin işlemlerine karşı yapılacak itiraz ve şikâyetleri inceleyip sonuçlandıran özel mahkemelerdir. İcra mahkemeleri tarafından verilen kararlar diğer mahkeme kararlarında olduğu gibi Anayasa gereği tüm gerçek ve tüzel kişileri bağlar. İcra mahkemesinin ara, nihai ve danışma niteliğinde olmak üzere üç türlü kararı vardır. Uygulamada sıklıkla karşılaşılan danışma niteliğindeki kararlar şunlardır.

1. İİK. M.97 uyarınca üçüncü kişinin istihkak iddiasında bulunması halinde icra müdürlüğünce dosya istihkak iddiası konusunda bir karar verilmek üzere icra mahkemesine tevdi edilir. İcra mahkemesinin vereceği karar doğrultusunda işlem tesis edilir.

2. İİK m.121 uyarınca icra dairesi satışın şeklinin belirlenmesi açısından icra mahkemesinden görüş ister.

3. İİK m.276/2 uyarınca tahliye için gidildiğinde taşınmazda üçüncü kişinin bulunması halinde, üçüncü kişinin kira sözleşmesi tarihinden daha önceki bir zamandan beri işgal ettiğini beyan etmesi halinde tahliyeyi tehir etmekle kiracının tahliyesinde nasıl hareket edilmesi gerektiğinin belirlenmesi için dosya icra mahkemesine gönderilir.

II. İcra Mahkemesi Kararlarının İcrası

İcra mahkemesi kararlarının icra edilebilmesi için kesinleşmesi gerekmez. Ancak ihalenin feshi talebinin ya da sıra cetveline itirazın reddine dair karar ile istihkak davasının kabulüne ilişkin karar kesinleşmeden infaza konu edilemez.

“...istihkak davasının kabulüne ilişkin ilamlar mülkiyetin tespitine ilişkin olduğundan kesinleşmeden infazı mümkün değildir.” (12. HD. 06.07.2009, 14243/14769)

İcra dairesi, icra mahkemesi kararı doğrultusunda işlem tesis etmek zorundadır. İcra mahkemesi kararlarının temyizi satıştan başka icra muamelesini durdurmaz. İcranın devamı için lüzumlu evrak alıkonarak bunların birer sureti Yargıtay’a gönderilecek dosyaya konur (İİK. m.364). Fakat İİK. m.365 uyarınca temyiz süre aşımı nedeniyle ya da temyizi kabil olmayan bir kararın temyiz edilmiş olması halinde temyiz talebinin reddine dair verilen mahkeme kararının temyizi halinde satış dâhil hiçbir takip işlemi durmaz. Yine aynı madde uyarınca süresinden sonra yapılan bir şikâyet hakkında verilen kararın temyizi halinde de

mahkemece temyiz dilekçesinin reddi gerektiğinden, ret kararının temyizi halinde de bu hüküm uygulanır.

Yargıtay uygulamasına göre, istihkak davasının kabulü, kira alacaklarının tahsili ve kiralanan taşınmazların tahliyesi için yapılan takiplerle ilgili icra mahkemesince verilen tahliye kararları ve İİK. m.89/4 tazminat davaları dışında diğer kararları hakkında tehir-i icra kararı verilmemektedir.

III. İcra Mahkemesinin Kararlarına Karşı Başvuru Yolları

İcra mahkemesince verilen kararlar, tefhim veya tebliğinden itibaren 10 gün içinde miktar sınırını aşmak kaydıyla temyiz edilebilir. İcra mahkemesinin hangi kararlarının temyiz edilebileceği İİK 363. maddesinde sınırlı olarak sayılmıştır. Bunların dışındaki icra mahkemesi kararları temyiz edilemez. Temyiz edilebilen kararlar için temyiz satıştan başka icra işlemlerini durdurmaz. Kural olarak icra mahkemesi kararları maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmediği için yargılamanın yenilenmesine konu edilemezler. İstisnai olarak ihalenin kesinleşmesi ve sıra cetvelinin kesinleşmesi için ihalenin feshi, sıra cetveline itirazın reddine dair karar ile istihkak davasının kabulüne ilişkin kararlara karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebilir.

“HUMK.nun 445.maddesine göre, hakkında yargılamanın iadesi istenebilecek kararlar, aynı Kanunun 237.maddesi anlamında kesin hüküm niteliği taşıyan kararlardır. İcra hukuk mahkemesi kararları, bazıları (istihkak, ihalenin feshi davaları gibi) hariç genelde kesin hüküm oluşturmazlar. Etkileri, İcra ve İflas Kanununun 72. maddesine göre açılacak menfi tesbit yada istirdat davalarıyla kaldırılabilir icra mahkemesi kararları, bu genellemenin kapsamındadır. Zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması talebine ilişkin verilmiş icra hukuk mahkemesi kararı da bu nitelikte olduğundan, yargılamanın iadesi istemine konu yapılamaz. O halde, mahkemece davacı borçlu isteminin reddi yerine yazılı şekilde kabulüne karar verilmesi isabetsizdir.” (12. HD. 02.03.2010, 2009/22859-2010/4645)

Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda borçlu ödeme emrine itiraz ederse (borca ve imzaya), borçlunun itirazının kabulüne mahkemece karar verilirse bu takdirde kararın kesinleşmesi beklenmeden borçlunun malları üzerinde alacaklı tarafından konulmuş olan haciz ve muhafaza tedbirleri kendiliğinden veya taleple de olsa kalkmaz. Çünkü temyiz yoluyla sadece satış işlemleri durur.

“İİK’ nun 364/3. maddesi uyarınca, temyiz satıştan başka icra işlemlerini durdurmaz. Bu hükme göre, takibe yönelik itiraz ve şikayetler hakkında verilen mahkeme kararı kesinleşmeden satışa gidilemez ise de temyiz, satıştan başka icrai işlemlerin yapılmasına engel teşkil etmez. İcra mahkemesince borçlu hakkındaki takibin iptaline karar verildiğine göre artık mahkeme kararının temyizinin neticesi beklenmeden haczin kaldırılması gerekir. O halde mahkemece şikayetin kabulüyle şikayet tarihi itibarıyla haczin kaldırılmasına karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle hüküm tesisi isabetsizdir.” (12. HD. 27.09.2012, 2012/9705-28326)

14. İCRA HUKUKUNDA SÜRELER

A. Sürelerin Niteliği

İİK’da süreleri ikiye ayırmak gerekir. Birinci grup süreler, taraflar ve ilgililer için öngörülmüş olup, hak düşürücü niteliktedir. Hak düşürücü sürelerin varlığı halinde, icra müdürü kendisine yapılacak başvurunun süresinde olup olmadığını re’sen dikkate alır. Örneğin; genel haciz yoluyla ilamsız takipte süreden sonra yapılan bir itiraz üzerine, icra müdürü itirazın süreden sonra yapıldığını resen tespit ederek, takibe devam eder.

İkinci grup süreler ise, icra dairesi için öngörülen süreler olup hak düşürücü değildir. Örneğin; haciz talebi üzerine, haczin yasada öngörülen süreden sonra yapılmış olması haciz işlemi geçersiz kılmaz (İİK. m.79).

B. Sürelerin Hesaplanması ve Son Günün İdari İzne Rastlaması

Sürelerin hesaplamasında İİK. 19. maddesine göre hareket edilir. Buna göre; ilk gün hesaba katılmaz. Son günün resmi bir tatile gelmesi halinde süre tatili takip eden ilk iş gününe kadar uzar. Sürenin son günü yarım günlük tatile denk geldiğinde süre o gün saat 13.00’de biter.

Bakanlar Kurulu kararıyla kamu personelinin idari izinli sayılması halinde süreler işlemeye devam eder. Örneğin; Bayramlardan önce verilen yarım günlük idari izin gibi (Yargıtay 9. HD 11.10. 20011 43270/36671.) Bu durumda yeterince nöbetçi personel bulundurulması gerektiğinden, bu şekilde hak kaybının önüne geçilmiş olacaktır.

“Karar davalı vekiline 25.08.2011 tarihinde usulüne uygun olarak tebliğ edilmiştir. günlük temyiz süresi 02.09.2011 Cuma günü dolmaktadır. Cuma günü görev aksatılmamak üzere devlet memurlarının Bakanlar Kurulu kararı ile idari izinli olarak sayılmış olması yasayla

belirlenen süreleri başka bir deyişle temyiz süresini uzatmaz. Davalının kararı bu süreyi geçirdikten sonra 05.09.2011 günü temyiz ettiği temyiz defterine kayıt ve harç makbuzlarından anlaşıldığından, davalının temyiz talebinin HUMK. nun 432.madde yollaması ile aynı kanunun 426/F maddesi gereğince süre aşımı nedeniyle REDDİNE,” 9. HD. 11.10.2011, 2011/43270-36671

Elektronik ortamda yapılan işlemlerde süre gün sonunda biter. Elektronik ortamda yapılacak işlemlerin, ertesi güne sarkmaması açısından saat 00.00’a kadar yapılması zorunludur (HMK Yön m. 5/9).

C. Sürelerden Feragat

İlgilisi, lehine olan sürelerden feragat edebilir. Ancak bu feragat üçüncü şahısların hukukunu etkilemez (İİK m. 20). Örneğin; ödeme emrinin tebliği üzerine borçlunun 7 günlük itiraz süresinden feragat ederek takibi kesinleştirmesi gibi.

D. Tatiller ve Talikler

I. Gece Vakti Kavramı

Gece vakti tatil saatlerinden olup, İİK. m.51 uyarınca güneşin batmasında bir saat sonra ile güneşin doğmasından bir saat önceki zaman aralığı gece vaktidir. İcra müdürlüğünce hangi işlemlerin gece vakti ve tatil günleri yapıp yapılamayacağı anılan maddede ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Mal kaçırma ihtimalinin bulunup bulunmadığı icra müdürlüğünce her somut olayın özelliğine göre takdir edilmelidir.

II.Borçlunun Ailesinden Birinin Ölümü

İİK’nun 52. maddesi uyarınca borçlunun karısı yahut kocası ve kan veya sıhriyet itibarıyla usul ve furuundan biri ölürse takip üç gün süre ile talik olunur. Bu süre kamu düzeninden olup ölüm günü süreye dâhildir.

III.Borçlunun Ölümü ve Terekenin Borçları

Borçlunun vefatı halinde ölüm günüyle birlikte üç gün takip geri bırakılır. Erteleme süresinde hiçbir takip işlemi yapılamaz. Bu sürenin sonunda alacaklının gidebileceği iki yol vardır. Bunlardan birincisi; takibi mirasçılara yöneltmek, ikincisi ise; tereke hakkında takibe devam etmektir. Alacaklının mirasçılara karşı takibe devam etmek istediğini bildirmesi halinde icra müdürlüğünce mirasçılara bu durum bildirilir. Bu Mirasçılar ancak mirası reddettikleri nedenine dayanarak haklarındaki takibin iptali istemiyle icra mahkemesine başvurabilirler. Önemle vurgulanmalıdır ki mirasçılar hakkındaki takip muris hakkındaki takibin

devamı olup mirasçılara ödeme emri tebliğ edilmez. Yanlışlıkla tebliğ edilmiş olması mirasçılara itiraz hakkı doğurmaz. Mirasçılar mirisin borcundan dolayı müteselsilsen sorumlu olduğu için alacaklının takibi mirasçıların tamamına yöneltmesi zorunlu değildir. Ancak takibin konusu para dışındaki bir mal veya hak ise tüm mirasçılara karşı takibe devam edilmesi gerekir.

Öte yandan borçlunun ölümüyle ikinci olarak da alacaklı terekeye karşı takibi devam ettirebilir. Bunun için terekenin henüz taksim edilmemiş veya resmi tasfiyeye tabi tutulmamış veyahut aile şirketinin kurulmamış olması gerekir. Bu durumda borçlu sağ iken ne yapılacak ise aynı işlemlere terekeye karşı devam olunacaktır. Bir diğer ifadeyle mirasçıların sorumluluğuna gidilemeyecektir. Terekeye mümessil tayin edilmek suretiyle işleme devam olunacaktır(İcra müdürü İİK. m.94 gereğince alacaklıya terekeye mümessil tayin ettirmek üzere yetki verir).

IV. Tutukluluk ve Hükümlülük Hali

Borçlu, tutuklu veya bir yıldan az özgürlüğü bağlayıcı hükümlü ise icra müdürlüğü kendisine mümessil tayin etmesi için uygun bir süre verir. Bu sürenin bitimine kadar takip işlemlerine devam edilmez. Verilen sürede borçlu tarafından mümessil tayin edilemez ise icra müdürlüğünce takibe devam edilir.

V. Askerlik Hali

Zorunlu askerlik hizmetinin devamı süresince erler ve erbaşılar aleyhine yapılan takiplerde icra müdürü bir mümessil tayin etmesi için borçluya uygun bir süre verir. Bu sürenin bitimine kadar takip işlemlerine devam edilmez. Verilen sürede borçlu tarafından mümessil tayin edilemez ise icra müdürlüğünce takibe devam edilir. Bu madde zorunlu askerlik hizmetini yapanlar hakkında olup uzman er ve erbaşılar ile yedek subaylar hakkında uygulanmaz.

VI. Borçlunun Ağır Hastalığı

Borçlunun mümessil tayin edemeyecek derecede ağır hastalığının resmi belge ile belirlenmesi durumunda icra müdürlüğünce takip uygun bir zamana bırakılır.

15. İCRA TEBLİGATLARI

İcra dairelerince tebligatlar 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır. Tebliğ işleminin usulsüzlüğü ancak ilgilisi tarafından İİK m.16 uyarınca yasal sürede şikâyet konusu yapılması halinde icra

mahkemesince değerlendirilir. İcra müdürlüğünce tebliğ işleminin usulsüzlüğü re'sen nazara alınamaz. Taraf, muhataba yapılan tebliğin usulsüz olduğunu belirterek yeniden tebligat yapılmasını talep ederse, bu talebin yerine getirilmesi gerekir. Bu durumda ikinci tebligatın yapıldığı tarih tebliğ tarihi olarak kabul edilir.

Tebliğat muhatabın bilinen son adresine yapılır. Bilinen son adresine tebligat yapılamaması halinde, adrese dayalı kayıt sisteminde (AKS) adresinin bulunup bulunmadığı sorulur, burada kayıtlı bir adresi var ise tebliğ evrakının üzerine, adrese dayalı kayıt sistemindeki adres olduğu şerhi düşülmek suretiyle tebligat çıkarılır (Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 79/2. maddesi gereğince, adrese dayalı kayıt sistemindeki adrese çıkarılacak tebligatlarda açık mavi renkte basılmış zarflar kullanılır).

Tüzel kişiler adına çıkarılacak tebligat, sicilde kayıtlı oldukları (ticaret sicili, dernekler masası gibi) adreslerine çıkarılır. Bu adreslere çıkarılan tebligatın tebliğ edilemeden dönmesi halinde aynı adrese 7201 s. Teb. K. 35. maddesine göre tebliğ işlemi yapılır.

A. Elektronik Tebligat

Tebliğat Kanununun 7/a Maddesine göre; tebligata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını isteyen kişiye elektronik yolla tebligat yapılabilir.

Anonim, limitet ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur.

Teb.K. m. 7/a'nın hükümlerine göre; elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması halinde bu kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır. Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır (Bu madde Adalet Bakanlığı'nca yayınlanacak yönetmelikten sonra uygulanmaya başlayacaktır).

B. Vekile Tebligat

İcra takibinde vekil varsa tebligat vekile yapılır. Asıla yapılan tebligat geçersizdir. İlamda borçlunun vekili var ise icra emri ve sonraki tüm tebligatların vekile yapılması zorunludur (Teb.K. m. 11, I, Teb. T. m. 15, I). Öte yandan ilamsız takipte yetkisiz icra dairesine vekil vasıtasıyla itiraz edilmesinde sonra yetkili icra dairesince çıkarılacak ödeme emrinde yine borçlunun vekiline tebligat çıkarılacaktır. Bundan başka icra dosyasına vekâlet sunulması halinde o tarihten itibaren tüm tebligatların vekile

yapılacağı doğaldır. Her ne kadar dosyaya vekâletname sunulmamış ise de kıymet takdirine vekil tarafından itiraz edilmiş olması durumunda ve bu kararın satış kararından önce icra dosyasına sunulmuş olması halinde satış ilanı tebligatının kıymet takdirine itiraza ilişkin kararda adı geçen vekile tebliği gerekir.

“HUMK.nun 62, Avukatlık Kanununun 41, Tebligat Kanununun 11.maddeleri gereğince, vekil ile takip edilen işlerde vekile tebligat zorunludur. Borçlu vekili avukat Hakan BATİT, Gönen İcra Mahkemesinin 2008/35 Esas dosyası ile 28.3.2008 tarihinde kıymet takdirine itirazda bulunduğu ve dilekçesine vekaletnamesini de eklediği, böylece borçlunun takibi vekille sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Bu nedenle satış ilanının borçlu vekiline tebliğ edilmesi gerekirken, 30.7.2008 tarihinde borçlu asile tebliğ edilmesi usulsüzdür. İhaleye, ihale tarihinden sonra muttali olduğunu beyan eden vekilin ihalenin feshi talebinin kabulü yerine reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir” 12. HD. 20.04.2010, 2010/8645-9733

Av.K. m.41 gereğince belli bir işi takipten veya savunmadan isteğiyle çekilen avukatın o işe ait vekâlet görevi, durumu müvekkiline tebliğinden itibaren 15 gün süreyle devam eder.

C. Kanuni Mümessile Tebligat

Borçlunun kanuni mümessili varsa (veli, vasi, kayyım vs.) tebligat kanuni mümessile yapılır (Teb.K. m.11/son).

D. Yabancı Ülkelerdeki Türk Vatandaşlarına Tebligat

Yabancı ülkelerdeki Türk vatandaşlarına yapılacak tebligatların usulü 7201 sayılı Tebligat Kanununun 25, 25/a, 26 ve 27. maddelerinde düzenlenmiştir.

Teb.K. m. 25/a-son gereğince, yabancı ülkedeki Türk vatandaşlarına çıkarılacak tebligatta, tebliğ evrakı doğrudan o yerdeki Türkiye Büyük Elçiliği veya Konsoloslukuna gönderilir.

Yurtdışı tebligatlarda Adalet Bakanlığı’nın 12.12.2011 tarihli “Yurtdışı Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uyulması Gereken Usul ve Esaslara Dair Tebliğ” hükümleri uygulanır.

E. Büyükelçi/Yabancı Ülke Konsolosluk Görevlilerine Tebligat

Teb. K. m.26 ya göre, elçilik veya konsolosluklardan tevdi olunan tebligat evrakı, anlaşma hükümleri ve müteakibliyet (karşılıklılık) esası saklı kalmak kaydıyla Türkiye’de yerleşik yerli ve yabancı şahıslara tebliğ edilmek üzere yabancı bir ülkenin elçiliğinden veya valilik kanalıyla konsolosluktan Dış İşleri Bakanlığı’na tevdi olunan evrak,

ilgili vekâlet kanalıyla yetkili makama gönderilir ve tebliğ işleminin ifasını takip ederek tasdikli olarak aynı yollardan iade edilir.

F. İlanen Tebligat

Muhatabın bilinen adreslerine tebligat yapılamaması ve adrese dayalı kayıt sisteminde adresinin bulunmaması halinde tebligat ilanen yapılır (Teb. K. m. 28, 29, 30 ve Tebligat Yönetmeliği m. 48).

İlanen tebligat yapılabilmesi için muhatabın tebligata yarar adresinin öncelikle resmi veya özel kurum ve dairelerden sorulması, bunlardan sonuç alınamadığı takdirde zabıta marifetiyle yapılan araştırmalara rağmen tespit edilmemiş olması gerekir. Bu araştırma sonucunda bulunan adrese normal prosedüre göre tebligat çıkarılmalı, tebliğ yapılacak adres bulunamaması halinde ilanen tebligat prosedürü uygulanmalıdır. İlanen tebligatta tebliğ tarihi son ilanın yapıldığı tarihten itibaren 7 gün sonra yapılmış sayılır. İlanen tebliğe karar veren merci, icabına göre daha uzun bir süre tayin edebilir. Ancak bu süre 15 günü geçemez.

G. Tebligat Kanunu'nun 35. Maddesine Göre Tebligat

Gerçek kişilere, Teb. K. m. 35'e göre tebligat yapılabilmesi için muhataba aynı adreste daha önce usulüne uygun bir tebligat yapılması, daha sonra bu adrese çıkarılan tebligatın yapılamaması, muhatabın yeni adresini bildirmemiş olması ve adrese dayalı kayıt sisteminde adresinin bulunmaması zorunludur.

Muhatabın adres kayıt sisteminde adresinin bulunması halinde Teb. K. m. 21/1'e göre bu adrese tebligat yapılacağından bu durumda Teb. K. 35. maddesinin uygulanmasına imkan yoktur.

İİK 21. maddesinde icra tebliğlerine ilişkin düzenleme ile Tebligat Kanununun 35. maddesi arasında farklılık var ise de, tebligat kanununun İİK'ya göre özel kanun olması nedeniyle icra tebliğlerinde Tebligat Kanunu öncelikle uygulanır.

16. TAKİP MASRAFLARI VE KAMU GELİRLERİ

A. Kamu Gelirleri

I. Harçlar

a. Maktu Harçlar

Harcın Mahiyeti		2008	2009	2010	2011	2012
1-Başvurma harcı	TL	14,00	15.60	17.10	18.40	21,15
2- Suret harcı	TL	1,00	1.10	1.20	1.20	1,35
3-Vekâlet suret harcı	TL	2.30	2.50	2.75	2.90	3,30
4-Yerine getirme harcı	TL	Başvurma harcı kadardır				
5-İdare harcı	TL	9.80	10.90	11.95	12.80	14,70
6- İflas masasına başvurma harcı	TL	22,90	25,60	28,10	30,30	34,80

b. Nispi Harçlar

Harcın Mahiyeti	2008	2009	2010	2011	2012
1- Peşin harç (ilamsız takipte)	Talep olunan toplam miktar üzerinden (Binde 5) alınır.				
2- Tahsil harcı					
a) Hacizden önce %	3.6	3.6	3.96	3.96	3,96
b) Hacizden sonra %	7.2	7.2	7.92	7.92	7,92
c) Satıştan sonra % (İstisna hakkında açıklamaya bak.)	9	9	9.9	9.90	9,90
d) Maaş/ücret/ikramiye hacizlerinde %	3.60	3.60	3.96	3.96	3,96
e) Feragat halinde	Aşamalara göre tahsil harcının yarısı kadar alınır,				
f) Ödeme/icra emrinin tebliğinden önce ödeme halinde	492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı (1) sayılı tarifenin (B) bölümünün 1/3-a bendine göre, ödeme veya icra emri tebliğ edilmeden ödenen paralardan harç alınmaz				
g) İtiraz veya ödeme süresi içinde ödeme halinde	İtiraz veya ödeme süresi içerisinde yapılan ödemeler nedeniyle harç ve vergilerde bir indirim veya muafiyet söz konusu olmayıp, sadece <u>itiraz süresi içerisinde</u> yapılan ödemeler üzerinden Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 11/5. maddesi gereğince (asıl alacağı geçmeyecek şekilde) hak ettiği vekalet ücretinin ¼ ü indirilerek ¾ oranında ödeme yapılır. KURAL: Avukatlık ücretinin asıl alacağı geçmemesidir.				
h) Takip talebinde bulunmayan alacaklılara ilik125/3. uyarınca yapılan ödeme %	1.80	1.80	1.98	1.98	1,98

c. İzale-i Şuyu Satışlarında Alınan İlave Harçlar

Harcın Mahiyeti	2008	2009	2010	2011	2012
1- İlam Harcı:					
a)Gayrimenkullerde satış bedeli üzerinden (Binde)	9	9	9,9	9,9	9,9
b) Menkullerde maktu harç alınır (TL)	14,00	15,60	17,10	18,40	21,15
2-Onama Harcı:					
Temyiz edenin hissesi üzerinden (Binde)	9	9	9,9	9,9	9,9
3- Tapu Satım Harcı: (Binde)					
Satıcının hissesi üzerinden hesap edilir. Mükellefi satıcıdır.	15	15	16.5	16.5	16,5
Not: 29.03-30.06.2009 tarihleri arasında binde 5 olarak uygulanır.					

d. Maktu Harçlar Hakkında Açıklamalar Tüm maktu harçlar Peşin Alınır.

aa. Başvurma Harcı

Takip talebinin icra dairesine verilmesiyle birlikte tahsil edilir. Bu harcın miktarı her yıl yeniden belirlenir, mükellefi borçludur. Ancak, müracaat sırasında alacaklıdan peşin olarak tahsil edilir. Bilahare yapılan masraflara dâhil edilir.

bb. Suret Harcı

Yasal dayanağı: 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı (1) sayılı tarifenin B/I-1 maddesidir. İcra veya satış dosyasından istenilen her belge için ödenmesi gereken harçtır. Mükellefi sureti alan veya sunandır. Bu harç takip masraflarına dâhil edilmez.Yasal dayanağı: 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı (1) sayılı tarifenin D/1-a maddesidir.

cc. Vekâletname Suret Harcı

Mükellefi vekâletnameyi sunandır. Masrafa dâhil edilmez. Yasal dayanağı: 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı (1) sayılı tarifenin D/1-c maddesidir.

dd. Yerine Getirme Harcı

Değeri belli olmayan ilamlara ilişkin icra takiplerinde ilam gereğinin yerine getirilmesi halinde alınır. Örneğin çocuk teslimi, men'i müdahale davalarının sonucunda gayrimenkulün teslimi gibi hallerde alınır. Mükellefi borçludur. Müracaat sırasında alacaklıdan peşin olarak tahsil edilir. Bilahare yapılan masraflara dâhil edilir. (1 nolu tarifenin B/1-2. maddesi)

ee. İdare Harcı

Haczedilen gayrimenkullerin idaresi, kira mukaveleleri düzenlenmesi ve hesap tutulması gibi işlemler için alınan harçtır. Mükellefi borçludur, masrafa dâhil edilir.

ff. İflas Masasına Başvurma Harcı

Alacaklının alacağını iflas masasına kaydettirmek için yapmış olduğu müracaat esnasında alınır.

e. Nispi Harçlar Hakkında Açıklamalar

aa. Peşin Harç ve İstisnaları

İlama dayanmayan takip taleplerinde talep olunan toplam alacak miktarının binde beşi oranında alacaklıdan peşin olarak alınır.

Harçlar Yasası'nın 29/2 maddesine göre, peşin alınan harcın takip sonunda re'sen asıl harçtan mahsubu gerekir. İİK 59/2 maddesi uyarınca ise alacaklının talebi halinde ancak masrafların tahsili zımında peşin harcın ilk tahsil edilen alaktan mahsup edilmesi gerekir.

Bu harcın mükellefi borçludur. Matrahı takip talebindeki miktardır. (492 . 29. m)

İlama dayanmayan takiplerde alacaklı, itiraz vs sebeple mahkemeye müracaata mecbur kalırsa peşin alınan harç kendisine iade edilir veya alacaklının isteği üzerine mahkeme harçlarına mahsup edilir (Birden fazla borçlu bulunması ve bir borçlunun yapmış olduğu itirazın hükümden düşürülmesinde harç mahsup edilmemesi gerekir).

İstisnalar/muafiyetler ise aşağıdaki gibidir:

a) İlamlı takiplerde,

b) 1581 sayılı Tarım kredi kooperatifleri ve birliklerinin ortakları aleyhine yaptıkları takiplerde,

c) İcra ve İflâs Kanununun 38 inci maddesinde sayılan ilâm niteliğindeki belgelerle ilgili takiplerde (İİK md 38: Mahkeme huzurunda yapılan sulhlar, kabuller ve para borcu ikrarını havi re'sen tanzim edilen noter senetleri, istinaf ve temyiz kefaletnameleri ile icra dairesindeki kefaletler, ilamların icrası hakkındaki hükümlere tabidir. Bu maddedeki icra kefaletleri müteselsil kefalet hükmündedir).

d) İhtiyati hacizlerde, peşin harç alınmaz.(İhtiyati hacizlerde esas takibe geçme beyanı üzerine alınması gereken tüm harçlar alınır.)

bb. Tahsil Harcı

İcra takiplerinde tahsil harcı tahsil edilen paranın alacaklıya ödenmesi sırasında, ödeme yapılmayan hallerde ise harç alacağının doğması tarihinden itibaren 15 gün içerisinde ödenmesi ya da tahsili gerekir. İlgilisi tarafından bu süre içerisinde ödenmemesi halinde ise maliyeye harç tahsil müzekkeresi yazılmakla yetinilir. Harç alacağı icranın yerine getirilmesiyle doğar. (492 sayılı H.K. md. 28.) Matrahı ise takip talebindeki miktarı aşmamak şartıyla tahsil edilen miktar üzerinden hesap edilir. Kısmi veya periyodik tahsilâtlarda yine tahsil edilen miktarlar üzerinden peyderpey alınır.

İcra takibi sırasında yapılan yargılama giderleri ve vekâlet ücretleri ile takipten sonra işleyen faizler matraha dâhil edilmez.

Tahsil harcı ödeme emrinin tebliğinden itibaren tahakkuk eder. Eğer ödeme emrinin tebliğinden önce borçlu veya 3.kişi tarafından borç ödenirse tahsil harcı alınmaz. İcra memuru bu ödemeyi kabule mecburdur. İhtiyati haciz kesinleştikten sonra yapılan ödemelerden tahsil harcı alınır. Yani ihtiyati haciz kesinleşmeden yapılan ödemelerden harç alınmaz.

Tahsil harcının mükellefi borçludur. Ancak uygulamada bu harç tahsil edilen paradan peşin olarak kesilir. Hesap tablosuna eklenerek borçludan tahsili yoluna gidilir.

Borcun haricen ödenmesi (bu hususun zapta geçilmiş olması) halinde cezaevi yapı harcı alınmaz.

Satıştan sonraki tahsil harcı alınırken bakılır, Harçlar Kanununa ekli 1 sayılı tarifenin B.1/3-c bendi uyarınca şayet tahsil edilen para satıştan elde edilmiş bir para ise yüzde 9,9 oranında harç alınmalıdır. Eğer satıştan sonra ancak satıştan elde edilmeyen bir para dosyaya girmişse yani diyelim ki borçlu gelip satış parasının karşılamadığı kalan borcunu dosyaya yatırmış ise bu durumda satıştan elde edilmiş bir

para söz konusu olmadığından hacizden sonra tahsilât sayılarak yüzde 7,92 feragat söz konusu ise bu halde de 3,96 oranında harç alınmalıdır.

Şayet taraflardan biri veya her ikisi de harçtan muaf olmamakla birlikte işlemin kendisi harçtan istisna ise, ya da her iki taraf da harçtan muaf ise bu durumda hiçbir şekilde harç alınmaz.

(Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 9.6.2004 tarih ve 2004/12-336 E. 2004/338 K.)

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 38/A maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan konut finansmanından kaynaklanan alacaklar ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığının rehinle temin edilmiş alacaklarının takibinde, bu bentte belirtilen tahsil harçları dörtte biri oranında uygulanır denilmektedir.

NOT: Harç konusunda bir muafiyet söz konusu ise öncelikle üzerinde durulması gerekenin bu muafiyetin işlem veya kurum muafiyeti olup olmadığı hususudur. Şayet işlem istisnası var ise mükellef kim olursa olsun hiçbir şekilde harç alınmaması, kurum/taraf muafiyeti var ise bu durumda sadece mükellefi kurum/taraf olan hallerde ilgili kurumdan/ taraftan harç alınmayacaktır.

aaa. Feragat Halinde Alınacak Tahsil Harcı

Feragat, alacağın haricen tahsil edildiği anlamına gelmektedir. Dolayısıyla feragat harcı tahsil harcının bir türevi olup, ayrı bir niteliği yoktur. Yukarıda açıklandığı üzere aşamalarına göre tahakkuk edecek tahsil harcının yarısı oranında uygulanır. İcra müdürü feragat beyanını zapta yazabilmesi için öncelikle harcı tahsil etmesi gerekir. Bu harcı alacaklının veya borçlunun ödemesi önemli değildir. Ancak kim tarafından ödendiğinin tahsilat makbuzunda veya zabıta belli olması ileride ispat bakımından gerekir. (Bkz. Harçlar Kanunun 32 ve 127. mad. ile Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 09/06/2004 tarih ve 2004/12-336 E. 2004/338 K. sayılı ilamı).

bbb. Haciz Fekki Halinde Tahsil Harcı

Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 16.05.2007 tarih ve 2007/7454 esas, 2007/10088 karar sayılı ilamında, alacaklı icra dairesine başvurarak icra takibi nedeniyle borçlu adına taşınmazlar üzerine konulan hacizlerin kaldırılmasını talep ettiğine göre, bu istem alacağın haricen tahsil edildiğine karine teşkil edeceğinden hacizlerin kaldırılması için yasa hükmüne uygun tahsil harcının ödenmesinin zorunlu olduğu belirtilmiş olup, İİK 23. maddesi gereğince her ne sebeple olursa olsun icra

takibinden vazgeçilmesi hâlinde vazgeçilen miktara ait tahsil harcının yarısının alınması gerekmektedir.

Ancak daha sonra Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, 2008/2400 - 2008/5449 E-K sayılı bir ilamında, alacaklının, takip dosyasında bulunan tüm hacizlerin fekkini talebi ve/veya tüm hacizlerin kaldırılmasına muvafakat edilmesi takipten feragat anlamına geleceğinden bu halde feragat harcının alınması gerekir, anlamında başka bir karar daha vermiş, bu kararından tüm hacizlerin kaldırılması talebi halinde karinenin oluşacağı anlamı çıkmaktadır. Bu durumda haczin fekki talebinin varlığı halinde dosya münderecatına göre başka bazı hacizlerin devamının istenildiği veya başkaca haciz bulunmasına rağmen onların kaldırılmasının istenilmediğinin anlaşılması halinde artık karine oluşmadığı için tahsil harcı alınmamalıdır.

Harçlar Kanunun 32.maddesi; yargı işlemlerinden alınacak harçlar ödenmedikçe müteakip işlemlerin yapılmayacağını öngörmüş, ancak ilgilisi tarafından ödenmeyen harçların diğer tarafın ödemesi halinde işleme devam olunacağı hükmünü getirmiştir. İcra harçları da yargı harçları içerisinde kabul edildiğine göre anılan şekilde işlem yapmaktan başka yol yoktur. Harçlar Kanununun ödeme ile ilgili genel hükümlerini düzenleyen 127.maddesi; bu kanunda aksine hüküm bulunmadıkça harçların tamamı peşin olarak ödenmeden harca mevzu olan işlemin yapılmayacağını öngörmektedir. (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 09/06/2004 tarih ve 2004/12-336 E. 2004/338 K. sayılı ilamı)

ccc. Tahsil Harcından Muaf Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli (1) sayılı ve aşağıda cetvelde yazılı, Genel Bütçe Kapsamındaki Devlet tüzel kişiliğine dahil olan kamu idareleri, 5018 sayılı Kanunu'nun m. 12 ve 492 sayılı Kanunu'nun 13/j bendi gereğince tahsil harcından muaftır.

(I) SAYILI CETVEL

- 1) Türkiye Büyük Millet Meclisi
- 2) Cumhurbaşkanlığı
- 3) Başbakanlık
- 4) Anayasa Mahkemesi
- 5) Yargıtay
- 6) Danıştay

- 7) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
- 8) Sayıştay
- 9) Adalet Bakanlığı
- 10) Millî Savunma Bakanlığı
- 11) İçişleri Bakanlığı
- 12) Dışişleri Bakanlığı
- 13) Maliye Bakanlığı
- 14) Millî Eğitim Bakanlığı
- (...)
- 16) Sağlık Bakanlığı
- 17) Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı
- (...)
- 19) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
- (...)
- 21) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
- 22) Kültür ve Turizm Bakanlığı
- (...)
- 24) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
- 25) Avrupa Birliği Bakanlığı
- 26) Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- 27) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
- 28) Ekonomi Bakanlığı
- 29) Gençlik ve Spor Bakanlığı
- 30) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
- 31) Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
- 32) Kalkınma Bakanlığı
- 33) Orman ve Su İşleri Bakanlığı
- 34) Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği
- 35) Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı

- 36) Jandarma Genel Komutanlığı
- 37) Sahil Güvenlik Komutanlığı
- 38) Emniyet Genel Müdürlüğü
- 39) Diyanet İşleri Başkanlığı
- 40) Hazine Müsteşarlığı
- (...)
- 42) Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı
- 43) Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu
- 44) Devlet Personel Başkanlığı
- 45) Türkiye İstatistik Kurumu
- 46) Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
- 47) Gelir İdaresi Başkanlığı
- (...)
- 49) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
- 50) Meteoroloji Genel Müdürlüğü(9)
- (...)
- 52) Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü
- 53) Türkiye Halk Sağlığı Kurumu
- 54) Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli (II) sayılı ve aşağıda cetvelde yazılı, Özel Bütçeli Kamu İdareler, (III) sayılı cetvelde yer alan Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar ile (IV) sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarının harç muafiyet hükümleri kuruluş kanunlarındaki hükümlere göre belirlenir.

(II) SAYILI CETVEL

ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER

A) YÜKSEKÖĞRETİM KURULU, ÜNİVERSİTELER VE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜLERİ

- 1) Yükseköğretim Kurulu
- 2) Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (1)
- 3) İstanbul Üniversitesi
- 4) İstanbul Teknik Üniversitesi
- 5) Ankara Üniversitesi
- 6) Karadeniz Teknik Üniversitesi
- 7) Ege Üniversitesi
- 8) Atatürk Üniversitesi
- 9) Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- 10) Hacettepe Üniversitesi
- 11) Boğaziçi Üniversitesi
- 12) Dicle Üniversitesi
- 13) Çukurova Üniversitesi
- 14) Anadolu Üniversitesi
- 15) Cumhuriyet Üniversitesi
- 16) İnönü Üniversitesi
- 17) Fırat Üniversitesi
- 18) Ondokuz Mayıs Üniversitesi
- 19) Selçuk Üniversitesi
- 20) Uludağ Üniversitesi
- 21) Erciyes Üniversitesi
- 22) Akdeniz Üniversitesi
- 23) Dokuz Eylül Üniversitesi
- 24) Gazi Üniversitesi
- 25) Marmara Üniversitesi

- 26) Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
- 27) Trakya Üniversitesi
- 28) Yıldız Teknik Üniversitesi
- 29) Yüzüncü Yıl Üniversitesi
- 30) Gaziantep Üniversitesi
- 31) Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- 32) Adnan Menderes Üniversitesi
- 33) Afyon Kocatepe Üniversitesi
- 34) Balıkesir Üniversitesi
- 35) Celal Bayar Üniversitesi
- 36) Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
- 37) Dumlupınar Üniversitesi
- 38) Gaziosmanpaşa Üniversitesi
- 39) Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü
- 40) Harran Üniversitesi
- 41) İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
- 42) Kafkas Üniversitesi
- 43) Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
- 44) Kırıkkale Üniversitesi
- 45) Kocaeli Üniversitesi
- 46) Mersin Üniversitesi
- 47) **(Ek: 16/5/2012-6307/4 md.)** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
- 48) Mustafa Kemal Üniversitesi
- 49) Niğde Üniversitesi
- 50) Pamukkale Üniversitesi
- 51) Sakarya Üniversitesi
- 52) Süleyman Demirel Üniversitesi
- 53) **(Değişik: 30/3/2012-6287/22 md.)** Bülent Ecevit Üniversitesi
- 54) Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

- 55) Galatasaray Üniversitesi
- 56) **(Ek: 1/3/2006-5467/5 md.)** Ahi Evran Üniversitesi
- 57) **(Ek: 1/3/2006-5467/5 md.)** Kastamonu Üniversitesi
- 58) **(Ek: 1/3/2006-5467/5 md.)** Düzce Üniversitesi
- 59) **(Ek: 1/3/2006-5467/5 md.)** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
- 60) **(Ek: 1/3/2006-5467/5 md.)** Uşak Üniversitesi
- 61) **(Ek: 1/3/2006-5467/5 md.; Değişik: 30/3/2012-6287/22 md.)**
Recep Tayip Erdoğan Üniversitesi
- 62) **(Ek: 1/3/2006-5467/5 md.)** Namık Kemal Üniversitesi
- 63) **(Ek: 1/3/2006-5467/5 md.)** Erzincan Üniversitesi
- 64) **(Ek: 1/3/2006-5467/5 md.)** Aksaray Üniversitesi
- 65) **(Ek: 1/3/2006-5467/5 md.)** Giresun Üniversitesi
- 66) **(Ek: 1/3/2006-5467/5 md.)** Hitit Üniversitesi
- 67) **(Ek: 1/3/2006-5467/5 md.)** Bozok Üniversitesi
- 68) **(Ek: 1/3/2006-5467/5 md.)** Adıyaman Üniversitesi
- 69) **(Ek: 1/3/2006-5467/5 md.)** Ordu Üniversitesi
- 70) **(Ek: 1/3/2006-5467/5 md.)** Amasya Üniversitesi
- 71) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Karamanoğlu Mehmetbey
Üniversitesi
- 72) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Ağrı Dağı Üniversitesi
- 73) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Sinop Üniversitesi
- 74) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Siirt Üniversitesi
- 75) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Nevşehir Üniversitesi
- 76) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Karabük Üniversitesi
- 77) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Kilis 7 Aralık Üniversitesi
- 78) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Çankırı Karatekin Üniversitesi
- 79) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Artvin Çoruh Üniversitesi
- 80) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.;Değişik: 19/4/2012-6296/4 md.)**
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
- 81) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Bitlis Eren Üniversitesi

- 82) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Kırklareli Üniversitesi
- 83) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
- 84) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Bingöl Üniversitesi
- 85) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Muş Alparslan Üniversitesi
- 86) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Mardin Artuklu Üniversitesi
- 87) **(Ek: 17/5/2007-5662/9 md.)** Batman Üniversitesi
- 88) **(Ek: 22/5/2008-5765/3 md.)** Ardahan Üniversitesi
- 89) **(Ek: 22/5/2008-5765/3 md.)** Bartın Üniversitesi
- 90) **(Ek: 22/5/2008-5765/3 md.)** Bayburt Üniversitesi
- 91) **(Ek: 22/5/2008-5765/3 md.)** Gümüşhane Üniversitesi
- 92) **(Ek: 22/5/2008-5765/3 md.)** Hakkari Üniversitesi
- 93) **(Ek: 22/5/2008-5765/3 md.)** Iğdır Üniversitesi
- 94) **(Ek: 22/5/2008-5765/3 md.)** Şırnak Üniversitesi
- 95) **(Ek: 22/5/2008-5765/3 md.)** Tunceli Üniversitesi
- 96) **(Ek: 22/5/2008-5765/3 md.)** Yalova Üniversitesi
- 97) **(Ek: 1/4/2010-5979/4 md.)** Türk-Alman Üniversitesi
- 98) **(Ek: 14/7/2010-6005/2 md.)** Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
- 99) **(Ek: 14/7/2010-6005/2 md.)** Bursa Teknik Üniversitesi
- 100) **(Ek: 14/7/2010-6005/2 md.)** İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- 101) **(Ek: 14/7/2010-6005/2 md.)** İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
- 102) **(Ek: 14/7/2010-6005/2 md.; Değişik: 30/3/2012-6287/22 md.)** Necmettin Erbakan Üniversitesi
- 103) **(Ek: 14/7/2010-6005/2 md.; Değişik: 30/3/2012-6287/22 md.)** Abdullah Gül Üniversitesi
- 104) **(Ek: 14/7/2010-6005/2 md.)** Erzurum Teknik Üniversitesi
- 105) **(Ek: 31/3/2011-6218/2 md.)** Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi

B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER

- 1) Savunma Sanayi Müsteşarlığı
- 2) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu

- 3) **(Ek: 25/6/2009-5917/47 md.)** Atatürk Araştırma Merkezi
- 4) **(Ek: 25/6/2009-5917/47 md.)**Atatürk Kültür Merkezi
- 5) **(Ek: 25/6/2009-5917/47 md.)**Türk Dil Kurumu
- 6) **(Ek: 25/6/2009-5917/47 md.)**Türk Tarih Kurumu
- 7) Türkiye ve Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
- 8) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
- 9) Türkiye Bilimler Akademisi
- 10) Türkiye Adalet Akademisi
- 11) Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu
- 12) Karayolları Genel Müdürlüğü
- 13) Spor Genel Müdürlüğü (4)
- 14) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü
- 15) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü
- 16) Orman Genel Müdürlüğü
- 17) Vakıflar Genel Müdürlüğü
- 18) **(Değişik: 11/10/2011-KHK-663/58 md.)** Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü
- (...)
- 20) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
- 21) Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü
- 22) Türk Akreditasyon Kurumu
- 23) Türk Standartları Enstitüsü
- (...)25) Türk Patent Enstitüsü
- 26) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü
- 27) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu
- 28) Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
- (...)
- 30) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı

31) **(Mülga: 8/8/2011-648-KHK/19 md.)**

32) GAP Bölge Kalkınma İdaresi

33) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

34) **(Ek: 28/9/2006-5548/36 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 25/12/2008 tarihli ve E.: 2006/140, K.: 2008/185 sayılı Kararı ile; Yeniden düzenleme: 14/6/2012-6328/35 md.) (2) Kamu Denetçiliği Kurumu**

35) Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu

36) **(Ek: 21/9/2006-5544/31 md.)** Meslekî Yeterlilik Kurumu

37) **(Ek: 24/3/2010-5978/30 md.)** Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

38) **(Ek: 28/12/2010-6093/14 md.)** Türkiye Yazma Eserler Başkanlığı

39) **(Ek: 6/3/2011-KHK-643/13 md.)**Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

40) **(Ek: 6/3/2011-KHK-643/13 md.)** Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

41) **(Ek: 8/8/2011-KHK-649/60 md.)**Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

42) **(Ek: 11/10/2011-KHK-662/58 md.)** Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü

43) **(Ek: 10/10/2011-KHK-658/12 md.)**Türkiye Su Enstitüsü

44) **(Ek: 11/10/2011-KHK-663/58 md.)** Türkiye İlaç ve Tıbbî Cihaz Kurumu

45) **(Ek: 21/6/2012-6332/22 md.)** Türkiye İnsan Hakları Kurumu

(III) SAYILI CETVEL (4)

(Değişik: 22/12/2005-5436/12 md.)

DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR

1) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu

2) Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (4)

3) Sermaye Piyasası Kurulu

4) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu

- 5) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
- 6) Kamu İhale Kurumu
- 7) Rekabet Kurumu
- 8) Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu (4)
- 9) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu(6)

(IV) SAYILI CETVEL

(Değişik: 16/5/2006-5502/42 md.)

SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI

1- Sosyal Güvenlik Kurumu

2- Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü

Ayrıca; varlık yönetim şirketleri, kuruldukları tarihten itibaren 5 yıl süreyle bazı harç ve vergilerden muaftır. Buna göre; varlık yönetimi A.Ş. tarafından bankalar, özel finansman kurumları ve diğer mali kurumlardan devraldığı alacakların tahsili amacıyla bu alacakların teminatını oluşturan mal ve hakların müzayede yoluyla satışı işlemlerinde,

a)Mal ve hakların alacağa mahsuben varlık yönetimi şirketleri tarafından satın alınması,

b)Satışa iştirak edecek üçüncü şahısların söz konusu mal ve hizmetleri satın alması,

c)Varlık yönetimi şirketleri tarafından alacağa mahsuben satın alınan hak ve alacakların üçüncü şahıslara satışının ihale damga vergisi ve katma değer vergisinden,

d)Bu ödemelerden de tahsil harcından istisnadır.

cc. Tahliye ve Teslim Harcı

aaa. Taşınmaz Malların ve Gemilerin Tahliye ve Teslimi Harcı

492 sayılı Harçlar Kanununun 18 maddesi uyarınca bir gayrimenkulün veya bir geminin tahliye ve teslimine dair olan icra takiplerinde tahsil harcı, bir yıllık kira bedeli, yoksa bu süreye göre takdir edilecek bir bedel üzerinden hesaplanır ve Harçlar Kanununun 24. maddesine göre gayrimenkul veya gemilerin tahliye veya teslimine dair icralarda Tahsil Harcı (1) sayılı tarifiede yazılı miktarların yarısı nispetinde alınır. Mükellefi borçludur.

bbb.Taşınır Malların Teslimi Harcı

Bir menkulün teslimine dair olan icra takiplerinde tahsil harcı; menkulün ilamda veya takip talebinde gösterilen değeri, bu yoksa takdir edilecek değer üzerinden hesaplanır.

İlamda belirtilen menkulün muhatabına tesliminin yapılması için alınır. Kural olarak takibin kesinleşmesini müteakip alacaklının teslim talebinde bulunması halinde peşin olarak alınır. Ancak mükellefi borçlusu olduğundan alacaklıdan peşin olarak alınan bu harç borçludan alınarak alacaklıya verilmesi gerekir.

dd. Yenileme Harcı

Yenileme harcı başvurma ve peşin harcın yeniden alınması demektir. Şöyle ki;

Alacaklı, ödeme emrine herhangi bir itiraz vaki olmamışsa, ödeme emrinin borçluya tebliğinden itibaren azami 1 yıl içinde haciz isteyebilir. Bu bir yıl içerisinde, haciz talebinde bulunmazsa veya talebi geri aldıktan sonra bu bir yıllık süre içerisinde yenilemezse haciz isteme hakkı düşer ve dosya muameleden kaldırılır. Alacaklının bir daha haciz isteyebilmesi için yenileme talebinde bulunup bunu borçluya tebliğ ettirmesi gerekir. (İİK m.78)

Yenileme masraf ve harçları borçluya tahmil edilemez. Yani mükellefi alacaklıdır.

Şartları:

- 1- Ödeme emri borçluya tebliğ edilecek.
- 2-Ödeme emrinin tebliğinden itibaren 1 yıl içerisinde haciz talebinde bulunulmayacak.
- 3- Ödeme emrinin tebliğinden itibaren bir yıllık süre geçecek.
- 4- Takip ilamsız olacak.

ee. Cezaevi Yapı Harcı

Dayanağı 2548 sayılı kanunun 1.maddesidir. İcra dairelerince miktar ve kıymeti muayyen olan ilamlı ve ilamsız alacaklardan tahsil olunan paranın %2'si ve kıymeti muayyen olmayan ilamların icrasından tahsil harcının yarısı nispetinde alınır. Mükellefi borçlu değil alacaklıdır. Yasalarda harç ve vergiden muaf olduğu yazılan kurumlar bu harçtan muaf değildirler. Açıkça bu harçtan muaf olduğu yasa da yer almalıdır. Örneğin Bankalar kanununda fon kapsamına alınan bankaların ve

yeniden yapılandırma sürecinde olan bankaların bu harçtan muaf olduğu belirtilmiştir.

İcra müdürlüğü tarafından tahsili yapılmayan harici ödemelerde bu harç alınmaz. Sadece icra müdürlüğünce tahsil olunan paralardan bu harç alınır.

Matrah alacağın tümü ödenmişse takip talebindeki alacaktır. Kısmi ödemelerde takip talebindeki miktar aşılmadan tahsil edilen para üzerine düşen oranda bu harç reddiyatla birlikte alınır.

Harcın yükümlüsü alacaktır. Borçluya yükletilemez.

Değeri belli olmayan takiplerde (çocuk teslimi, ilam ile verilen gayrimenkul teslimleri) tahsil (başvuru) harcının yarısı oranında maktu cezaevi yapı harcı alınır.

Uygulamada zaman zaman takip yapmayan birinci derece ipotek alacaklısına yapılan ödemelerde cezaevi yapı harcının alınmasının unutulduğu durumlarla karşılaşmaktadır. Takip talebinde bulunmayan alacaklılara yapılacak ödemelerde cezaevi yapı harcı alınması gerekir.

ff. Tellallık Harcı

Bu harç 2464 sayılı Belediye Gelirleri Yasasının 69.m. göre alınır, matrahı tüm ihale bedelidir, yani alıcı hissedar olsa dahi tüm ihale bedeli üzerinden tahsili iktiza eder. Harcın mükellefi (2464 Sayılı Belediye Gelirleri Yasasının 68. maddesi, Mahallî İdareler Genel Müdürlüğünün 17.12.1981 gün ve 1081-3 sayılı yazıları ve Maliye Bakanlığının Gel. 263000-5-17969 numaralı mütalâası uyarınca malı satılan kişidir.) Oranı; ilk 100.TL.lik dilim için yüzde 2, bundan sonraki kısım için yüzde 1' dir.

Eğer satış yapılmamış ise bu harç söz konusu değildir. Şayet satış Belediye sınırları veya mücavir alanları dışında yapılmışsa, örneğin köylerde bu harç yine alınmaz. Şayet belediye köye tellal göndermişse bu harç alınır.

Tellaliye harcının alınıp belediye ye verilebilmesi için belediyenin tellal görevlendirilmesi, satışın tellalın katılımıyla yapılması ve ihalenin kesinleşmesi gerekmektedir.

Belediye veya mücavir alanlarında yapılan satış için belediyeye tellal gönderilmesi için duyuru yapılması yani müzekkere yazılması zorunludur. Ancak belediyenin tellal görevlendirme mecburiyeti bulunmamaktadır. Şayet belediye haberdar edilmesine karşın tellal

görevlendirmemiş ise belediye için tellaliye harcı tahakkuk ettirilmez. Bu durumda yani satış saati geldiği halde tellal gelmemiş ise keyfiyet tutanağa yazılır, memurlukça adliye müstahdem veya mübaşirlerinden biri münadi olarak tensip kılınır, tutanağa derc edilir, satış onun marifetiyle yapılır. Bu halde normal yolluk (Keşifler için cari olan) üzerinden ücret tahakkuk ettirilerek görevlendirilen kişiye ödenir. Bu da satış masrafı olarak tevzii tablosunda hissedarlara yansıtılır.

gg. İzale-i Şüyu Satışlarında Alınacak İlave Harçlar

aaa. İlâm Harcı

Gayrimenkul satılmış ise değeri üzerinden nispi, menkul satılmış ise maktu alınır. Tevzi tablosunda gösterilen bu harç memurlukça Maliye'ye yatırılır. Harçlar yasasına bağlı 1 sayılı tarife 3/1-B 'e ve 3/2'e göre belirtilen oranlar ve rakamlar üzerinden tahsil olunur.

bbb. Onama Harcı

İzale-i Şüyu satış kararı hissedarlardan bir veya bir kaç tarafından temyiz edilip Yargıtay'ca onanırsa 01.01.2010 tarihine kadar binde 9, bu tarihten sonra binde 9,9 oranındaki bu harç, hissedarlardan temyize başvuranların hisselerinin değerine göre hesap edilip alınır. Muhatabı temyize başvuran hissedarlardır. Tevzii tablosunda gösterilir. Memurlukça maliyeye yatırılır.

ccc. Tapu Satım Harcı

Harçlar Kanunu'nun (4) sayılı Tarifesinin (I/ 20-a) pozisyonuna göre, satıcının ödeyeceği verginin tahsil mükellefi durumunda olan satış memurunun, alıcının tescil için başvuracağı günü beklemesine gerek olmadan, tahakkuk ettirilen tapu satım harcını merciine intikal ettirmek üzere tahsil eder. Bu oran 2010 yılından itibaren binde 16,5'dir. Alıcı aynı zamanda hissedar ise alıcının hissesi düşülür, satıcının hissesine isabet eden değer üzerinden hesap edilip satıcıdan alınır. 29.03.2009 tarih ve 27184 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 25 Mart 2009 tarih ve 2009/14823 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 29.03-30.06.2009 tarihleri arasında binde 15 oranı binde 5 olarak uygulanmıştır.

Tapuda kaydı bulunmayan gayrimenkullerin, zilyetlik devir sözleşmeleri ile devrinde de bu fıkra hükümleri uygulanır. Hesaplanacak harç, zilyetlik devir sözleşmeleri yapılmadan önce, şekli ve muhtevası Maliye ve Gümrük Bakanlığınca tespit edilecek bir beyanname ile bildirilir ve beyanname verme süresi içinde ödenir. (HK' nun 4. tarifesinin I/20 md.)

II.Vergiler

Verginin Mahiyeti	2008	2009	2010	2011	2012
1-Damga Vergisi					
a) Genel sözleşmelerden (Binde)	7.5	7.5	8.25	8,25	8,25
b) Kira sözleşmelerinden					
ba) Kefilsiz işyeri kira sözleşmelerinden (Binde)	1.5	1.5	1.65	1,65	1,65
bb) Adi kefilli işyeri kira sözleşmelerinden (Binde)	9	9	9.9	(8,25+1,65) = 9,9	9,9
bc) Müteselsil kefilli işyeri kira sözleşmelerinden (Binde)	7.5	7.5	8.25	8,25	8,25
bd) 5281 sayılı Kanunla 488 sayılı Yasaya ekli (2) sayılı tablonun "IV-Ticarî ve medenî işlerle ilgili kâğıtlar" başlıklı bölümüne eklenen 31. fıkra gereğince, 01.01.2005 tarihinden sonra düzenlenen konutlara ait kira mukavelelerinde damga vergisine tabi değildir. Aynı şekilde dernek ve vakıf merkezi kiralamaları ile 32. fıkra da yer alan serbest meslek erbabının iş yeri kira mukavelenameleri de damga vergisinden muaftır. Ancak, kefil varsa kefalet sözleşmesi esas alınarak vergi alınır.					
2- İhale (kararı) damga vergisi (Binde)	4.5	4.5	4.95	4,95	4,95
3- Resmi daireler tarafından yapılan ödemelerden (Ödenen bedel üzerinden binde)	6	6	6.6	6,6	6,6
4- Katma Değer Vergisi (Yüzde)	150 m ² 'ye kadar olan meskenler ile hususi otomobillerde %1, sair taşınmazlarda % 18 oranında alınır. Sair mallar için ise KDV Kanunundaki tarifeye bakılmalıdır. (2009 yılı mart-haziran ayları arasında farklı oranlar uygulanmaktadır, açıklamalara bakılsın)				
5- Emlak Vergisi, Motorlu araçlar vergisi Vergi borcu	Satılacak taşınmazın emlak vergisi borcu olup olmadığı belediyeden, motorlu araç vergisi ile malı satılacak kişinin genel mahiyette vergi borcunun bulunup bulunmadığı hususunun da maliyeden sorulup öğrenilmeli, borcun varlığının öğrenilmesi halinde öncelikle satış bedelinden bu vergi borçlarının ödenmesi gerekmektedir.				
6- Veraset İntikal Vergisi	Muafiyet ve oranları vardır. Açıklamalara bakınız.				
7- Gelir Vergisi (Stopaj kesintisi)	Gelir vergisi mükellefi bulunmayan araç sahipleri ile bilirkişiler, çilingir, vs. ödenen paralardan vergi dilimlerine göre gelir vergisi ile resmi daire tarafından ödeme yapılmış olması nedeniyle 2012 yılı itibarıyla binde 6,6 oranında damga vergisi kesintisi yapılır. (Bak. yukarıda 3. hane) Ayrıca işçilere ödenen bazı kalemlerden de vergi kesintisi yapılır (Açıklamalara bakınız.)				

a. Damga Vergisi

Taraflar arasında yapılan yazılı sözleşmeler kural olarak damga vergisine tabidir.

İcra takibine konulan veya delil olarak dayanan bir sözleşme söz konusu olduğunda öncelikle icra memuru bu sözleşme üzerinden 01.01.2010 tarihinden önce binde 7,5 bu tarihten sonra binde 8.25 damga vergisi alınıp alınmadığını kontrol edecektir.

Sözleşmede damga vergisine esas teşkil eden matrahı tayin ve tespit etmek önem arz etmektedir. Burada bir misal olarak sadece kira sözleşmesine değinilecektir. Kira sözleşmesindeki matrah kira süresi kadar hesaplanacak kira bedeli toplamıdır. Aylık 1.000 TL üzerinden beş yıllık yapılan bir kira sözleşmesinde damga vergisi matrahımız $5 \times 12 \times 1.000 = 60.000$ TL dir. Ayrıca bu sözleşmede kira artırımına dair bir şart olsaydı, örneğin her yıl yüzde 10 oranında artacaktır şeklinde bir şart içerseydi, matrahın hesabında bu artışları da dikkate alacaktık. Diğer yandan eğer bu sözleşmede adi kefil imzası varsa adi kefalette damga vergisi adi kefil başına 01.01.2010 tarihinden sonra binde 8.25 tir. Yani bir kira sözleşmesinde ayrıca adi kefil imzası da varsa damga vergisi $1,65 + 8.25 =$ binde 9,90 dır. Müteselsil kefalet varsa burada bağlantılı işlem söz konusu olduğundan yüksek olan miktar esas alınır. Yani tek bir rakam esas alınır. Örneğin kiradan kaynaklanan 1.65 oranı değil kefaletten kaynaklanan 8.25 oranı esas alınır. Müteselsil kefil sayısı birden fazla olsa da tek bir imza var sayılmaktadır. Adi kefalet ile kira akdi birbirinden bağımsız sözleşmelerdir. Birden fazla adi kefil varsa her biri için ayrı ayrı damga vergisi alınması gerekir.

Nafaka alacaklarından 1.1.2005 tarihinden itibaren aylık 100 TL'den fazla tahsillerde harç alınacaktır. Ancak aylık 100 TL den düşük nafakalar her türlü harç ve damga vergisinden muaftır. (Harçlar Kanunu 13/c maddesi)

Noterden yapılan sözleşmelerde de noter tarafından damga vergisinin tahsil edildiğini kabul ederek yeniden bir araştırmaya girmeye gerek yoktur.

b. İhale Kararı Damga Vergisi

Bu vergi, taşınır veya taşınmaz mal ihale edilip tutanağı düzenlenip imzalamasını müteakip tahsili icap eden ve halen binde 4,95 oranında alınması gereken bir vergidir. Mükellefi alıcıdır. Bu verginin tahsil edilebilmesi için ihalenin kesinleşmesi gerekir.

c. Katma Değer Vergisi ve Bazı Kalemlere İlişkin KDV Oranları

Bu verginin matrahı ihale bedelidir. Ancak alıcı aynı zamanda hissedar ise kendi hissesine isabet eden bedel mahsup edilerek kalan miktar üzerinden hesaplama yapılır. Bir dosyada birden ziyade taşınır veya taşınmaz mal satılmış ise, ihale kararı damga vergisi ile KDV nin her bir satış tutanağı için ayrı ayrı nazara alınması lazımdır. Tetkikat kolaylığı için her bir tutanağın makbuzlarının üzerine bağlanması uygundur.

Katma değer vergisinin oranı, yıllara ve mallara göre değişiklik göstermektedir. KDV Kanunu 28. md uyarınca Bakanlar Kurulu tarafından belli sınırlar içerisinde değiştirilebilmektedir.

Mükellefler ve vergi kesintisi yapmakla sorumlu tutulanlar Katma Değer Vergisi beyannamelerini, vergilendirme dönemini takibeden ayın yirminci günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine vermekle yükümlüdürler. (3065 sayılı KDV Kanunu 41. md.)

Beyanname vermek mecburiyetinde olan mükellefler ile vergi kesmekle sorumlu tutulanlar, bir vergilendirme dönemine ait katma değer vergilerini beyanname verecekleri ayın yirmi altıncı günü akşamına kadar ödemeye mecburdurlar. (3065 sayılı KDV Kanunu 46. md.)

İcra – izalei şuyu dairelerince müzayede mahallinde yapılan satışlar nedeniyle hesaplanan katma değer vergisi, ilgili mevzuat uyarınca en geç bedelin tahsil edildiği günü izleyen günün mesai saati bitimine kadar vergi dairesine beyan edip aynı süre içinde ödemeleri gerekmektedir. (91 Seri No’lu KDV Genel Tebliği ile değiştirilen paragraf)

KDV’nin mükellefi ihale alıcısıdır. Miktarı genellikle yüksek olduğundan önemlidir. Satış ilan tutanağında bu hususun mutlaka belirtilmesi gerekmektedir.

Bazı kalemlere ilişkin KDV oranları:

Binek araçlar ve jeepler	% 1
Kamyon, kamyonet vb. binek olmayan araçlar	% 18
Motor gücü 90 kw’ya kadar olan traktörler	% 8
Biçerdöverler	% 8
Motor gücü 90 kw ve üstü traktörler, iş makineleri	% 18
Net alanı 150 m2’ye kadar olan konutlar (4)	% 1
Net alanı 150 m2 üstü konutlar ve diğer taşınmazlar	% 18
Tarım arazileri ve arsalar	%18

Binek vasfı kazanmış yani arkası camlı, koltuklu, emniyet kemeri tertibatı takılmış, sürücü ile yolcu ayıran bölmesi bulunmayan dobro, caddy türü araçlarda KDV oranı %1'dir.

Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğünün 2003/1715 tarih ve sayılı bir özeldesinde, 150 m2 nin hesabında net alanların nazara alınacağı yani duvarlar, balkonlar, kömürlük, merdiven boşlukları gibi yerlerin alana dahil edilmeyeceği, satılan bina birkaç katlı ise her katın müstakil kullanım durumu söz konusu ise her kat tek başına değerlendirileceği, dublex veya triplex bina söz konusu ise toplam net alanın nazara alınacağı, bahçenin müstemilat sayılarak ayrıca nazara alınmayacağı ancak bahçenin veya tarlanın büyüklüğü çok ise yani evin müstemilatı sayılamayacak kadar büyükse bu durumda ev için ayrı tarla için ayrı değerlerin esas alınması gerekeceği ifade edilmiştir.

30/01/2002 tarihli ve 4743 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan varlık yönetim şirketlerinin bankalar, özel finans kurumları ve diğer mali kurumlardan devraldığı alacakların tahsili amacıyla bu alacakların teminatını oluşturan mal ve hakların satışı ile aynı Kanuna göre finansal yeniden yapılandırma çerçeve anlaşmaları hükümleri kapsamında yeniden yapılandırılan borçların ödenmemesi nedeniyle bu borçların teminatını oluşturan mal ve hakların satışı KDV'den istisnadır

Bankalara borçlu olanların ve kefillerinin borçlarına karşılık taşınmaz ve iştirak hisselerinin alacaklı banka tarafından alacağı mahsuben alınması halinde KDV'den istisnadır, menkuller de istisna söz konusu değildir.

29.03.2009 tarih ve 27184 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 25 Mart 2009 tarih ve 2009/14812 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 17.03-15.06.2009 tarihleri arasında 150 metrekare üzeri konut teslimlerinde %8, 30.03-30.06.2009 tarihleri arasında bina ve bağımsız bölüm niteliğindeki işyeri teslimlerinde ise %8 oranında alınması gerekmektedir.

488 sayılı damga vergisi kanununa göre resmi dairelerden tahsil edilip şahıslara ödenen paralardan binde 6,6 oranında damga vergisi alınır.

Bu vergi esasen tahsilat damga vergisi olup, sözleşmelerden alınan damga vergisiyle karıştırılmamalıdır. Dayanağı Damga Vergisi Kanunu'na ekli (1) sayılı Tablonun IV. Makbuzlar ve Diğer Kâğıtlar başlığı altındaki (1-d) bendidir.

Bu bent, “İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar (Binde 6,6)” şeklindedir. Yani bu bent uyarınca damga vergisi alınabilmesi için borçlu resmi daire olmalı, bu resmi daire nam ve hesabına ödeme yapılmalı ve de bu ödeme karşılığında bilirkişi, vs. nin makbuz düzenleme zorunluluğu bulunmalıdır.

Devletin borçlu olarak ödediği tüm alacaklarda 01.01.2010 tarihinden önce binde 6, bu tarihten sonra binde 6.6 oranında damga vergisi alınacaktır. Damga vergisinin matrahı alacaklıya net ödenen miktardır. Mükellefi alacaklıdır. Borca ilave edilmez.

Kamulaştırma bedellerinin tahsili için yapılan ilamlı takiplerde alacaklıdan damga vergisi kesilmez. Ancak, kamulaştırmaz el atma nedeniyle tazminat davasında damga vergisi alınır.

Damga Vergisi Kanunu’na ekli (1) sayılı Tablonun IV. makbuzlar ve diğer Kâğıtlar başlığı altındaki (1-d) bendi ile 29/12/2009 tarih, 2009/15725 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi ek 2. maddesi uyarınca, icra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlardan binde 6.6 oranında damga vergisi alınması gerekmektedir.

Damga Vergisi Kanunu’nda yazılı resmi daireden maksat, 5018 sayılı Kanunu’nun ekindeki (I, II sayılı cetvellerde yazılı) genel ve özel bütçeli idareler ile özel idareleri, belediyeler ve köylerdir. Bu dairelere bağlı olup ayrı tüzel kişiliği bulunan iktisadi işletmeler resmi daire sayılmaz. Örneğin, borçlu belediye başkanlığından tahsil edilen para damga vergisine tabi iken, bu dairelere bağlı ASKİ, EGO gibi iktisadi işletmelerin ödemelerinden damga vergisi kesilmez (Bkz. 488 sayılı K. m. 8).

5018 sayılı Kanunu’nun eki I,II,III ve IV sayılı cetveller haczedilmezlikle ilgili bölümde yazıldığından ayrıca yazılmamıştır....

d. Emlak Vergisi

Bu vergide yine taşınmaz kaydı belirtilmek suretiyle belediyeden sorulur, alınan cevaba göre tevzi tablosu bilirkişisi hangi hissedara ne kadar isabet ettiğini belirtir, memur bu meblağları belediyeye yatırıp makbuzları dosyaya koyar.

e. Gelir Vergisi

İcra ve izale-i şuyu işlemleri nedeniyle görevlendirilen bilirkişi, şoför yedd-i emin, çilingir vs. ödenen ücretlerden, belli miktarlarda gelir vergisi kesintisi yapılması gerekmektedir.

Bilirkişi Ücreti ve Gelir Vergisi Stopajı Gelir Vergisi Kanunu 103 m.sinde belirtilen oranlarda bilirkişilerden gelir vergisi kesilir. Bu oranların listesine bakılmalıdır.Şoförlerden; Vergi mükellefi olanlardan makbuz alınmalı, vergi mükellefi olmayanlardan ise gelir vergisi kesilmelidir. Aynı durum yediemin ve diğeri ilgililer için de geçerlidir.

Dönemler halinde yapılan kesinti paraları için beyanname düzenlenerek tahakkuk fişi ile birlikte Maliye'ye yatırılır makbuz ve belge suretleri ilgili kartonda muhafaza edilir.

Bilirkişiler yönünden bir yıl içinde kazandığı tüm kazanç miktarı vergi matrahını oluşturmakta ise de bunu belirleyen sisteme geçilinceye kadar bir adliye bir işveren kabul edilerek adliye içerisindeki icralar, mahkemeler vs muhtelif birimlerden bir yıl içerisinde elde edilen toplam kazanç miktarı üzerinden vergi dilimlerini belirleyip ödenecek gelir vergisini saptamak gerekli ve yeterlidir. Bilirkişiler açısından verdikleri hizmet nedeniyle UYAP'tan otomatik gelir vergisi kesintisinin yapılmadığı durumlarda, özellikle 2011 yılı yaz aylarından önce icra daireleri tarafından yapılan ödemelerde, birden fazla birimin mevcut olması halinde, her birimde ve her yıl itibarıyla ne kadar bilirkişi ödemesi yapıldığı saptanıp tüm birimlerde yapılan ödemeler toplanmak suretiyle vergi diliminin belirlenmesi ve hesap edilecek gelir vergisinin tahsili gerekmekte olduğundan, her bir daire açısından ve hangi yılda kaç liralık vergi geliri eksikliğinin bulunduğunun belirlenmesi gerekmektedir. Diğeri yandan ilgilinin ödememesi veya görülen lüzum üzerine vergi dairesi müdürlüğüne yazılacak müzekkerede dairelerin ayrı ayrı düzenlediğı ödeme belge tablosu ile bütün dairelerin birleştirilmiş ödeme belge tablolarının eklenerek yazıların bu hali ile gönderilmesinin vergi dairesine ilgilinin yapacağı itirazların önüne geçilmesini sağlayacağı veya bu daire yönünden bilgi eksikliği nedeniyle müzekkerenin iade edilmesini engelleyeceği düşünülmektedir. Ayrıca benzer uygulamanın damga vergisi eksikliklerinde de yapılmasının yararlı olacağı dikkate alınmalıdır

f. Veraset ve İntikal Vergisi

Bu vergi esas itibarıyla mirasen intikal eden taşınır ve taşınmaz mallar için söz konusu olduğundan, terekeye konu bir malın mirasçılar arasında izale-i şüyü yoluyla satılması hali ile borçluya intikal edecek olan tereke payının üzerine konulan haciz nedeniyle yapılan satışlarda yani bu haldeki icra satışlarında ve istisnai bazı diğeri hallerde söz konusu olur.

İcra ve izale-i şüyu dosyalarında gayrimenkullerin daha ziyade aynından doğan vergi borcunun olup olmadığının sorulması sırasında, muafiyet sınırı yüksek olduğundan Veraset ve İntikal Vergisi borcunun olup olmadığı hususu genellikle sorulmamaktadır. Dolayısıyla genellikle yüksek meblağlı tereke malı satışlarında bu vergi üzerinde özellikle durulması gerekmektedir. 7338 Sayılı K.nun 17. maddesine göre alınan bu verginin ölenin son ikâmetgahı vergi dairesinden sorulması lazımdır. Bu nedenle özellikle izale-i şüyu dosyalarında, önce satışa konu taşınmazın veya taşınmazların emlak beyan değerlerinin belediyeden getirtilip, vergi dairesi müdürlüğüne yazılacak müzekkerede murisin ölüm tarihi ve hissedarları da belirtilerek bu beyan değerlerinin de eklenip, satışa konu taşınmaza ilişkin veraset intikal vergisinin doğup doğmadığının, doğmuş ise miktarının tespit edilerek bildirilmesi istenip, veraset intikal vergisinin mevcut olduğunun ve miktarının bildirilmesi durumunda ise tevzi tablosunda her bir hissedarın payına düşen vergiyi gösterir düşümü yapıldıktan sonra vergi dairesine yatırılmasının sağlanması, böylece devletin vergi kaybının önüne geçilmesi gerekmektedir.

Ancak Veraset Ve İntikal Vergisinin tayin ve tesbiti bir çok teknik hesabı ve muhasebe bilgisini gerektirdiğinden ve yüksek ve değişken oranlarda istisna ve muafiyetlerinin bulunması nedeniyle bu vergi borcunun bulunup bulunmadığının ve varsa miktarının, bu işle asıl görevli olan vergi dairesinden sorulması suretiyle muamele yapılmasının en uygun yol olacağı unutulmamalıdır.

İKİNCİ BÖLÜM TAKİP TÜRLERİ

1. İLÂMSIZ İCRA

İlâmsız icra esas olarak dörde ayrılabilir.

- Genel haciz yoluyla ilamsız icra
- Kambiyo senetlerine mahsus ilamsız icra
- Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız icra
- Kiralanan taşınmazların tahliyesine ilişkin ilamsız icra

A. Genel Haciz Yolu

İlamsız icra takibi ancak bir paranın ödenmesi veya teminatın verilmesi talebiyle yapılabilir. Bunun dışındaki talepler nedeniyle ilamsız icra takibi yapılamaz. Örneğin; çocuk teslimi gibi.

İlamsız icra takibi ancak Türk Lirası üzerinden yapılabilir. Bu nedenle yabancı para alacağının Türk Lirası karşılığının takip talebinde ve ödeme emrinde gösterilmesi zorunludur. Öte yandan altın menkul hükmünde olduğundan altın alacağı nedeniyle ilamsız icra takibi başlatılamaz. Yani 100 gram altının veya 10 cumhuriyet altınının tahsili talebiyle ilamsız icra takibi yapılamaz. Ancak 100 gram altın satışına ilişkin faturadan kaynaklanan para alacağının tahsili için ilamsız icra takibi yapılacağı muhakkaktır.

İİK. 58. maddesi uyarınca, alacaklının takip talebinde bulunması ile ilamsız icra takibine başlanılır. Takibin başlangıç tarihi harcın yatırıldığı tarihtir. İlamsız takipte takip miktarının binde beşi oranında peşin harç alınır. Takip dayanağı ibraz edilen belgenin damga vergisi açısından denetimi de yapılır. Takip talebinin verilmesi ve harcın yatırılması ile icra müdürü takip talebine uygun olarak örnek 7 numaralı ödeme emri düzenleyerek borçluya tebliğe gönderir. Alacaklı takipte bir belgeye dayanmışsa ödeme emri ekinde takip dayanağı belge ya da belgelerin onaylı birer suretinin borçluya gönderilmesi gerekir. Bu husus tebliğ zarfı üzerine yazılmalıdır. Ödeme emri tebliğinden sonra borçlunun 7 günlük sürede itiraz etmemesi halinde takip kesinleşir. Borçlu kendisine ödeme emri tebliği üzerine 7 günlük sürede borca ve takip bir belgeye dayanıyorsa belge altındaki imzaya itirazlarını icra dairesine bildirmelidir. İtiraz üzerine takip olduğu yerde durur. İtiraz kısmi ise itiraz edilen kısım yönünden takip durur. Kısmi itirazın geçerli olabilmesi için ise itirazda itiraz edilen kısmın cihet ve miktarının açıkça

gösterilmesi gerekir. Aksi halde itiraz geçersiz olacaktır. Örneğin; bu miktarda borcum yoktur, borcum bu kadar değildir gibi ifadeler geçerli birer itiraz kabul edilemez. İcra müdürü itirazın süresinde olup olmadığını ve geçerli bir itiraz olup olmadığını re'sen değerlendirip ona göre hareket etmelidir.

İlamsız icra takibinde borçlu kural olarak her türlü itirazını icra dairesine, İİK'nın 16. maddesine dayalı şikâyetlerini ise 7 günlük sürede icra mahkemesine bildirmelidir. İtiraz üzerine takip durur ise de şikâyet takibi durdurmaz. Tabi ki mahkemece şikâyet üzerine takibin durdurulması yönünde karar verilmesi halinde bu karar uyarınca takibin duracağı muhakkaktır. Ödeme emrine itiraz etmek bir adli işlem olduğundan avukat olmayan vekil tarafından yapılan itiraz geçersizdir (Av.K. m. 35/I). Avukatın vekâletnamesini kural olarak itiraz dilekçesi ile birlikte sunması gerekir. Ancak vekâletnamenin sonradan ikmali mümkündür. İtirazın icra takibinin yapıldığı icra dairesi dışında başka bir icra dairesi kanalıyla yapılması halinde itiraz dilekçesinin o icra dairesine verildiği tarih itiraz tarihi olarak kabul edilir. Yine posta yoluyla yapılan itirazlarda itirazın icra dairesine ulaştığı tarih itiraz tarihi kabul edilmelidir.

İtiraz edilmişse itiraz dilekçesinin icra müdürlüğünce alacaklıya varsa vekiline tebliği gerekir. İtirazın kaldırılması ya da itirazın iptali davası açma süresi bu tarihten başlar.

İlamsız icra takibinde imzaya itiraz dışındaki bütün itirazlar borca itirazdır.

İtiraz edilmeyerek takibin kesinleşmesi ya da itiraz edilmişse bile icra mahkemesince verilmiş bir itirazın kaldırılması veya genel mahkemece verilmiş itirazın iptali ilamı sunulması halinde icra müdürlüğünce takibe devam edilir. İtirazın kaldırılması ya da itirazın iptali kararının icrası için kesinleşmesi gerekmez. İİK. 36. maddesi uyarınca, icranın geri bırakılması hükümleri saklıdır.

I. Genel Haciz Yolunun Aşamaları

İcra takibi icra İİK'nun 58. maddesine göre düzenlenen ve icra dairesine verilen bir takip talebiyle başlar. Takip talebini alan icra müdürü buna uygun bir ödeme emri düzenleyerek borçluya tebliğe gönderir. Takibin kesinleşmesi ve ödeme süresinin geçmesinden sonra haciz aşamasına geçilir bunu daha sonra satış ve sonrasında paraya çevirme ve paylaştırma safhaları takip eder.

a. Takip talebi

Takip talebinde nelerin bulunması gerektiği ve ne şekilde düzenleneceği İİK'nun 58. maddesinde ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Takip talebinde bir kısım eksikliklerin bulunması takibin iptalini gerektirmez. Bu eksikliklerin giderilmesinden sonra takibe devam edilir. Alacaklı İİK Yönetmeliğinin 19. maddesindeki örnek 1 nolu basılı evrakı kullanmak zorunda olmayıp herhangi bir kâğıda takip talebinde bulunması gereken hususları yazmak suretiyle de talepte bulunabilir. Ayrıca alacaklının sözlü olarak talepte bulunma hakkı da vardır. İcra müdürü bu durumdan alacaklıdan gerekli bilgileri sözlü olarak alır ve tutanağa geçer. Tutanağın altını alacaklıya imzalatır ve kendisi de imzalar.

Takip talebi icra dairesine yazılı ve sözlü olarak ya da elektronik ortamda yapılabilir (İİK. m. 58).

UYAP ortamından elektronik takip uygulaması başlamış olup alacaklı veya vekili UYAP ortamından elektronik imza ile takip yapabilmektedir.

Kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip başlatılması halinde senet aslının ibrazı zorunlu olduğundan icra müdürlüğünce senet aslının kasaya alındığına ilişkin icra zaptına tarih belirtilmek suretiyle gerekli şerh verilmelidir.

Takip konusu alacak yabancı para ise takip tarihindeki Türk Lirası karşılığının gösterilmesi zorunludur.

b. Ödeme Emri

Takip talebi üzerine icra dairesi bir ödeme emri düzenler. Ödeme emrinde bulunması gereken kayıtlar İİK'nun 60. maddesinde sayılmıştır. Ödeme emrinin takip talebine uygun olarak düzenlenmesi zorunlu olup, ödeme emrinin takip talebine aykırı olarak düzenlenmesi süresiz şikâyet nedeni olup ödeme emrinin iptalini gerektirir.

Alacaklı tarafından bonoya dayalı olarak 6.850,00-YTL. asıl alacak ve fer'ilerinin tahsili için kambiyo senetlerine mahsus yol ile icra takibine başlandığı, borçluya tebliğ edilen örnek 10 numaralı ödeme emrinde ise, asıl alacak miktarının 8.096,00-YTL. yazıldığı anlaşılmıştır.

İİK.nun 60.maddesi uyarınca ödeme emrinin takip talebine uygun olarak düzenlenmesi zorunludur. Bu husus bir hakkın yerine getirilmesi ile ilgili olduğundan İİK.nun 16/2.maddesi uyarınca süresiz şikayete tabidir. Bu nedenle mahkemece, takip talebine aykırı düzenlenen ödeme emrinin iptaline karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile

şikayetin reddi isabetsizdir şeklinde karar vermiştir (12. HD. 21.04.2009, 2009/594-8622) (Benzer yönde karar için bkz.12 HD. 10.10.2006, 15440/18851).

Takip talebinde borçlu olarak gösterilmeyen kişiye ödeme emri çıkarılamaz. Eğer çıkarılırsa süresiz şikâyetle konu olur ve iptal edilir.

Alacaklı takipte bir belgeye dayanmış ise bu belgenin onaylı bir örneğinin ödeme emri ile birlikte borçluya tebliği gerekir. Bu husus borçluya çıkarılan ödeme emrinin gönderildiği zarf üzerine şerh verilerek belirtilmelidir.

Borçluya ödeme emri ikinci kez tebliğ edilmesi halinde, ona yeni bir itiraz hakkı doğurur. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bu konuya ilişkin olarak, Borçluya ikinci kez ödeme emri tebliği ona yeni bir itiraz hakkı tanıdığından icra müdürlüğünce takibin durdurulmasında bir yanlışlık bulunmamaktadır. Şikayetin bu nedenle reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile, borçlunun takipten haberdar olduğundan söz edilip şikayetin kabulü yönünde hüküm kurulması isabetsizdir şeklinde karar vermiştir. (HGK 13.12.2006, 2006/12-786/783)

c. Haciz Safhası

Haciz safhası, takibin üçüncü aşamasıdır. Bu aşamaya geçilebilmesi için usulüne uygun bir takip başlatılması ile borçluya ödeme emri tebliğ edilmesi gerekir. Haciz aşaması bütün takip yolları için ortak hükümleri içermekle birlikte her takip yoluna özgü bazı farklılıklar vardır. Bu farklılıklar haczin yapılmasıyla ilgili değil haciz öncesi işlemlerle ilgilidir. Bunlar kısaca şu şekilde ifade edilebilir:

aa. Genel Haciz Yolu İle İlamsız İcra Takibinde

Genel haciz yolu ile ilamsız icra takibinde haciz safhasına geçilebilmesi için borçlu hakkında takibin kesinleşmiş olması gereklidir. Takibin kesinleşmesi, ödeme emrinin tebliği üzerine 7 günlük sürede itiraz edilmemesi, itiraz edilmiş ise itirazın hükümden düşürülmesi halinde mümkün olur.

Genel haciz yolu ile ilamsız icra takibinde borçlu her türlü itirazını 7 günlük sürede icra dairesine bildirmek zorundadır. İcra dairesi yerine mahkemeye yapılan itiraz sonuç doğurmaz. İcra müdürü yapılan itirazın süresi içerisinde olup olmadığını re'sen dikkate almalıdır.(*İİK m. 62.*)

bb. Kambiyo Senetlerine Mahsus Haciz Yoluyla İcra Takibinde

Kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takipte, her türlü itiraz ve şikâyet icra mahkemesine yapılır, itiraz ve şikâyetler takibi durdurmaz(*İİK m. 168/4,5*). Bu nedenle İcra İflas Kanunu 168/2.

maddesinde öngörülen 10 günlük ödeme süresinin dolmasından sonra haciz safhasına geçilir.

cc. Kiralanan Taşınmazların Tahliyesine İlişkin İlamsız İcra Takibinde

Genel haciz yoluna ilişkin kurallar bu takip şeklinde de uygulanır. Yasal sürede itiraz edilmeyerek takibin kesinleşmesi durumunda, bu takip şekline ilişkin olarak öngörülen ödeme süreleri dolmadan haciz istenemez (TBK'nun 315 ve 361. maddelerine göre, normal kiralarda 10, konut ve çatılı işyeri kiralarna 30, ürün kiralalarında ise ödeme süresi 60 gündür. Ödeme emrine itiraz süresi ise 7 gündür).

dd. İlamlı İcra Takibinde

Bu takip şeklinde, borçlunun icra mahkemesine yapacağı başvuru takibi durdurmayacağından, icra emrinin borçluya tebliğinden itibaren 7 günlük ödeme süresinin dolmasından sonra alacaklının haciz isteme hakkı doğacaktır.

d. Haciz Talebi

Ödeme emri veya icra emrinin tebliğinden itibaren bir yıl içerisinde alacaklı haciz talebinde bulunabilir. İtiraz veya dava halinde geçecek süreler bir yıllık sürenin hesaplanmasında nazara alınmaz. Aynı şekilde icra dairesinde taksit sözleşmesi yapılması halinde taksit sözleşmesinin ihlaline kadar geçen süre de bu hesaplama dâhil edilmez (İİK. m. 78/II). Haciz istendikten sonra süresinde satış istenmez ise haciz düşer (İİK. m. 110). Satış istememe sebebiyle haczin düşmesine sebep olan alacaklı o mala yönelik olarak haczin konulması ve muhafazası gibi tüm giderlerden sorumlu olur (İİK m. 110/III)¹.

e. Yenileme Talebi

Alacaklı ödeme emrinin tebliğinden itibaren bir yıl içerisinde haciz talebinde bulunmadığı takdirde dosya işlemiden kaldırılır. Bu durumda dosyanın yenilenmesi halinde borçluya yenileme talebinin tebliği ve alacaklıdan yenileme harçlarının tahsili zorunludur.

Süresinde haciz talebinde bulunulduktan sonra (satış istenmemesi hali de dâhil) dosyanın işlemiden kaldırılması halinde dosyanın yenilenmesi durumunda borçluya yenileme (ödeme veya icra emri dâhil) tebliğine gerek olmadığı gibi yenileme harcı tahsili de gerekmez. Doğrudan haciz uygulanabilir (İİK. m. 78,IV,V).

¹ Bu düzenleme 6 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Yargıtay, “İİK’nun 78.maddesi ödeme emri tebliğ tarihinden itibaren 1 yıl içinde haciz istenmemesi halini ele almış olup, bu süre içinde haciz istenmez veya geri alındıktan sonra yenilenmezse haciz isteme hakkı düşer. Yeniden haciz istemek alacaklının yenileme talebinin borçluya tebliği ile mümkündür.

Somut olayda alacaklı süresinde haciz istemiş, isteği gibi karar verilmiş bir kısım borçlular yönünden haciz uygulanamamış, bir kısım borçlu mallarına konulan hacizler ise süresinde satış istenmediğinden İİK’nun 106 ve 110. maddeleri gereğince düşmüştür. Bu duruma göre haciz isteme hakkı değil haciz kararı düşmüş olacağından borçlu mallarına yeniden haciz konulabilmesi için yenileme talebinin borçluya tebliğine gerek yoktur. Şikâyetin kabulü ile 20.09.2007 tarihli icra işleminin iptaline karar vermek gerekirken yazılı gerekçe ile şikâyetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir” şeklinde karar vermiştir (12. HD. 28.05.2008, 2008/8132–10807).

Alacaklının haciz talebi üzerine icra müdürü haciz talebinin reddine ya da kabulüne karar verebilir. Bu karara karşı, İcra İflâs Kanunu’nun 16.maddesi uyarınca icra mahkemesine şikâyet yoluna başvurulabilir.

f. Haciz Talebinin İcra Müdürlüğünce Yerine Getirilmesi

aa. Taşınmaz Haczi

Kural olarak borçlunun bütün taşınmazları haczedilebilir. Bir taşınmazın haczedilebilmesi için haciz tarihinde, tapuda borçlu adına kayıtlı olması zorunludur. Bu nedenle haciz sırasında üçüncü kişi adına kayıtlı bir taşınmaz üzerine haciz konulamaz. Örneğin: Kat karşılığı inşaat sözleşmesine dayalı olarak arsa sahibi 3.kişiler adına kayıtlı taşınmazlar üzerine, sözleşme gereği müteahhide düşeceği varsayılan bağımsız bölümler üzerine haciz konulamaz.

Borçlu adına kayıtlı olmamakla birlikte borçlunun murisine ait taşınmaz üzerine haciz konulması ise kanuna aykırı değildir(*İİK m. 94*).

İcra müdürlüğünce taşınmazın kayıtlı bulunduğu tapu sicil müdürlüğüne haciz yazısı yazılmak suretiyle haciz gerçekleştirilir(*İİK. m. 91*).

Taşınmazın yargı çevresi dışında olması durumunda ilgili tapu sicil müdürlüğüne doğrudan haciz yazısı yazılarak haciz konulmalıdır. Haciz yazısında alacaklının adı, tebligat adresi, ne kadar alacak için haciz konulduğu, borçlunun tüm kimlik bilgilerinin bulunması gerekir(*İİK. m. 91*).

Taşınmaz haczi taşınmazın mütemmim cüz'ünü kapsar. Kural olarak teferruat taşınmazdan ayrı olarak haczedilebilir. Ancak İİK. 83/c maddesi uyarınca taşınmaz üzerinde ipotek var ise, teferruat ipotek kapsamında olacağından taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez. Taşınmaz üzerinde bulunan teferruatın taşınmazın beyanlar hanesinde teferruat olarak gösterilmiş olması zorunlu değildir. Önemli olan teferruat niteliğine sahip olup olmadığı hususudur. Öte yandan bir menkulün teferruat listesinde gösterilmiş olması da Türk Medeni Kanunun 686. maddesinde belirtilen niteliklere sahip değilse o mala teferruat niteliği kazandırmaz.

bb. Taşınır Haczi

Taşınır mallar malın bulunduğu yerde haciz tutanağı düzenlenmek suretiyle haczedilir. Haciz asıl alacak, alacağın faizi ve bütün takip masraf ve giderlerini karşılayacak miktar için yapılır(İİK. m.85,I). İcra memuru haczi yaparken borçlu ile alacaklının menfaatlerini mümkün olduğu kadar bağdaştırmalıdır(İİK. m.85,VI). Kural olarak haczin gerçekleştiği an haciz tutanağının düzenlendiği andır. Mülkiyeti resmi sicile kayıtlı ve mülkiyetin devri sicil kayıtlarına göre yapılan menkul malların sicillerine haczin şerh edilmesi anında haciz tekemmül eder(İİK. m.79,III). Örneğin; araç hacizleri, marka patent hakkı hacizleri gibi. Pek tabi ki araçların fiilen haczi mümkün olup her iki şekilde yapılan haciz de geçerlidir.

Haciz için emredici nitelikte ve açıkça bir sıra düzenlenmemiş olup ancak taşınır mal üzerinde üçüncü bir şahsın mülkiyet ve rehin hakkı iddiasında bulunması veya taşınır malın üçüncü şahıs tarafından kesin ya da ihtiyaten haczedilmiş olması halinde bu tür malların haczi sonraya bırakılabilir. Yani öncelikle çekişmesiz mallar haczedilir. İcra müdürü haczettiği malın değerini tespit ederek tutanağa yazar. Malın değerinin tespiti teknik bilgi ya da uzmanlığı gerektiriyorsa bu konuda icra müdürü bilirkişinin görüşüne başvurmalıdır.

cc.Hisse Haczi

Hisse hakkı el birliği ilişkisinden, paylı mülkiyet ilişkisinden ve şirket ortaklığından kaynaklanabilir. Hisse hakkının hacziyle ilgili olarak İcra ve İflâs Kanunu 94. maddesinin yanı sıra Türk Medeni Kanununda, Türk Borçlar Kanununda ve Türk Ticaret Kanunu'nda özel hükümler öngörülmüştür. Buna göre hisse hakkının haczinde her bir hisse hakkı için ayrı değerlendirme yapmak gerekir.

aaa. Şirket Hisselerinin Haczi

Türk Ticaret Kanunu'nun 133. maddesinde şirketlerle ilgili olarak özel düzenleme öngörülmüştür. Bu maddeye göre, bir şahıs şirketi devam ettiği sürece ortaklardan birinin kişisel alacaklısı, hakkını şirketin bilânçosu gereğince o ortağa düşen kâr payından ve şirket fesholunmuşsa tasfiye payından alabilir. Henüz bilânço düzenlenmemişse alacaklı bilânçonun düzenlenmesi sonucunda borçluya düşecek kâr ve tasfiye payı üzerine haciz koydurabilir.

Sermaye şirketlerinde alacaklılar, alacaklarını, o ortağa düşen kâr veya tasfiye payından almak yanında, borçlularına ait olan, senede bağlanmış veya bağlanmamış payların, 9.6.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun taşınırlara ilişkin hükümleri uyarınca haczedilmesini ve paraya çevrilmesini isteyebilirler. Haciz, istek üzerine, pay defterine işlenir.

Bunun dışında, alacaklılar, tüm ticaret şirketlerinde alacaklarını, ortağın şirketten olan diğer alacaklarından da alabilme ve bunun için haciz yaptırabilme yetkisini haizdir. Ayrıca Türk Ticaret Kanunu'nun 249. maddesinde kollektif şirketle ilgili düzenleme yapılmıştır. Her bir şirketi ayrı değerlendirmek gerekir.

Anonim şirketlerde hisse senedi veya ilmühaber çıkarılmış ise bunlar icra müdürlüğünce taşınır gibi haczedilir ve icra müdürlüğünce muhafaza altına alınır.

Hisse senedi çıkarılmamış ise, borçlunun üçüncü kişi nezdinde bulunan ve henüz kıymetli evraka bağlanmamış hisse hakları (çıplak pay) icra müdürlüğü tarafından mahalline bizzat gidilerek pay defterine işlenmek suretiyle yapılabileceği gibi şirkete yazılacak bir haciz yazısıyla da yapılabilir. Bu durumda haciz yazısını şirkete ulaştığı tarihte haciz konulmuş olur. Haciz ayrıca ticaret siciline bildirilir. (İİK m.94)

Limited şirket hissesinin haczi de mümkündür. Zira Türk Ticaret Kanunu'nun 133. maddesine göre limitet şirketlerde ortağın şahsi borcundan dolayı ortaklık payının haczine izin verilmektedir. Sermaye şirketlerinde alacaklılar, alacaklarını, o ortağa düşen kâr veya tasfiye payından almak yanında, borçlularına ait olan, senede bağlanmış veya bağlanmamış payların, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun taşınırlara ilişkin hükümleri uyarınca haczedilmesini ve paraya çevrilmesini isteyebilirler. Haciz, istek üzerine, pay defterine işlenir.

Kooperatiflerde ise, Kooperatifler Kanunu'nun 19. maddesi gereğince, kooperatif hissesinin haczi mümkün değildir. Buna karşın

borçlu ortağın faiz gelir-gider farkından hissesine düşen miktar ve kooperatifin dağılmasında ortağa ödenecek pay haczedilebilir. Haciz üçüncü şahıs kooperatife haciz yazısı tebliğ edilmek suretiyle gerçekleştirilir.

Kolektif ve komandit şirket hissesinin haczinde de Türk Ticaret Kanunu hükümleri dikkate alınmalıdır. Türk Ticaret Kanunu'nun 249. maddesine göre, bir ortağın kişisel alacaklısı, borçlunun kişisel mallarından ve 133 üncü madde gereğince şirketteki kâr payından alacağını alamazsa, tasfiye sonunda borçlu ortağa düşecek paya haciz koydurmaya ve altı ay önce ihbarda bulunmak ve hesap yılı sonu için hüküm ifade etmek üzere, şirketin feshini istemeye yetkilidir. Buna göre borçlu ortağının tasfiye payı İcra ve İflas Kanunu 94. maddesi gereğince haczedilebilir. Tüzel kişiliği bulunması sebebiyle haciz yazısı şirkete tebliğ suretiyle tamamlanır.

Adi şirket hissesi haczi ise, İİK'nun 94. maddesine göre yapılır. Adi şirketin tüzel kişiliği olmadığı için haczin şirketin tüm ortaklarına bildirilmesi gerekir. Bu bildirim ile borçlu ortağın tasfiye payı üzerinde tasarruf hakkı sona erer. Alacaklı, borçlunun adi şirketteki tasfiye payını veya kâr payını haczettirebilir. İcra dairesi taşınmazlar için tapu siciline bildirimde bulunur, menkullerde ise gerekli diğer tedbirleri alır.

bbb. İştirak (El Birliği) Halinde Mülkiyet Hisselerinin Haczi

İştirak halinde mülkiyet hissesinin haczi İİK. 94. maddeye göre yapılır. Haciz hissedarlara tebliğ edilir. Taşınmaz mallarda ilgili tapu siciline bildirim ve ilgililere tebliğ edilir. Taşınırlarda ise başkasına devri engel olmak amacıyla tedbirler alınır. Haciz kararı tebliğ edilmek suretiyle gerçekleştirilir.

İştirak halinde mülkiyet ilişkisinin söz konusu olduğu miras ortaklığında mirasçıların miras hisselerinin haczi İİK. m.94'e göre yapılır. Haczin, ilgililere (vasiyeti tenfiz memuruna, var ise temsilciye bunlarda yok ise tüm mirasçılara) tebliğ edilmesi gerekir. Taşınırlarda başkasına devri engel olacak tedbirler alınır. Taşınmazlar yönünden ise tapu siciline bildirimde bulunulur.

ccc. Müşterek (Paylı) Mülkiyet Hisselerinin Haczi

Müşterek mülkiyet payı üzerinden tasarruf mümkün olduğu için müstakilen haczin ve satışı mümkündür. Taşınmazlarda tapu siciline şerh edilmesi menkul mallardan temlik tasarrufu sınırlayacak tedbirler alınmak suretiyle haciz gerçekleştirilir. Payı haczedilen paydaşın dışındaki diğer müşterek maliklerin kendi payları üzerindeki tasarruf hakkı sınırlandırılmamalıdır.

dd. Borçlunun Üçüncü Kişilerdeki Hak ve Alacaklarının Haczi

Borçlunun üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının haczi İİK 89.m. uyarınca yapılır. Önemle belirtmek gerekir ki bu maddeye göre haciz ihbarı borçluya göre üçüncü kişi durumunda olanlara çıkarılabilir. Örneğin; ortağın borcundan dolayı kooperatife ya da kooperatifin borcundan dolayı ortağa, bu maddeye göre haciz ihbarı gönderilemez. Çünkü Kooperatifler Kanunu'nun 19. maddesi buna engeldir. Fakat borçlunun ortaklık sıfatından kaynaklanmayan kooperatifteki alacağı için kooperatife haciz ihbarnamesi gönderilebilir.

Bunun yanında borçlunun üçüncü şahıslardaki hak ve alacakları menkul hükmünde olduğundan, menkullerin haczine ilişkin hükümlere göre de haczedilebilir. Buna göre; İİK. 85. maddesi uyarınca yazılacak bir haciz yazısıyla da haciz konması mümkündür. Bu konuya ilişkin olarak Yargıtay:

“Borçlunun 3.kişi bankadaki alacağı-mevduatı İİK.nun 106/2. maddesi gereğince menkul hükmündedir. Bu nedenle adı geçen bankadaki mevduatı menkul haczi gibi icra müdürlüğünce bankaya yazılacak yazı ile de haczedilebilir. (HGK.1.12.1999 tarih 1999/12-1003/1017 sayılı kararı) İİK.nun 88.maddesinin üst başlığında da açıkça belirtildiği gibi bankaya haciz ihbarnamesi gönderilmesi bankadaki mevduatın borçluya ödenmesini önleyen muhafaza tedbiridir. Bu nedenle mevduatın haczi için haciz yazısı dışında bankaya ayrıca İİK. nun 89.maddesi gereğince haciz ihbarnamesi tebliği şart değilse de mevduatın 3.kişi nezdinde alacak niteliğini de arz etmesi sebebi ile sözü edilen madde doğrultusunda haciz ihbarnamesi gönderilmesi sureti ile haczedilmesine de yasal bir engel bulunmamaktadır. Bu işlem yapıldığı taktirde İİK.nun 89.ve bunu izleyen maddelerindeki hukuki sonuçlar doğar. İİK.nun 89.maddesindeki koşulları taşımayan haciz yazısı gönderilmesi halinde ise anılan maddedeki sonuçlar doğmaz ve borç bankanın zimmetinde sayılmaz.

Somut olayda, icra dairesinin borçlunun bankadaki mevduatının haczi için doğrudan haciz yazısı gönderdiği tespit edilmiştir. İcra dairesinde haciz kararı verildiği tarihte haciz tamamlanmış olacağından 3.kişi durumundaki bankanın haciz yazısına karşı “mevduat üzerinde borçlunun çek riskinden dolayı blokeye alınan bedel olup, mevduatın takip dosyasına gönderilmesi mümkün değildir” şeklindeki cevabı (istihkak iddiası) niteliğindedir. Bu durumda icra müdürünün İİK.nun 99.maddesindeki kurallara göre işlem yapması gerekeceğinden, mahkemece şikayetin kabulü ve icra müdürünün paranın istenmesi

kararının iptali yerine yazılı gerekçelerle şikayetin reddine dair hüküm tesisi isabetsizdir” şeklinde karar vermiştir. (12. HD. 03.03.2011, 2010/21646–2011/2512)

İİK. 89. maddesine göre haciz yapılabilmesi için borçlunun üçüncü kişi nezdinde ki alacağının hamiline yazılı veya cirosu kabil bir senede dayalı bulunmaması gerekir.

İİK. 89. maddesine göre; borçlunun üçüncü şahıs nezdinde mevcut alacakları, taşınır mal ve hakları haczedilebilir. Muhtemel alacakların haczi anılan maddeye göre mümkün değildir. Bu şekilde bir alacağın haczi isteniyorsa, bu ancak İİK. 85. maddesine göre yazılacak bir haciz yazısıyla mümkün olacaktır.

İcra müdürlüğünce alacaklının talebi üzerine üçüncü kişi adına bir haciz ihbarnamesi düzenlenir. Buna birinci haciz ihbarnamesi denir. Haciz ihbarnamesi takip talebinde bahsedildiği gibi taraf ehliyetine sahip kişilere gönderilir. Örneğin; adi ortaklık adına gönderilen haciz ihbarı sonuç doğurmaz. Haciz ihbarnamesi Teb. K. hükümlerine göre tebliğ edilir.

Haciz ihbarnamesi, borçlunun hak ve alacaklarının bulunabileceği bir tüzel kişinin veya müessesenin şubesine veya tüm şubelerini kapsayacak şekilde merkezine tebliğ edilir. Haciz ihbarnamesinin tebliğ edildiği merkez, tüm şubeleri veya birimlerini kapsayacak şekilde beyanda bulunmakla yükümlüdür².

Tebliğden itibaren 7 günlük itiraz süresi vardır. Bu sürede üçüncü kişi tarafından itiraz edilmesi halinde haciz prosedürü durur. İtiraz edilmez ise, alacaklının talebi üzerine ikinci haciz ihbarı düzenlenerek üçüncü kişiye gönderilir. Yine 7 günlük sürede üçüncü kişinin itiraz hakkı vardır. Bu itirazlar tabi ki icra dairesine yapılacaktır. İkinci haciz ihbarnamesine de itiraz edilmemesi halinde borç üçüncü kişinin zimmetinde sayılacağından zimmetinde sayılan bu borcu ödemesi için üçüncü haciz ihbarnamesi gönderilir. Üçüncü haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren, üçüncü kişi 15 gün içinde zimmetinde sayılan borcu ödemez ya da menfi tespit davası açmaz ise veya dava açtığına dair belgeyi 20 gün içinde sunmaz ise, üçüncü kişi hakkında cebri icraya devam olunur. Üçüncü kişinin sorumluluğu birinci haciz ihbarnamesinde belirtilen miktarla sınırlıdır.

Üçüncü kişinin birinci ya da ikinci haciz ihbarına itiraz etmesi halinde ise haciz işlemi duracaktır. Bu durumda alacaklı tarafından İİK’nun 89/4. maddesine göre; cezalandırma ve tazminat davası açılması gerekir.

² Bu hüküm 6352 sayılı kanunda düzenlemiş olup 6 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Bu davanın sonucuna göre icra müdürlüğünce hareket edilecektir. Borçlunun maaşının ve ücretinin haczi İİK 355 ve devamı maddelerinde ayrıca düzenlenmiş olup, 89. madde hükmü uygulanmaz.

Yukarıda da belirtildiği gibi borçlunun üçüncü kişi nezdinde ki alacağı menkul hükmünde olduğundan haciz kesinleştikten itibaren bir yıllık sürede alacaklının icra dosyasına gönderilmesini istemesi gerekir. Aksi halde İİK. m. 106–110 hükümleri uygulanır. Buna göre haciz düşer.

ee. Finansal Kiralama Konusu Malların Haczi

3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunun 19. maddesi uyarınca, finansal kiracının borcu nedeniyle icra takibine uğraması veya iflası halinde finansal kiralama konusu malların takibin dışında tutulması veya iflasta tefriki (iflastan ayrılması) gerekir. Haciz sırasında malların finansal kiralamaya konu olduğunun ileri sürülmesi halinde, icra müdürlüğünce 3226 sayılı yasanın 8. maddesine uygun bir sözleşmenin varlığı tespit edilirse, finansal kiralamaya konu malların takip dışında bırakılmasına karar verilir. İcra müdürünün bu yöndeki kararı; finansal kiracı, finansal kiralayan, alacaklı ve borçlu tarafından 7 günlük sürede şikâyetle konu edilebilir. Haciz konusu malların finansal kiralama kapsamında olduğuna yönelik iddia bir istihkak iddiası olmayıp, istihkak prosedürü işletilmez. Ancak ilgililerin doğrudan icra mahkemesine başvurarak istihkak davası açmalarına da yasal engel yoktur. Burada önemli olan icra müdürlüğünce 3226 sayılı yasanın 8. maddesine uygun geçerli bir finansal kiralama sözleşmesinin bulunup bulunmadığının tespiti, haciz konusu malların finansal kiralama konusu olup olmadığının belirlenmesi ve sonucuna göre işlem yapılmasıdır. İcra müdürü bu saptamayı yaptıktan sonra geçerli bir finansal kiralama sözleşmesi olduğunu ve malların sözleşme kapsamında bulunduğunu belirler ise bu malları haciz dışı bırakacaktır.

Finansal kiralama sözleşmesinin geçerli olması için noterlikçe düzenleme şeklinde hazırlanması ve kiracının ikametgâhı noterliğinde bu iş için tutulan özel sicile tescil edilmiş olması zorunludur.

ff. Muhafaza Tedbirleri

Haczedilen altın, gümüş, banknotlar, hamiline ait senetler, poliçeler ve diğer kıymetli şeyler icra dairesi tarafından muhafaza edilir. Bunların muhafaza altına alınmış olması haczin geçerlilik şartıdır.

İcra müdürü, 6352 sayılı kanunda değiştirilen 2004 sayılı Kanunun 88 inci maddesine göre³, haczolunan paraları, banknotları, hamiline ait

³ Bu hüküm 6352 sayılı kanunda düzenlemiş olup 6 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girecektir.

senetleri, poliçeler ve sair cirosu kabil senetler ile altın, gümüş ve diğer kıymetli şeyleri icra dairesinde veya kiralanacak banka kasalarında muhafaza eder.

Diğer taşınır mallar, masrafı peşinen alacaklıdan alınarak muhafaza altına alınır. Alacaklı muvafakat ederse, istenildiği zaman verilmek şartıyla, muvakkaten borçlu yedinde veya üçüncü şahıs nezdinde bırakılabilir. Üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır mallar haczedildiğinde, üçüncü şahsın kabulü hâlinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır. Mallar satış mahalline getirilmediği takdirde muhafaza altına alınabilir veya yediemin değişikliği yapılabilir.

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası antlaşma hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yabancı devlet başkanı, parlamento başkanı, hükümet başkanı veya hükümet üyelerini taşıyan ulaşım araçları, bu kişiler Türkiye'de bulundukları sürece, muhafaza altına alınamaz ve yediemine bırakılamaz.

İcra dairesi üçüncü bir şahsa rehnedilmiş olan malları da muhafaza altına alabilir. Ticari işletme rehni kapsamındaki taşınırlar ise icra dairesince satılmalarına karar verilmesinden sonra muhafaza altına alınabilir. Bu mallar paraya çevrilmediği takdirde geri verilir.

Haczedilen mallar, Adalet Bakanlığı tarafından yetki verilen gerçek veya tüzel kişilere ait lisanslı yediemin depolarında muhafaza edilir. Yetki verilen gerçek veya tüzel kişiler, bu yetkilerini Adalet Bakanlığının onayıyla alt işleticilere aynı standartları sağlamak koşuluyla devredebilirler. Bu devir, yetki verilen gerçek veya tüzel kişilerin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Bu depoların yönetmelikte belirlenen nitelik ve şartlara uygunluğunun saptanması sonucunda işletme belgesi Adalet Bakanlığı tarafından verilir. Haczedilen malların muhafaza işlemleri; lisanslı yediemin depolarının kuruluşuna, bu depolarda bulunması gereken asgari niteliklere, depo için alınacak teminata, mallar için muhtemel rizikolara karşı yapılacak sigortaya; işletici olma niteliklerine, işletici lisansına, Adalet Bakanlığı tarafından bu lisansın verilmesine; Adalet Bakanlığının lisanslı işletmelerle ilgili görev ve yetkilerine; faaliyetin durdurulması ya da iptali gibi idari tedbir ve tasarruflara; bu depoların denetimine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikte düzenlenir. Haczedilen malların muhafazası aşamasındaki ücretler Adalet Bakanlığı tarafından düzenlenecek tarifeye belirlenir.

İcra dairesi, depo ve garajlarda ve yediemin olarak kendisine haczedilen malın bırakılmış olduğu üçüncü kişilerde saklanıp da

hukuken artık muhafazasına gerek kalmayan malı, vereceği uygun süre içinde geri almasını ilgililere resen bildirir. Verilen süre içinde eşya geri alınmazsa, icra müdürü icra mahkemesi kararı ile taşınır mal satışlarına ilişkin hükümler uyarınca bunları satar. Elde edilen miktardan muhafaza ve satış giderleri ödenir. Artan miktar 9 uncu madde hükmüne göre muhafaza olunur. Bu konuda ortaya çıkan ihtilaflar icra mahkemesi tarafından basit yargılama usulüne göre çözülür.

İcra müdürlüklerinin talebi üzerine kolluk kuvvetleri tarafından yakalanan araçlar, en geç üç iş günü içinde en yakın icra müdürlüğüne teslim edilir. Aracı teslim alan icra müdürlüğü, aracın yakalanmasını isteyen icra müdürlüğüne bildirimde bulunur.

İcra dairesi İİK'nun 90. maddesi uyarınca, haczedilen haklarla ilgili gerekli tedbirleri alır. Örneğin; haczedilen bir çek ise süresinde muhatap bankaya ibraz etmek, bono ise protesto göndermek gerekir.

II. Hacizde İstihkak İddiası ve İstihkak Davası

İstihkak iddiası İİK'nun 96–99. maddelerinde düzenlenmiştir. İstihkak iddiası yalnızca menkuller yönünden olup taşınmaz hacizlerinde söz konusu değildir. Taşınmaz üzerine konulan haczin üçüncü kişilerce kaldırılması talebi İİK'nun 16. maddesi kapsamında şikâyetir.

Haciz sırasında haciz yapılan malların borçlu tarafından ya da orada bulunan üçüncü şahıs tarafından başka birisine ait olduğu iddia edilirse, icra müdürü bu iddiayı tutanağa geçirir. Bu iddia bir istihkak iddiası olup, alacaklı hazır bulunuyorsa onun da beyanı zapta geçirilir. Haciz yapan asıl icra dairesi ise, haczin İİK'nun 97 ya da 99. maddelerinden hangisine göre yapıldığına karar vererek, bu kararını da tutanağa geçirir. Ancak haciz talimat icra dairesince yapılmışsa, haczin yapılış şekli konusunda herhangi bir karar vermeksizin bu konuda karar vermek üzere haciz tutanağını asıl icra dairesine gönderir.

Haciz yapılan adres borçlunun ödeme emri tebliğ edilen adresi ise ya da haciz sırasında borçlu hazır ise veya haciz mahallinde bulunan evrak, eşya vs.'den, o yerin borçluya ait olduğu anlaşıyorsa, böyle bir durumda haciz mahallinde üçüncü kişi olsa bile (İİK. m.97/a) mülkiyet karinesinin borçlu dolayısıyla alacaklı lehine olduğunun kabulü gerekir. Yani bu durumda haciz, İİK'nun 97. maddesine göre yapılacaktır.

Mülkiyet, rehin, sınırlı ayni haklar, tapuya şerh verilmiş kuvvetlendirilmiş kişisel haklar istihkak iddiasına konu edilebilir. Örneğin; üçüncü kişinin kiracı olduğu iddiası istihkak olarak kabul edilemez.

İstihkak iddiasının dinlenebilir olması için, geçerli bir haciz uygulanmış ve istihkak iddiası 7 gün içerisinde yazılı veya sözlü olarak icra dairesine yapılmış olmalıdır. Bu süre, öğrenme tarihinden başlar ve hak düşürücü nitelikte olduğundan icra dairesi tarafından re'sen gözetilmesi gerekir. İstihkak iddiası paraların paylaşılması safhasına kadar ileri sürülebilir.

a. İstihkak İddiası Üzerine İcra Dairesinin Yapacağı İşlemler

İcra dairesi istihkak iddiasını taraflara tebliğ eder ve tarafların beyanda bulunmaları için 3 gün süre verir. Alacaklı veya borçlu bu üç günlük süre içerisinde itiraz etmezlerse iddiayı kabul etmiş sayılırlar. İstihkak iddia edilen hakkın niteliğine göre aşağıdaki hukuki sonuçlar doğar. Buna göre;

1. İstihkak iddiasının konusu mülkiyet hakkı ise haciz kalkar (Örneğin; haciz tarihinden önceki bir tarihte noter satış senedine dayalı olarak yapılan araç satışlarında, satışın gerçekleşmesi mukabilinde trafik siciline kaydının yapılmasında, satın alan kişi tarafından geç müracaat etmesi sonucunda sonradan haciz uygulanması halinde malı alan üçüncü şahıs tarafından haczi koyan icra dairesinin dosyasında taraflara bu beyan tebliğ edilir. Verilen üç günlük süre içerisinde tarafların herhangi bir itiraz veya beyanda bulunmamaları halinde istihkak iddiasını kabul edilmiş sayılacağından, haciz icra dairesince re'sen kaldırılır).

2. İstihkak iddiasının konusu sınırlı aynı hak ise bu hak ile yükümlü olarak işleme devam edilir.

Bu iddia ve itiraz haciz esnasında gerçekleşmiş ve tutanağa yazılmış ise, iddianın ayrıca tebliğine gerek kalmaksızın dosya takibin taliki ve devamı hususunda karar verilmek üzere icra mahkemesine gönderilir. Haczin uygulanması sırasında, istihkak iddiasına yönelik bir itiraz beyanı yok ise, haciz esnasında hazır bulunan taraflar üç günlük süre içerisinde sonradan itiraz edebilirler. Bu durumda, takibin devamı veya taliki hususunda karar verilmek üzere dosya icra mahkemesine gönderilir.

Takibin taliki halinde, istihkak iddiasına konu mal üzerindeki satış durdurulur. Bunun için teminat yatırılması şarttır.

3. İstihkak iddiası rehin hakkına dayanıyor ve rehin alacağı hacizli malın kıymetinden fazla ise talik kararı ile satış durur. Rehın alacağı hacizli malın kıymetinden az ise mal satılır, rehin bedeli ihale bedelinden ayrılır. Diğer aynı haklarda, erteleme kararı bu haklara zarar

vermeyecek şekilde kısıtlı olarak satılır. Örneğin; satılacak bir araç üzerinde üçüncü şahsın rehin alacağı iddiası olduğunda eğer rehin bedeli araç bedelinden yüksek ise satış yapılmaz. Çünkü rehin alacağı rüçhanlı alacak olduğundan rehin bedelinden aşağı satış yapılamaz. Ancak iddia edilen rehin alacağı bedeli aracın satış bedelinden az ise satış yapılır ve istihkak iddiasına konu rehin bedeli ayrılır.

Takibin devamına karar verilmesi halinde ise, satış dâhil tüm işlemler devam eder. Ancak, İİK'nun 97/10'a göre paylaştırma istihkak davasına bakan icra mahkemesinden sorulur.

Dava üçüncü şahıs lehine sonuçlanırsa, yani dava kabul edilirse, bu kararın kesinleşmesi ile haciz kalkar, mal istihkak iddia edene teslim edilir.

Dava red edilirse haciz kesinleşir, takibe devam edilir

b. İstihkak Davasında Karineler ve İspat Yükü

İstihkak davasında öğrenmeyle ilgili ve mülkiyetin ispatına ilişkin karineler öngörmüştür.

Öğrenmeyle ilgili karineler:

Yasal Karine: İİK'nun 96/3. maddesi gereğince; istihkak davasının açıldığı veya istihkak iddiasının yapıldığı tarihte istihkak iddia eden ile birlikte oturan kimseler yahut bu şahısların iş ortakları iddianın yapıldığı tarihte veya istihkak davasının 97/9. maddesine göre açılmış ise davanın açıldığı tarihte malın haczine muttali olmuş (öğrenmiş) sayılır.

Fili Karine: Öğrenme, tebliğ var ise tebliğ tarihine göre tebliğ yok ise, istihkak iddia edenin öğrendiğini bildirdiği tarih, öğrenme tarihi sayılır. Bu durumun aksini iddia eden alacaklı üçüncü kişinin daha önce öğrendiğini yazılı belgeyle ispatlamak zorundadır.

Mülkiyetin İspatına İlişkin Karineler:

Alacaklı Lehine Yasal Karineler ve İspat Yükü (İİK. m. 97/a)

Bir taşınır malı elinde bulunduran kimse onun maliki sayılır. Borçlu ile üçüncü şahısların taşınır malın birlikte ellerinde bulundurmaları halinde dahi mal borçlunun sayılır.

Bu karinelerin aksini ispat yükü üçüncü kişiye düşer.

Borçlu ile birlikte oturan kişiler yararına yasal karine ve ispat yükü:

Borçlu ile birlikte oturan yerlerdeki mallardan mahiyetleri itibariyle kadın, erkek ve çocuklarına aidiyetleri açıkça anlaşılan veya örf ve

adet sanat, meslek veya meşgale icabı olanlar bunların kabul edilir. Bu durumda ispat yükü alacaklıya düşer.

III. Haczedilemeyen Mal ve Haklar

a. Genel Olarak

Alacaklılar alacaklarını alamadıkları takdirde borçlunun malvarlığına, yani bu malvarlığının içinde yer alan mal ve haklara başvururlar. Ancak borçlunun malvarlığındaki tüm öğeler istisnasız olarak alacaklıların güvencesini oluşturmaz. Zira borçlunun kendisinin ve ailesinin yaşamını sürdürmesi için, zorunlu eşya ve geçimini sağlaması için belli bir mesleğin ya da sanatın yapılmasını gerçekleştirecek araç ve gereçlerin, çiftçi ise belirli bir arazi parçasının ve çift araçlarının alacaklıların takibinden korunması gerekmektedir. Bu kategorinin oluşturulmasını insani amaçlar ve kamu düzeni düşünceleri açıklar. Borçlunun en yaşamsal gereksinimlerini karşılayacak malların kendisine bırakılması bu düşüncelerin bir sonucu olduğu gibi, borçluyu topluma muhtaç bir duruma getirmemek, onun ekonomik varlığını hiç olmazsa asgari sınırlar içinde koruma düşüncesi de etkili olmuştur. Bu itibarla da, hacizden korunma ayrıcalığı, kural olarak yalnız gerçek kişilere tanınmış olup, özel hukuk tüzel kişilerinin bundan yararlanması kabul edilmemektedir.

b. Maddi Hukuka Göre Başkasına Devri Mümkün Olmayan Mal ve Haklar

Borçlunun kural olarak her türlü mal ve hakkı haczedilebilir. Ancak İcra ve İflas Kanununda düzenlenmemekle birlikte maddi hukuk kurallarına göre bir kısım mal ve hakların da haczi mümkün değildir.

Maddi hukuka göre başkasına devri yasak olan mal ve haklar haczedilemez. Buradaki devredilmezlik kuralının kanundan kaynaklanması gerekir. Tarafların aralarında yaptıkları sözleşme ile malın devrini yasaklamaları hacze engel olmaz. Yasadan kaynaklanan devir yasağı nedeniyle başkalarına devredilemeyecekleri için haczedilemeyecek mal ve haklar şunlardır:

Ana babanın çocuğun malları üzerindeki kullanma hakkı (MK. m.354)

Münhasıran şahsa bağlı haklar (MK. m.23)

Şahsa bağlı ve zata mahsus intifa hakları (MK. m.806)

Aile yurdu ve eklentileri(MK. m.391/l)

Yasadan doğan şufa hakkı(MK. m.732)

Ölünceye kadar bakılma alacaklısının hakkı(BK. m519)

Diğer irtifak hakları(MK. m.838/II)

Manevî tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez ve dolayısıyla haczedilemez.(MK. m.25/IV)

Oturma hakkı(MK. m.823), gibi.

c. İcra ve İflâs Kanunu'nun 82. Maddesine Göre Tamamı Haczedilemeyen Mal ve Haklar

aa.Devlet Malları Devlet malları ile mahsus kanunlarında haczi caiz olmadığı gösterilen mallar,

1. 5018 sayılı Kanunun 12 inci maddesi ile söz konusu kanuna ekli (1) sayılı cetvelde yazılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerinin mal ve hakları haczedilemez

2. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli (II) sayılı cetvelde yer alan Özel Bütçeli kamu idarelerinin malları da Devlet malı olup haczedilemez.

3. Sosyal Güvenlik Kurumunun, taşınır ve taşınmazları, bankalardaki mevduatları dahil her türlü hak ve alacakları, 5502 Sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununun 35/2. maddesi uyarınca haczedilemez.

4. Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğünün malları, alacakları, banka hesapları, 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanununun 1. maddesi uyarınca, Devlet malı hükmünde olup haczedilemez.

5. İl Özel İdaresinin, proje karşılığı borçlanma yoluyla elde edilen gelirleri, vergi, resim ve harçları, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları 5302 sayılı Kanunu m. 7 gereğince haczedilemez.

6. Köyler, Köy Kanunu 8 ve 17 maddeleri gereğince, köyün orta malı Devlet malı gibi korunur. Bu türlü mallara el uzatanlar Devlet malına el uzatanlar gibi ceza görür, bu nedenle haczedilemezler.

7. Belediyelerin malları ve hakları, proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları ile belediye tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirleri 5393 sayılı Belediye Kanununun 15/son maddesi uyarınca haczedilemez.

8. Bu maddeye göre haczedilmezlik şikayetinin kabul edilebilmesi için mahcuzların kamu hizmetinde (fiilen) kullanılması gerekli olup,

kamuya tahsis kararı alınması sonuca etkili değildir. Ayrıca, belediye tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirleri ile İller Bankasından belediyeye ayrılan payın haczi mümkün bulunmamaktadır.

9. Belediyelerin niteliği gereği fiilen kamu hizmetinde kullanılan cenaze arabası, çöp arabası, ambulans ve itfaiye aracı gibi, malları haczedilemez. Bu konudaki şikâyet süreye tabi değildir.

10. Borçlunun elbisesi, yatak takımları ve ibadete mahsus kitap ve eşyası haczedilemez.

11. İİK'nun 82/2. maddesi gereğince ekonomik faaliyeti, sermayesinden ziyade bedenî çalışmasına dayanan borçlunun mesleğini sürdürebilmesi için gerekli olan her türlü eşyası haczedilemez,

a) Borçlunun şahsi eşyaları:

b) Borçlunun mesleki elbise ve eşyaları:

Borçlunun mesleğini yapması için zorunlu olan elbise ve eşyaları haczedilemez. Burada da sermaye unsurunun ağır basmaması gerekir. Bunlar borçlunun mesleğini icra edebilmesi için zorunlu olan önlük, tulum, şapka, kask vs. gibi iş kıyafetleri ve alet niteliğinde olmayan çanta, çizme vs. gibi eşyalardır.

c) Borçlunun İİK m. 82/3'teki malları haczedilemez

Para, kıymetli evrak, altın, gümüş, değerli taş, antika veya süs eşyası gibi kıymetli şeyler hariç olmak üzere, borçlu ve aynı çatı altında yaşayan aile bireyleri için lüzumlu eşya; aynı amaçla kullanılan eşyanın birden fazla olması durumunda bunlardan biri,

d) İİK'nun 82/4. maddesi gereğince borçlu çiftçi ise kendisinin ve ailesinin geçimi için zaruri olan arazi ve çift hayvanları ve nakil vasıtaları ve diğer eklenti ve ziraat aletleri; değilse, sanat ve mesleki için lüzumlu olan alet ve edevat ve kitapları ve arabacı, kayıkçı, hamal gibi küçük nakliye erbabının geçimlerini temin eden nakil vasıtaları, haczedilemez.

Borçlunun, kendisinin ve ailesinin geçimi için zaruri olan arazi ve çift hayvanları ve nakil vasıtaları ve diğer eklenti ve ziraat aletleri haczedilemez.

Borçlunun Sanat ve mesleki için lüzumlu olan alet ve edevat ve kitapları haczedilemez.

Borçlunun küçük nakliyecisi olması arabacı, kayıkçı, hamal gibi küçük nakliye erbabının geçimlerini temin eden nakil vasıtaları haczedilemez. Buna karşılık borçlunun taksi, minibüs veya kamyon gibi nakil vasıtaları

meslek ve sanatın devamı için lüzumlu alet ve edavat sayılmadığından haczedilebilir.

e) Borçlunun ve ailesinin idaresi için gerekli hayvan, yem ve yataklıkları, İİK'nun 82/5. maddesi gereğince borçlu ve ailesinin idareleri için lüzumlu ise borçlunun tercih edeceği bir süt veren mandası veya ineği veyahut üç keçi veya koyunu ve bunların üç aylık yem ve yataklıkları, haczedilemez.

f) Borçlunun yiyecek ve yakacakları, çiftçi ise tohumluğu ve ailesinin iki aylık yiyecek ve yakacakları ve borçlu çiftçi ise gelecek mahsul için lazım olan tohumluğu İİK'nın 82/6. maddesi gereğince borçlunun haczedilemez.

g) Borçlu bağ, bahçe, meyva veya sebze yetiştiricisi ise, ise kendisinin ve ailesinin geçimi için zaruri olan bağ bahçe ve bu sanat için lüzumlu bulunan alet ve edevat, İİK'nun 82/7. maddesi gereğince haczedilemez.

h) BK'nun 510. maddesi uyarınca haczolunmamak üzere tesis edilmiş olan kaydı hayatla iratlar haczedilemez.

ı) Memleketin ordu ve zabıta hizmetlerinde malul olanlara bağlanan emeklilik maaşları ile bu hizmetlerden birinin ifası sebebiyle ailelerine bağlanan maaşlar ve ordunun hava ve denizaltı mensuplarına verilen uçuş ve dalış tazminat ve ikramiyeleri,askeri malullerle, şehit yetimlerine verilen terfi zammı ve 1485 numaralı kanun hükmüne göre verilen inhisar beyiye hisseleri, haczedilemez.

i) İİK'nun 82/9. maddesinde yer alan (memleketin ordu ve zabıta hizmetlerinde malul olanlara bağlanan emekli maaşlarına haciz konulamayacağına) ilişkin kural ile ilgili şikâyetler süreye tabidir. Her kesinti 7 günlük yeni bir süreye tabidir.

İcra mahkemesince, bu tür emekli maaşları üzerine konan haciz kaldırılmalıdır. Ancak mahkeme, sadece şikâyet tarihinden sonra yapılan ve henüz alacaklıya ödenmemiş kesintilerin iadesine karar verebilir. Alacaklıya ödenen kesintilerin geri alınması istemi, genel mahkemede açılacak istirdat davasının konusunu oluşturduğundan ayrıca bunların da iadesine karar veremez.

j) İİK'nun 82/10. maddesi gereğince bir muavenet sandığı veya cemiyeti tarafından hastalık, zaruret ve ölüm gibi hallerde bağlanan maaşlar, haczedilemez.

Vücut veya sıhhat üzerine ika edilen zararlar için tazminat olarak mutazarrırın kendisine veya ailesine toptan veya irat şeklinde verilen veya verilmesi lazım gelen paralar, haczedilemez.

Borçlunun vücut veya sıhhati üzerine zarar verilmesi halinde, o kimseye veya ölümü halinde ailesine maddi tazminat olarak verilen veya verilmesi gereken paralar haczedilemez. Bu konudaki haczedilmezlik şikâyeti 7 günlük süreye tabidir.

Tazminat kanundan (TBK. m.49 gibi) veya sözleşmeden (hayat sigortası gibi) kaynaklanabilir. Her iki durumda da ödenen maddi tazminat haczedilemez. Öte yandan bu tazminatın borçluya veya ölümü nedeniyle mirasçılara ödenmesi haczedilmezliğini etkilemez. Buradaki aile kavramı maddenin diğer bentlerinde olduğu gibi geniş değildir. Burada, ancak borçlunun aile hukuku hükümlerine göre nafaka vermekle yükümlü olduğu kişiler aile kavramına dahildir.

Boşanma davasında hükmedilen tazminat haczedilebilir.

d. Özel Kanunlarına Göre Haczedilemeyen Mal ve Haklar

1. 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununun 20/2. maddesi uyarınca, finansal kiralama konusu bir malın kiralayanın icra takibine uğraması halinde finansal kiralama konusu mallar sözleşme süresi içerisinde haczedilemez. Bu işlem bir istihkak iddiası olmayıp, 3226 sayılı Kanun'un 20/2. maddesi uyarınca finansal kiralama konusu mala getirilen bir mükellefiyettir.

3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununun 19. maddesinde; Kiracının iflası veya icra takibine uğraması halinde, finansal kiralama konusu malların takibin dışında tutulmasına veya iflasta tefrikine ilgili memurca karar verileceği, bu karara karşı yedi gün içinde icra tetkik mercii hâkimliği nezdinde şikâyetle bulunulabileceği öngörülmüştür.

3226 sayılı Finansal Kiralama Yasası'nın 8. maddesinde; finansal kiralama sözleşmesinin noterlikçe düzenleme şeklinde yapılacağı emredici bir kural olarak düzenlenmiştir. Yine, 8. maddenin 1.paragrafının 2.cümlesinde, taşınır mala ilişkin finansal kiralama sözleşmesinin, kiracının ikametgâhı noterliğinde bu iş için tutulan özel sicile tescili gerektiği hükmü öngörülmüş olup, finansal kiralama sözleşmesinin noterce düzenleme şeklinde yapılıp yapılmadığı ve taşınır mala dair sözleşmenin, kiracının ikametgâhı noterliğinde özel sicile tescil edilip edilmediği icra mahkemesince re'sen araştırılmalıdır.

2. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu gereğince bağlanan emekli maaşları 17.04.2008 tarih ve 5754 sayılı yasanın 56.maddesi ile değişik 5510 sayılı yasanın 93.maddesi gereğince haczedilemez.

3. 3213 Sayılı Maden Kanunu’nun 40 ıncı maddesi gereğince; “Madenin işletilmesinde gerekli olan kuyular, ocaklar ve galeriler ile makineler, binalar, yer altında ve yer üstünde kullanılan her türlü nakil vasıtaları madenin çıkarılması, temizlenmesi, izabesi gibi cevherin kıymetlendirilmesine yarayan alet ve tesisler ve bir senelik işletme malzemesinin üzerine münferiden haciz veya ihtiyati tedbir konulamaz.”

Ancak işletme hakkı ile bir bütün teşkil eden 1 inci bentte yazılı tesis, vasıta, alet ve malzemenin tamamı veya çıkarılmış cevherlerle bu cevherlerin bakiyeleri ve cürufu üzerine haciz ve ihtiyati tedbir konulabilir. Üçüncü şahsın rehin hakları saklıdır.3213 Sayılı Maden Kanununun 40–41. maddelerine göre haczedilmezlik şikâyeti 7 günlük süreye tabidir. Bir madenin tamamının icra yolu ile satışı 43. maddede yazılı usule tabidir.

Madenin tamamına veya çıkarılmış cevherlerle bakiye yığını ve cürufuna gerek haciz veya ihtiyati tedbir konulması ve gerekse bunların icraen satışına teşebbüs edilmesi hallerinde alacaklı veya icra dairesince madenin faaliyeti durdurulamayacağı gibi bu faaliyete müdahale de edilemez(Maden Kanunu m. 41).

4. 775 sayılı Gecekondu Kanununun 34/e maddesi uyarınca “bu kanun hükümlerine göre belediyelerce tahsis olunan arsalar, yapılar ve bu arsalar üzerinde yapılan bina ile meydana gelen taşınmaz mallar, tahsis tarihinden itibaren 10 yıl süre içinde haczedilemez.” Bu hüküm emredici nitelikte ve kamu düzeni ile ilgili olduğundan bu konudaki şikâyet süreye bağlı değildir.

5. İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında 1005 sayılı Kanun’un 1. maddesine göre “Milli mücadeleye iştirak eden ve bu sebeple kendilerine İstiklal Madalyası verilmiş bulunan Türk vatandaşları ile 1950 yılında Türk Tugayının Kore’ye ayak bastığı Ekim ayında başlamak ve 1953 yılı Pan-Munjon Ateşkes Anlaşmasına kadar Kore’de fiilen savaşa katılmış olan Türk Vatandaşlarına ve 1974 yılında Temmuz 1 inci ve Ağustos 2 nci Barış Harekatına Kıbrıs’ta fiilen görev alarak katılmış olan Türk Vatandaşlarına, hayatta bulundukları sürece, vatani hizmet tertibinden 5750 gösterge rakamının her yıl Bütçe Kanunu ile tespit edilen memur maaş katsayısı ile çarpılmasından bulunacak miktarda aylık bağlanır.

Bu kanun uyarınca vatani hizmet tertibinden bağlanan aylıklar hiç bir suretle haczedilemez.”

6. 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 164/son maddesi uyarınca dava sonunda, kararla tarifye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekalet ücreti, avukata ait olup, iş sahibinin borcu için takas ve mahsup edilemez, haczedilemez.

7. 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında kanunu’nun 22. maddesi uyarınca “Korunma sandığının mevcudu Devlet malı hükmündedir. Korunma gelirleri ve korunma sandığındaki paraya haciz konamaz.”

8. 4933 sayılı İnönü Armağanları kanunu’nun 13. maddesi uyarınca “İnönü Armağanları her türlü vergi resim ve harçlar dışında tutulur. Bunlar borç için haczedilemez. Armağan alanların eser, keşif ve ihtira ve başarılarına ilişkin her türlü hakları saklıdır.

Armağanı hak edenin ölümü halinde armağan mirasçılara verilir ve mirasçılar bu madde hükmünden faydalanırlar.”

9. 5543 sayılı İskân Kanunu’nun 21. maddesi uyarınca “Bu Kanuna göre verilen taşınmaz mallar temlik tarihinden itibaren on yıl süre ile hiçbir suretle satılamaz, bağışlanamaz, terhin edilemez, tapu kütüğüne satış vaadi şerhi konulamaz ve haczolunamaz. Bu taşınmazların tapularına bu yolla kayıt düşülür.”

10. 6245 sayılı Harcırah Kanunu’nun 61. maddesi uyarınca “Bu kanuna göre ödenecek istihkaklar borç için haczedilemez.”

11. 6831 sayılı. Orman Kanunu Kanunu’nun 31/8. maddesi uyarınca “Bu madde hükümlerine göre verilen yakacak ile bunların enkazı ve yakacak odun haczedilemez.”

12. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nun 61. maddesi uyarınca “İcra ve İflas Kanununun 24 ve 30 uncu maddelerinin hükümleri mahfuz kalmak şartıyla:

- a) Eser sahibinin veya mirasçılardan birinin mülkiyeti altında bulunan henüz alenileşmemiş bir eserin müsvedde veya asılları;
- b) Sinema eserleri hariç olmak üzere birinci bentte zikredilen eserler üzerindeki mali haklar;
- c) Eser sahibinin, mali haklara dair hukuki muamelelerden doğan paradan gayri alacakları;

Kanuni veya akdi bir rehin hakkının, cebri icranın veya hapis hakkının konusu olamaz.”

13. 2489 sayılı Kefalet Kanunu'nun, 11. maddesi uyarınca "Kefalet Sandığı sermayesi her türlü vergi ve resimlerden muaftır. Sahiplerine ret ve iade oluncaya kadar bu Sandıktaki mevduat muhtemel tazminata karşı teminattır. Üçüncü şahısların bu paralar üzerine koyacakları hacizler paraların sahiplerine verileceği zaman tenfiz olunur."

14. 128 sayılı Askeri Öğrencilerin Harçlıkları Hakkında Kanun'un 5. maddesi uyarınca "Bu kanun gereğince ödenecek harçlıklar hiçbir vergi ve resme tabi tutulmaz ve borç için haczedilemez."

15. 205 sayılı Ordu Yardımlaşma Kurumu Kanunu'nun 37. maddesi uyarınca "Kurumun her çeşit malları ile gelir ve alacakları, Devlet malları hak ve rüçhanlığını haizdir. Bunlara karşı suç işleyenler, Devlet mallarına suç işleyenler gibi takibata tabi tutulurlar."

16. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 203. maddesi uyarınca aile yardımı ödenekleri, 207. maddesi uyarınca doğum yardımı ödeneği ve 208. maddesi uyarınca ölüm yardımı ödeneği haczedilemez.

17. 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu Kanunu'nun 143. maddesi uyarınca askeri öğrencilere verilen harçlıklar, 154. maddesi uyarınca subay ve astsubaylara verilen aile yardımı ödenekleri, 176. maddesi uyarınca subay ve astsubaylara verilen doğum yardımı ödeneği, 177. maddesi uyarınca subay ve astsubaylara verilen ölüm yardımı ödeneği haczedilemez.

18. 257 sayılı Er Ve Erbaş Harçlıkları Kanunu'nun 10. maddesi uyarınca, bu kanuna göre ödenecek harçlıklar haczedilemez.

19. 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun madde 38/5 gereğince, "Teminat parası noterlerin görevleri dolayısıyla sebep olabilecekleri zararlara ve bu yüzden haklarında verilebilecek para cezasına karşılık teşkil eder. Bu paralar başkasına temlik ve terhin edilemez. Haciz, 49 uncu madde gereğince, devir işlemi sırasında alıkonulacak miktardan artakanı için mümkündür."

20. 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 41/2. maddesi gereğince; "Sendika ve konfederasyonların kütüphane ve spor tesisleri ile mesleki eğitimleri ve toplantıları için lüzumlu taşınır ve taşınmaz malları, bu mallarla ilgili alacaklar hariç haciz edilemez."

21. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 26/6. maddesi uyarınca idarece alınan teminatlar haczedilemez ve üzerine ihtiyati tedbir konulamaz.

22. 3100 sayılı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunu'nun 9/3. maddesi uyarınca; "Kullanılan ödeme kaydedici cihazlar, ilgilinin Gelir veya Kurumlar Vergisi mükellefiyeti sona ermedikçe haczedilemez."

23. 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanunu'nun 1/son maddesi uyarınca; "Kooperatif ve birliklerdeki ortaklık payları rehin veya haciz edilemeyeceği gibi başka bir kooperatif ya da birlikle birleşme hali dışında devredilemez."

24. 854 sayılı Deniz İş Kanunu'nun 32 inci maddesi uyarınca, "Gemiadamının ücretinin ayda 240 lirası haczedilemez veya başkasına devir ve temlik olunamaz. Ancak gemiadamının bakmak zorunda olduğu aile üyeleri için hakim tarafından takdir edilecek miktar bu paraya dahil değildir. Bu kayıtlamalar, nafaka borcu alacaklılarının haklarını kaldırmaz."

25. 5199 sayılı. Hayvanları Koruma Kanunu'nun 5/5. maddesi uyarınca; "Ticarî amaç güdülmenden bilhassa ev ve bahçesi içerisinde bakılan ev ve süs hayvanları sahiplerinin borcundan dolayı haczedilemezler."

26. 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun madde 29 uyarınca, "Bu Kanun gereğince korunmaya ve yardıma muhtaç aile ve kişilere yapılacak ödemeler ve sağlanacak yardımlar başkasına devir, temlik ve haciz edilemez."

27. 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu'nun 11. maddesi uyarınca, bu Kanuna göre dağıtılan topraklar kamu yararı dışında hiçbir ayni hakla kayıtlanamaz, haczedilemez.

28. 3292 sayılı Vatani Hizmet Tertibi Aylıklarının Bağlanması Hakkında Kanunu'nun 2. maddesi uyarınca, vatani hizmet tertibinden bağlanacak aylıklar haczedilemez.

29. 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu'nun 23. maddesi uyarınca, uzman jandarma adaylarına okuldaki eğitim ve öğrenim süresince ödenen harçlıklar haczedilemez.

30. 3671 sayılı TBMM Üyelerinin Ödenek, Yolluk Ve Emekliliklerine Dair Kanunu'nun 1. maddesi uyarınca; "Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin aylık ödeneklerinin tutarı, en yüksek Devlet memurunun almakta olduğu miktardır. En yüksek Devlet memuruna ödenenlerden gelir vergisine tabi olmayanlar bu Kanuna göre de gelir vergisine tabi

tutulmaz. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine bu madde uyarınca hesaplanacak aylık ödenek tutarının yarısı yolluk olarak ödenir. Bu yolluklar herhangi bir suretle haczedilemez.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri en yüksek Devlet memurunun almakta olduğu mali ve sosyal haklardan yararlanırlar.”

31. 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu’nun 50. maddesi uyarınca, işsizlik ödeneği, nafaka borçları dışında haciz edilemez.

32. 4456 sayılı Türkiye Kalkınma Bankası Anonim Şirketinin Kuruluşu Hakkında Kanunu’nun 17. maddesi uyarınca, Bankanın taşınır ve taşınmaz malları, paraları, hak ve alacakları haczedilemez.

33. 4734 sayılı İhale Kanunu’nun 34/son maddesi uyarınca; “Her ne suretle olursa olsun, idarece alınan teminatlar haczedilemez ve üzerine ihtiyati tedbir konulamaz.”

34. 5102 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs Kredi Verilmesine İlişkin Kanunu’nun 4/2. maddesine göre, “Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunca verilen burs-kredi ve nakdî yardımlar haczedilemez.”

35. 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu’nun 34/1. maddesi gereğince; “Elektronik haberleşme hizmetleri ile ilgili olarak abone veya kullanıcılara tahsis edilen frekans, numara ve hat kullanımı ile internet alan adları gibi intifa ve kullanım hakları ile işletmecilerin yetkilendirmeleri hiçbir şekilde haczedilemez.”

36. 2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu’nun Toplu konut idaresinin gelirleri, harcamaları ve denetimi başlığını taşıyan 2. maddesinin f bendi (Bütçe Kanunları ile tahsis edilen ödenek ve 29.06.2001 tarihli ve 4075 sayılı Kanun’un 1. maddesi uyarınca alınan harçlar) dışında kalan gelirleri ve malları haczedilebilir.

5582 Sayılı Konut Finansmanı Sistemine İlişkin Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

5582 Sayılı kanunla değişik 2499 sayılı Kanunun 13/A maddesi 13.fıkra uyarınca; 2499 sayılı Kanuna 5582 Sayılı Kanun ile eklenen 13/B madde 5.fıkra uyarınca;

2499 sayılı Kanuna 5582 Sayılı Kanun ile eklenen 38/B madde 3.fıkra uyarınca; Bu maddeye göre konut finansmanı fonun mal varlığı haczedilemez.

e. Bir Kısmı Haczedilemeyen Haklar

İİK. m. 83: “Maaşlar, tahsisat ve her nevi ücretler, intifa hakları ve hasılatı, ilama müstenit olmayan nafakalar, tekaüt maaşları,

sigortalar veya tekaüt sandıkları tarafından tahsis edilen iratlar, borçlu ve ailesinin geçinmeleri için icra memurunca lüzumlu olarak takdir edilen miktar tenzil edildikten sonra haczolunabilir.

Ancak haczolunacak miktar bunların dörtte birinden az olamaz. Birden fazla haciz var ise sıraya konur. Sırada önde olan haczin kesintisi bitmedikçe sonraki haciz için kesintiye geçilemez.”

1. Maaş ve ücretler

2. İntifa hakları ve hâsılatı

İntifa hakları ve hâsılatının da bir kısmı haczedilebilir. Bundan maksat, intifa hakkının kullanılması, yani geliri ve kirasıdır.

3. Sigortalar

4. Emekli sandıkları tarafından tahsis edilen iratlar

Borçluya Emekli Sandığı Vakfından bağlanan iratların, borçlunun ve ailesinin geçimleri için icra müdürlüğünce zorunlu olarak takdir edilen miktar tenzil edildikten sonra kalan bölümü haczedilebilir. Bu miktar 1/4 ten az olamaz.

5. İlama dayanmayan nafakalar

IV. PARAYA ÇEVİRME (SATIŞ)

İcra takibinin üçüncü safhasını haczedilen malların paraya çevrilmesi oluşturur. İcra müdürlüğünce haczedilen taşınır ve taşınmazlar alacaklının talebi üzerine satılarak paraya çevrilir.

Satış isteme hakkı kural olarak kesin haciz sahibi alacaklıya aittir. Buna karşın geçici haciz sahibi olan alacaklının İİK’ nın 108. maddesindeki açık düzenleme gereğince satış talebinde bulunma hakkı yoktur. Alacaklının yanı sıra borçlunun da satış istemesi mümkündür. Ayrıca, İİK’nun 113. maddesinin ikinci fıkrasına göre, icra müdürü de kıymeti süratle düşen veyahut muhafazası masraflı olan malların satılmasına her zaman karar verebilir. Böyle bir durumda haczin geçici veya ihtiyati haciz olması önemli değildir (İİK m. 108, II).

Alacaklının satış isteme hakkı belli bir süre ile sınırlandırılmıştır. Buna göre alacaklı, taşınırlar için hacizden itibaren 6 ay, taşınmazlar için 1 yıl içinde satış istemelidir. Satış isteme süresi kesin haciz tarihinden başlar. Satış talebi yazılı olabileceği gibi sözlü olarak da yapılabilir (İİK. m. 106). Bir malın satılması kanuni süre içinde istenmez veya icra müdürü tarafından verilecek karar gereği gerekli gider onbeş gün içinde depo edilmezse veya talep geri alınıp da kanuni müddet içinde yenilenmezse

o mal üzerindeki haciz kalkar. Hacizli malın satılması yönündeki talep bir defa geri alınabilir. Haczedilen resmi sicile kayıtlı malların, icra dairesiyle yapılacak yazışmalar sonucunda haczinin kalktığına tespit edilmesi hâlinde, sicili tutan idare tarafından haciz şerhi terkin edilir ve işlem ilgili icra dairesine bildirilir. Haczin kalkmasına sebebiyet veren alacaklı o mala yönelik olarak, haczin konulması ve muhafazası gibi tüm giderlerden sorumlu olur (İİK m.110)⁴.

a. Taşınırın Satışı

Taşınır malların satışı, satış talebinden itibaren iki ay içinde, açık artırma veya İİK'nın 119. maddesinde belirtilen durumlarda pazarlık yoluyla yapılır⁵.

aa. Satış Kararı

İcra müdürü satış talebi üzerine bir satış kararı verir. Bu kararda satışın yapılacağı gün, yer ve satışın ne şekilde yapılacağı belirlenir. Taşınır satışlarında satış ilanının borçluya tebliği zorunlu değildir. Ancak satış kararında borçluya tebliğe karar verilmesi halinde satış ilanının borçluya tebliği gerekir. Yine icra müdürlüğünce satışın gazete ile ilan edilip edilmeyeceği veya ilanın ulusal ya da mahalli gazetede yapılması konularında tarafların menfaati dikkate alınarak bir karar verilir. Satışın ulusal gazetede ilanına karar verilmesi halinde ilan yapılan gazetenin satış talebi tarihi itibarıyla tirajının 50.000'in üzerinde olması gerekir. (İİK. m. 114). Satış ilanı 6 Ocak 2013 ten itibaren elektronik ortamda da yapılacaktır.

Satış kararıyla beraber icra müdürü satışa ilişkin bir de şartname düzenler. Açık artırmının yapılması, taşınır ve taşınmaz mal satışlarında teminat yatırma haricinde aynı usulde yapıldığı için taşınmazların ihalesine ilişkin açıklamalara atıf yapmakla yetiniyoruz (Ancak 114. Maddenin dördüncü fıkrası hükmüne göre, elektronik ortamda teklif vermek isteyenlerin teklif vermeden önce, haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi oranında teminat göstermeleri zorunludur).

bb. Açık Artırma (İhale)

Açık artırmaya elektronik ortamda teklif verme yoluyla başlanır. Elektronik ortamda teklif verme, birinci ihale tarihinden on gün önce

⁴ Satış isteme süresi ile ilgili bu hüküm 06 Ocak 2013 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir. Halen yürürlükte olan hükümlere göre ise, taşınır mallar için hacizden itibaren 1 yıl, taşınmaz mallarda ise hacizden itibaren 2 yıl içinde satış istenmelidir.

⁵ Ancak bu hüküm 06 Ocak 2013 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir. Halen yürürlükte olan hükme göre ise, taşınırın, satış talebinden itibaren bir ay içinde satılması gerekir.

başlar, ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer; ikinci ihalede ise elektronik ortamda teklif verme birinci ihaleden sonraki beşinci gün başlar, en az on gün sonrası için belirlenecek ikinci ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer. Elektronik ortamda verilecek teklifler haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamaz; teklif vermeden önce, haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde teminat gösterilmesi zorunludur. Satışa çıkarılan taşınır üzerinde hakkı olan alacaklının alacağı yukarıdaki fıkra yazılı oranda ise artırmaya iştiraki halinde ayrıca pey akçesi ve teminat aranmaz(İİK. m. 114)⁶.

Birinci ve ikinci ihale icra memuru tarafından, ilanda belirlenen yer, gün ve saatte, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif üzerinden başlatılır. Satışa çıkarılan mal üç defa bağırıldıktan sonra, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif de değerlendirilerek, en çok artırana ihale edilir. Şu kadar ki, artırma bedelinin malın tahmin edilen bedelinin yüzde ellisini bulması ve satış isteyen alıcının alacağına rüçhanı olan diğer alacaklar o malla temin edilmişse bu suretle rüçhanı olan alacakların toplamından fazla olması ve bundan başka paraya çevirme ve paraların paylaşılması masraflarını aşması gerekir. Birinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya ihale için gerekli olan miktara ulaşılmazsa satış icra memuru tarafından geri bırakılır. İkinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı şartlar gerçekleşmezse satış talebi düşer (İİK. m. 115)⁷.

Her iki ihalede de satış ve paylaşırma giderlerinin mutlaka karşılanması gerekir.

cc. Satış Bedelinin Ödenmemesi ve İhale Farklarının Tahsili

Taşınırın açık artırma yoluyla satılması halinde, alıcı ihalenin yapılmasıyla mülkiyeti kazanır (TBK m. 279). Satılan mal ihale kesinleşmeden ve satış bedeli ödenmeden alıcıya teslim edilmez.(İİK m.118)

Satış peşin para ile yapılır. Ancak icra memuru müşteriye yedi günü geçmemek üzere bir mühlet verebilir. Daire dışında tahsil edilen paralar en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk iş günü çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere, icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edilir.

⁶ Ancak bu hüküm 06 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girecektir.

⁷ Bu hüküm 06 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girecektir. Halen yürürlükte olan hükme göre ise, ihalenin yapılabilmesi için birinci ihalede yüzde altmış, ikinci ihalede yüzde kırk oranları esas alınır

İhaleye katılıp daha sonra ihale bedelini yatırmamak suretiyle ihalenin feshine sebep olan tüm alıcılar ve kefilleri, teklif ettikleri bedel ile son ihale bedeli arasındaki farktan ve diğer zararlardan ve ayrıca temerrüt faizinden müteselsilen sorumludurlar. İhale farkı ve temerrüt faizi ayrıca hükme hacet kalmaksızın dairece tahsil edilir. Bu fark varsa öncelikle teminat bedelinden karşılanır (İİK. m. 118).

İhale bedelinin ödenmemesi halinde halen yürürlükte olan hükme göre, icra dairesi yeniden satış işlemi yapar. Ancak 6 Ocak 2013'ten sonra icra müdürünün bu şekilde tamamlayıcı artırma yapıp yapamayacağıyla ilgili kanunda bir hüküm yoktur. Bu tarihten itibaren icra müdürlerinin bu şekilde tamamlayıcı satışı yapmaları mümkün olmayacak, ancak yeniden satış talebinde bulunulması halinde artırma tekrar edilebilecektir.

b) Taşınmazların Satışı

aa. Mükellefiyetler Listesinin Hazırlanması ve Kıymet Takdiri

İcra müdürlüğünce haczedilen bir taşınmazın değerinin belirlenmesi gerekir. Bu işlem kıymet takdiri olarak da adlandırılır. Kıymet takdiri aşamasına geçilmeden önce icra müdürlüğünce taşınmazın son durumunu gösterir tapu kaydının ve son imar durumunun tapu sicil müdürlüğü ve ilgili belediyeden getirttirilerek dosyaya konulması gerekir. Kıymet takdiri yapılabilmesi için bu konuda alacaklının bir talebinin bulunması ve icra müdürlüğünce belirlenen masrafın peşin olarak yatırılması zorunludur. İcra müdürlüğünce kıymet takdiri yapılacak taşınmazın özelliği göz önünde bulundurularak uzman bilirkişi ya da bilirkişiler kurulu eşliğinde mahalline gidilmek ve taşınmaz bizzat gezilerek görülmek suretiyle yapılır. Mahallinde bir kıymet takdiri tutanağı düzenlenir. Tutanağın altı orada bulunanlarca imzalanır ya da imzadan imtina durumu tespit edilir. Gerekiyorsa bilirkişilere raporlarını sunmaları için uygun bir süre verilir. Bilirkişi raporu alacaklıya borçlu ya da borçlulara ve tapu sicilindeki ilgililere tebliğ edilir. Bunların vekilleri varsa tebligat vekillerine yapılır. Kıymet takdirine 7 günlük sürede itiraz edilmemesi, itiraz edilmiş ise icra mahkemesince itirazın reddedilmesi ile kıymet takdiri kesinleşir. Kesinleşen kıymet takdirinin üzerinden iki yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri yapılamaz. İcra müdürlüğünce kıymet takdirinin üzerinden iki yıl geçmiş ise bu husus re'sen nazara alınır.

Ancak:

1-Taşınmazın değerini önemli ölçüde etkileyecek bir değişikliğin olması halinde (imar planında ciddi anlamda değişiklik olması, doğal afet gibi) yeniden kıymet takdiri yapılır.

2-Taşınmazın kıymetini etkileyen mükellefiyetlerin ortaya çıkması halinde de icra dairesi yeniden kıymet takdiri yapar. Yeniden kıymet takdiri yapılmasını borçlu isteyebileceği gibi alacaklı da talep edebilir.

3-Taşınmazın değerinin öngörülmeleyen bir şekilde azalması durumunda yeniden kıymet takdiri istenebilir.

4-Kıymet takdiri yapıldıktan sonra haczin, satış istenmemesi nedeniyle düşmesi veya icra mahkemesince kaldırılması ve aynı taşınmaza yeniden haciz konulması halinde yeniden kıymet takdiri yapılması gerekir. Çünkü haczin kalkmasıyla o hacze dayalı olarak yapılan kıymet takdiri de hükümsüz hale gelir.

Yargıtay’a göre; kıymet takdiri hangi icra takip dosyasında yapılmışsa ancak o dosyada satışa esas alınabilir (Krş m. 107). Aynı taşınmaza, başka bir icra takibi nedeniyle yapılan kıymet takdirine dayalı olarak satış işlemi yapılamaz. Öte yandan ortaklığın giderilmesi nedeniyle yapılacak satışlarda satış memurluğunca taşınmazın kıymeti takdir edilmelidir. Ortaklığın giderilmesi davasında, mahkemece yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu belirlenen değer esas alınarak satış yapılamaz (Yargıtay 12. HD.08.04.2008, 4462/7273).

İcra müdürlüğünce kıymet takdirinden önce taşınmaz üzerinde mükellefiyet varsa ayrıca bir mükellefiyet listesi düzenlenerek alacaklıya, borçluya ve tapu sicilindeki ilgililere (tapu sicilindeki ilgililerden kasıt; satışa konu taşınmazın tapu kaydında gözüken haciz ve ipotek alacaklıları ile tapuda lehine ayni hak tesis edilmiş üçüncü kişiler ile aile konutu şerhi durumunda borçlu olmayan eştir) tebliğ edilir. Mükellefiyetten anlaşılması gereken taşınmazdaki mülkiyet hakkını sınırlayan ayni ve tapuya şerh verilmiş şahsi haklardır.

Uygulamada (Yargıtay’a göre): Haciz ve ipotek mükellefiyet olmadığından taşınmazın tapu kaydında haciz ve ipotek olması mükellefiyet listesi düzenlenmesini gerektirmez (Yargıtay 12. HD. 14.09.1993, 9287/13227).

bb. Satış Kararı

Taşınmazlar, satış talebinden nihayet üç ay içinde icra dairesi tarafından açık artırma ile satılır(İİK. m. 123)⁸.

Alacaklının satış talebi üzerine icra müdürlüğünce şartların mevcut olması halinde bir satış kararı verilir. Bu kararda ilanların ne şekilde yapılacağı satışın yapılacağı yer, gün ve saat belirtilir. Taşınır satışlarına ilişkin açıklamalar burada da geçerlidir.

cc. Artırma İlanının Hazırlanması ve İlgililere Tebliği

Satış, açık artırma ile yapılır. Birinci ve ikinci ihalenin yapılacağı yer, gün ve saat önceden ilan edilir.

İcra Müdürlüğünce bir satış ilanı düzenlenir, bu satış ilanı alacaklı, borçlu (ya da borçlular) ve tapu sicilindeki ilgililere (tapu sicilindeki ilgililerden kasıt; satışa konu taşınmazın tapu kaydında gözüken haciz ve ipotek alacaklıları ile tapuda lehine aynı hak tesis edilmiş üçüncü kişiler ile aile konutu şerhi durumunda borçlu olmayan eş) tebliğ edilir. Ancak tapu sicilindeki ilgililere satış ilanı tebliğ edilebilmesi için tapuda adreslerinin mevcut olması gerekir. Tapuda adresleri mevcut ise tebligat bu adrese gönderilir. Tapudaki adresleri mevcut değilse, ancak adresleri alacaklı tarafından biliniyorsa bilinen adresine, bilinmiyorsa ilgilinin adrese dayalı kayıt sistemindeki adresine tebliğ edilir. Adrese dayalı kayıt sisteminde ve tapu kaydında herhangi bir adres mevcut değilse adres tespit için ayrıca bir araştırma yapılmaksızın satış ilanı ile yetinilir.

Satış ilanı elektronik ortamda da yapılır⁹.

Satışın birinci artırma gününden en az bir ay evvel ilan edilmesi zorunludur. Satış ilanında taşınmazın özellikleri KDV’de muafiyet veya istisna varsa bu durumun, yok ise oranın belirtilmesi gerekir.

İlan, birinci ihale tarihinden en az bir ay önce yapılır. İlan edilen metnin esasa müessir olmayan maddi hatalar nedeniyle tekrarlanması gerektiğinde, ihale tarihi değiştirilmeksizin hata ilanen düzeltilir. Ancak bu düzeltme ilanının tarihi ile ihale tarihi arasında yedi günden az zaman kalmış ise daha önce ilan edilen günden yedi iş günü sonrası için tespit edilecek günde satış yapılacağı düzeltme ilanında belirtilir. Bu düzeltme ilanı ilgililere ayrıca tebliğ edilmez.

⁸ Ancak bu hüküm 06 Ocak 2013 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir. Halen yürürlükte olan hükme göre, taşınmazın satış talebinden itibaren iki ay içerisinde satılması gerekir.

⁹ Bu hüküm 06 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Yapılacak ilana, satılacak şeyin cinsi, mahiyeti, önemli vasıfları, tahmin edilen kıymeti, bulunduğu yer; birinci ve ikinci ihalenin yapılacağı yer, gün ve saat; artırmaya iştirak edeceklerin haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde pey akçesi veya milli bir bankanın teminat mektubunu tevdi etmeleri gerektiği; diğer bilgilerin nereden ve ne suretle öğrenilebileceği hususları yazılır. Ayrıca, ipotek sahibi alacaklılarla diğer ilgililerin taşınmaz üzerindeki haklarını, hususiyle faiz ve masrafa dair olan iddialarını evrakı müsbiteleri ile onbeş gün içinde icra dairesine bildirmeleri gerektiği yazılır; aksi halde, hakları tapu siciliyle sabit olmadıkça, satış bedelinin paylaşmasından hariç kalacakları da ilave edilir. Bu ihtar irtifak hakkı sahiplerine de yapılır.

Açık artırmaya elektronik ortamda teklif verme yoluyla başlanır. Elektronik ortamda teklif verme, birinci ihale tarihinden yirmi gün önce başlar, ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer; ikinci ihalede ise elektronik ortamda teklif verme birinci ihaleden sonraki beşinci gün başlar, en az yirmi gün sonrası için belirlenecek ikinci ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer. Elektronik ortamda verilecek teklifler haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamaz; teklif vermeden önce, haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde teminat gösterilmesi zorunludur.

Satışa çıkarılan taşınmaz üzerinde hakkı olan alacaklının alacağı yukarıdaki fıkra yazılı oranda ise artırmaya iştiraki halinde ayrıca pey akçesi ve teminat aranmaz.

114 üncü maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları taşınmazın satış ilanı hakkında da uygulanır (İİK. m. 126).

dd. Şartname Hazırlanması

İcra dairesi taşınmazın bulunduğu yerin adetlerine göre en elverişli tarzda artırma şartlarını tesbit eder. Bunları ihtiva eden şartname artırmadan evvel en az on gün müddetle icra dairesinde herkesin görmesi için açık bulundurulur. Şartnameye, artırmaya iştirak edeceklerin taşınmazın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde pey akçesi veya milli bir bankanın teminat mektubunu tevdi etmeleri, elektronik ortamda teklif vererek artırmaya katılacakların teminat göstermeleri gerektiği ve elektronik ortamda teklif vermeye ilişkin hususlar yazılır. Satılığa çıkarılan taşınmaz üzerinde hakkı olan alacaklının alacağı yukarıdaki fıkra yazılı oranda ise artırmaya iştiraki halinde ayrıca pey akçesi ve teminat aranmaz (İİK. m. 128).

ee.İhale

Birinci ve ikinci ihale icra memuru tarafından, ilanda belirlenen yer, gün ve saatte, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif üzerinden başlatılır. Satışa çıkarılan mal üç defa bağırıldıktan sonra, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif de değerlendirilerek, en çok artırana ihale edilir. Şu kadar ki, artırma bedelinin malın tahmin edilen bedelinin yüzde ellisini bulması ve satış isteyen alıcının alacağına rüçhanı olan diğer alacaklılar o malla temin edilmişse, bu suretle rüçhanı olan alacaklıların toplamından fazla olması ve bundan başka paraya çevirme ve paraların paylaşılması masraflarını aşması gerekir. Birinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı miktara ulaşılmazsa satış icra memuru tarafından geri bırakılır. İkinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı şartlar gerçekleşmezse satış talebi düşer(İİK. m. 129)¹⁰.

ff. İhalenin Kesinleşmesi, Tescil ve Tahliye İşlemleri

İhalenin yapılmasında sonra 7 günlük şikâyet süresinde ihalenin feshi davası açılmazsa, açılmış ise, red kararının kesinleşmesi ile ihale kesinleşir.

İhalenin kesinleşmesinden sonra icra müdürünce tapu sicil müdürlüğüne alıcı adına tescil yazısı yazılır.

Taşınmaz ihale alıcısı adına tescil edildikten sonra, taşınmazı işgal edene veya borçluya taşınmazı 15 gün içerisinde tahliyesi için, tahliye emri tebliğ edilir. Kendisine tahliye emri tebliğ edilen üçüncü kişi, icra mahkemesine 7 günlük sürede İİK'nun 135.maddesine göre şikâyetle bulunabilir. Böyle bir şikâyetle bulunup mahkemeden durdurma ya da tahliye emrinin iptali yönünde bir karar alıp icra müdürlüğüne sunmadığı ve taşınmazı boşaltmadığı takdirde zorla çıkartılarak taşınmaz alıcıya teslim edilir. Önemle vurgulamak gerekir ki, taşınmaz talimat icra dairesince satılmış olsa bile, İİK'nun 135. maddesine dayalı olarak tahliye emri asıl icra dairesince çıkartılır.

V. PARALARIN PAYLAŞTIRILMASI

İİK'nun 140. maddesi uyarınca satış bedeli bütün alacaklıların alacaklarını karşılamaya yetmez ise icra müdürü bir sıra cetveli yapar. Yasadaki bu düzenleme emredici niteliktedir. Sıra cetveli yapılması, yalnızca satış sonucu elde edilen paralar için zorunlu olmayıp üçüncü kişi nezdinde haczedilip kasaya alınan borçlunun alacakları yönünden de zorunludur. Sıra cetveli ilk haczi koyan icra dairesi tarafından yapılır. İcra müdürü sıra cetvelini ilgililere tebliğ eder.

¹⁰ Bu hüküm 06 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girecektir. Halen yürürlükte olan hükme göre ise, ihalenin yapılabilmesi için birinci ihalede %60, ikinci ihalede % 40 oranları esas alınır.

VI. HACZE İŞTİRAK VE SIRA CETVELİ

Cüzi icra, bir alacaklının haczettirdiği mal ya da hakkı, başka alacaklıların da haczine imkan tanımak suretiyle iştirak hükümlerini düzenlemiştir. İİK'nun 100 ve 101'inci maddelerinde düzenlendiği üzere, hacze iştirak adi ve imtiyazlı olmak üzere iki şekilde mümkündür.

a) Hacze Takipli (Adi) İştirak

İlk hacze aynı derecede iştirak etmek isteyen alacaklı, icra takibi yapmış olmalı ve malın satış bedelinin icra veznesine girmesine kadar hacze iştirak talebinde bulunmalıdır.

İlk hacze iştirak etmek isteyen alacaklı, söz konusu mal veya hakkı haczettirmiş olması halinde ayrıca iştirak talebinde bulunmasına gerek yoktur. Haczin uygulanmış olması iştirak talebi sonuçlarını doğurur. Hacze takipli iştirakin şartları İcra ve İflas Kanunu'nun 100. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddeye göre aşağıdaki şartların mevcut olması halinde hacze takipli iştirak mümkündür.

aa) Takip Unsuru

İlk hacze, aynı derecede iştirak etmek isteyen diğer alacağın takip yapmış ve haciz isteme hakkı gelmiş olmalıdır. Kesin aciz vesikası sahibi alacaklı, vesikanın verilmiş tarihinden itibaren 1 yıllık süre içerisinde takip yapma ve ödeme emri tebliği şartını yerine getirmeksizin aynı derecede hacze iştirak talebinde bulunabilir (İİK m.143/III). Aynı husus rehin açığı belgesi içinde geçerli olmalıdır (İİK m.152/III).

Bu bir yıllık süre iflastaki aciz vesikası için geçerli değildir. İflas sonucu alacağı aciz vesikasına bağlanmış alacaklı, hacze iştirak etmek istiyor ise (İİK m. 251) müflis hakkında takipte bulunması ve kendisine haciz isteme hakkının gelmiş olması gerekir.

Aciz vesikası ve rehin açığı belgesi 1 yıllık süre bitiminden sonra takibe konulmuş ise borçluya ödeme emrinin tebliğ edilmesi ve bu takibin kesinleşmesi gerekir (İİK m 143/III, 152/III).

bb) Öncelik Unsuru

İlk hacze iştirak etmek isteyen alacaklının alacağının, ilk haczi koydurmuş olan alacaklının takibinden önce doğmuş olması gerekir.

İlk haciz kavramı: İlk haciz uygulanan hacizdir. Burada haciz kararının verilmiş tarihi değil uygulanış tarihi önemlidir. Haciz kararının geç uygulanmış olması sonucu doğan zararların önemi bu hüküm ile öne çıkmaktadır. Sicile kayıtlı mal ve hakların haczinde haciz kararının sicile ulaştığı/şerh edildiği tarih esas alınır.

Taşınmazın kaydına haciz konulmakla, taşınmazın taşınır hükmündeki bütünleyici parçaları da haczedilmiş olur.

Öncelik, saat itibariyle belirlenemiyor ise aynı gün konulan hacizlerde gareme yapılır.

İlk haciz kesin haciz olmalıdır. İhtiyati haciz ve geçici haciz ilk haciz olamaz.

İlk hacze iştirak edecek haczin de kesin haciz olması gerekir.

İhtiyati haciz kesin hacze dönüştüğü tarih ilk haczin ve öncelik şartının belirlenmesinde esas alınır.

İtirazın geçici kaldırılması sonucu geçici haciz koyan alacaklının dayandığı belge öncelik şartını karşılamaz.

İlk haciz kanuna uygun haciz olmalıdır. Burada, İİK'nun 20'inci maddesindeki sürelerden feragat sonucu önce uygulanan haciz, feragat edilen süreler diğer alacaklıların sırasını etkiliyor ise ilk haciz olarak öncelik kazanmaz.

İlk haczin dayanağı: İlk hacze iştirak etmek isteyen alacaklının alacağı, ilk haciz koydurmuş olan alacaklının takibinden önce doğması gerekir.

İlk haciz ilamlı takip ise: Hacze iştirak etmek isteyen ikinci alacaklının alacağı, ilk haczin dayanağı ilamın verilmiş olduğu davanın açıldığı tarihten önce doğmuş olmalıdır.

İlamdan maksat, ilk derece mahkemelerinin verdikleri kararlar anlaşılmalıdır (HMK. m. 301,II).

Yargıtay kararlarına da ilam denilmekte ise de, bozma ya da onama kararlarını ilam olarak kabul edemeyiz. Yargıtay'ın sadece onama ya da bozma kararları dışında davanın esasına girerek esastan hüküm verdiği kararları ilam olarak nitelendirmek gerekir.

İİK'nun 38'inci maddesindeki belgeler takip yolu açısından ilamlı takibe konu olmakta ise de, bu belgelerin tamamı İİK'nun 100'üncü maddesindeki hacze iştirakte ifade edilen ilam olarak kabul edilmez.

Hacze iştirakte, İİK'nun 38'inci maddesindeki ilam hükmündeki belgelerden mahkeme huzurunda yapılan sulhler, kabuller ilam olarak kabul edilmektedir.

İlk haciz ilamsız takip ise: Hacze iştirak etmek isteyen ikinci alacaklının alacağı, ilk haciz konulan takip talebinden önce doğmuş olması gerekir.

cc) Belgelendirme Unsuru

Öncelik unsuru, sayılı belgeler ile ispatlanmalıdır. Hacze aynı derecede iştirake öngörülen sürelerden önce doğduğunun nitelikli belge ile ispatlanması gerekir.

Öğretide ve uygulamada nitelikli belge olarak tanımlanan, kanunda düzenlenen belgeler şunlardır:

1. Aciz vesikası: Belgenin düzenlendiği tarihten itibaren 1 yıl içerisinde iştirak talebinde bulunulmalıdır.

2. İlam: iştirak etmek isteyen alacaklının dayandığı ilamın dava tarihinin, ilk haczin takip tarihi veya dava tarihinden önce açılmış olması yeterlidir.

3. Resmi veya tarih ve imzası onaylı senet: Öncelik tarihinden önce alınmış resmi veya tarih ve imzası onaylı senet anlaşılmalıdır.

4. Resmi dairelerin veya yetkili makamların verdikleri makbuz veya belgeler: Bu belge ve makbuzların tarihinin, öncelik şartına uygun olması gerekir.

5. Kanunda düzenlenmeyen aşağıda yazılı belgeler: Bu belgelerin ilk hacze aynı derecede iştirak edip etmeyeceği hususu tartışmalıdır. Ancak, Yargıtay'a göre, kesin rehin açığı belgesi resmi dairelerin yetkileri dahilinde ve usulüne uygun olarak verdikleri belge sayılır ve bu belgeye dayanılarak hacze iştirak etmek mümkündür. Bkz. 19 HD 03/07/1997, 4082-6974

6. Hiçbir belgenin bulunmaması: Hiçbir belgesi bulunmayan alacaklı, kendisinden önceki hacze iştirak hakkı yoktur.

dd) Süre unsuru

Hacizli malın bedeli icra veznesine girinceye kadar yapılmalıdır

b) Hacze Takipsiz İştirak

Fiili engellerden dolayı, borçluya karşı takip yapamayan bazı alacaklıların, takip unsuru aranmaksızın hacze iştirak edebilmesine takipsiz iştirak denilir. İİK'nun 101'inci maddesindeki ifadesiyle, önce icrası lazım gelen merasime luzum olmaksızın iştirak olarak ifade edilmektedir.

İİK'nun 206'da sayılanlar, özel durumları nedeniyle borçlu hakkında takip yapmalarının mümkün olamayacağı kabul edilerek, bu şahısların imtiyazlı iştirak hakkı tanınmıştır.

Madde 101'deki kişi ve borç sebebine tanınan ayrıcalık, kamu düzeninin sağlanması gibi hukuki, aile birliğinin korunması gibi fiili nedenlerden dolayı konulmuştur.

İlk hacze takipsiz (imtiyazlı) iştirak etmek isteyen alacaklı, ilk haczi koyan icra dosyasına başvurmalıdır.

İcra dairesi, imtiyazlı iştirak taleplerini borçlu ve alacaklılara bildirir. Onlara, itiraz etmeleri için 7 günlük bir süre verir. İtiraz halinde iştirak talebinde bulunan kimsenin hacze iştiraki muvakkaten kabul olunur ve 7 gün içinde dava açması zorunluluğu bildirilir. Bu süre içinde dava açmazsa iştirak hakkı düşer.

c. Maaş ve Ücret Hacizlerine İştirak

Maaş ve ücretlerine İİK'nun 83/II maddesi gereğince iştirak mümkün değildir. Önceki dosyanın borcu bitmeden sonraki haczin kesintisine başlanamaz.

d. Kamu Alacağı Konulan Hacze İştirak

6183 sayılı Kanuna göre kamu idareleri tarafından konulan ilk hacze, İcra ve İflas Kanununun 100'üncü maddesindeki şartlar bulunsa dahi, özel hukuk alacağı nedeniyle aynı derecede iştirak mümkün değildir.

e. Özel Hukuktan Kaynaklanan Alacak İçin Konulan Hacze Kamu Alacağı İçin İştirak

İcra ve İflas Kanunu gereğince konulan ilk hacze, kamu alacağından dolayı haciz konulması durumunda, kamu alacağı ilk hacze iştirak eder ve bedel 6183 sayılı Kanunun 21'inci maddesi gereğince orantılı olarak paylaştırılır.

Kamu alacağı, paylaştırmaya konu mal veya hakkın aynından doğan alacak (vergi) ise kamu alacağı rüçhaniyet kazanır ve alacağını öncelikli olarak alır. Esasen, uygulamada daha isabetli olarak paraya çevrilen mal veya hakkın aynından doğan vergi sıra cetveline konu edilmeden öncelikle ödenmektedir.

Kamu alacağının 6183 sayılı Kanunun 21'inci maddesi gereğince iştirak edebilmesi için, yöntemince takip yapması ve haciz koymuş olması gerekir.

f. İhtiyati Haciz Sahibi Alacaklının Hacze İştiraki

İhtiyaten haczedilen mallar, ihtiyati haczin kesin hacze dönüşmeden önce diğer bir alacaklı tarafından haczedilirse, ihtiyati haciz sahibi alacaklı bu hacze İİK'nun **100'üncü maddedeki şartlar dairesinde**

kendiliğinden ve muvakkaten iştirak eder. 100'üncü maddedeki şartlar yok ise orantılı paylaştırma dahil iştirak etmesi söz konusu değildir. Sadece ihtiyati haczi uygulatmadan kaynaklanan masraflarını alabilir. 100'üncü maddedeki unsurlar var ise orantılı olarak paylaştırma yapılır.

Rehinden önce ihtiyati haciz veya icrai haciz bulunması halinde amme alacağı dahil hiç bir haciz sahibi rehinden önceki hacze iştirak edemez.

Burada aynı derecede hacze iştirak edebilmek için şunlara dikkat çekmek gerekir;

1. İlk uygulanan ihtiyati haczin kesin hacze inkılap etmesinden önce başka bir kesin haciz alacaklısı tarafından haczedilmiş olması,

2. İlk ihtiyati haczin madde 100'deki şartları taşıyor olması zorunludur. İlk ihtiyati haciz m. 100'deki şartları taşıyor ise aynı derecede iştirak hakkı söz konusu olmaz. Bu durumda sadece ilk ihtiyati haczin uygulanma masrafları öncelikli ödenir.

B. Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu

İİK'nun 167. Maddesi uyarınca, alacağı çek, poliçe veya bonoya dayalı olan alacaklı, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile veya borçlu iflasa tabi şahıslardan ise iflas yolu ile takip yapabilir.

Alacaklı takip talebinde haciz veya iflas yollarından hangisini seçtiğini bildirmeye ve takip talebine kambiyo senedinin aslını, ayrıca borçlu sayısı kadar tasdikli örneğini eklemeye mecburdur. İcra müdürlüğünce senet aslı icra kasasına alınarak itiraz süresi boyunca kasada tutulmalıdır. Çek Kanunu nedeniyle muhatap bankanın her bir çek yaprağı nedeniyle sorumlu olduğu miktarın tahsili için çekin aslının bankaya verilmesi durumunda bankaca verilen tasdikli sureti ile kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile icra takibi yapılabilir. Ödeme emri ile birlikte senedin tasdikli bir suretinin borçluya tebliği zorunludur. Bu nedenle ödeme emri tebliğ zarfının içine senedin de tasdikli zarfın içine konulmalı ve bu husus zarfın üzerine yazılmalıdır.

İİK'nun 168. maddesi uyarınca, icra müdürü senedin kambiyo senedi olduğunu ve vadesinin geldiğini görürse borçluya senet sureti ile birlikte örnek 10 numaralı ödeme emri gönderir. Ödeme emrine itiraz, İİK'nun 169. maddesi uyarınca 5 günlük süre içerisinde icra mahkemesine yapılır. İtiraz, satıştan başka icra takip muamelelerini durdurmaz. Ancak icra mahkemesince kendisine yapılan itiraz veya

şikâyet üzerine takibin durdurulmasına karar verilmesi halinde icra takibinin duracağı tabidir. İcra dairesine yapılan itiraz sonuç doğurmaz.

Borçluya örnek 10 numaralı ödeme emri tebliğinden itibaren 10 günlük ödeme süresi geçmeden haciz yapılamaz.

İcra mahkemesince imzaya itirazın kabulüne karar verilmesi halinde alacaklının genel mahkemede dava açması durumunda kararda aleyhine hükmedilen para cezasının tahsili dava sonuna kadar tehir olunur dava lehine sonuçlanırsa ortadan kalkar. İmzaya itirazın reddi halinde ise borçlu menfi tespit veya istirdat davası açarsa tazminatın ve para cezasının tahsili davanın sonuna kadar ertelenir. Dava lehine sonuçlanırsa tazminat ve para cezası kalkar. Yine borca itirazın kabulüne karar verilmesi halinde alacaklı senede dayalı alacak için genel mahkemeye dava açarsa tazminat ve para cezasının tahsili dava sonuna kadar ertelenir. Lehine sonuçlanırsa ortadan kalkar. Borçlu yönünden borca itirazın kabulünde de imzaya itirazdaki gibi hareket edilir.

İcra mahkemesince borca itirazın, imzaya itirazın ve İİK. 170/a maddesine dayalı şikâyetin kabulü kararlarının uygulanması için kesinleşmesi gerekmez. Bu kararların icra müdürlüğüne sunulması ile hacizler kaldırılır. Alacaklıya ödenmiş paraların iadesinde İİK'nun 40 ve 361. maddesi uygulanır. Bunun için takibin durdurulması ya da iptaline dair icra mahkemesi kararının kesinleşmesi gerekir.

C. Kiralanan Taşınmazların Kira Bedelinin Ödenmemesi Nedeniyle İlamsız İcra Yoluyla Tahliyesi

Kiralayan alacaklı, kiracının kira bedelini ödememesi halinde kira alacağının tahsili ile birlikte kiracının da tahliyesini sağlamak istiyorsa, İİK'nun 269. maddesi uyarınca tahliye talebi olarak ilamsız icra takibi yapabilir. Bu şekilde takip yapılabilmesi için yazılı ya da sözlü kira sözleşmesinin bulunması zorunludur. İcra takibi İİK'nun 58. maddesinde öngörülen şekilde bir takip talebiyle başlar. Takip talebinde alacaklı olarak kiralayan gösterilmelidir. Kiralayan birden fazlaysa hepsi birlikte belirtilmelidir. Borçlu ise kiracıdır. Kiracının birden fazla olma durumdaysa hepsi hakkında takip yapılmalıdır. İİK'nun 58. maddesine uygun olarak düzenlenen takip talebinin sunulması ile icra müdürü örnek 13 nolu tahliye ihtarlı ödeme emri düzenleyerek borçluya gönderir. Ödeme emrinde takip talebinde bulunan kayıtların yanında Türk Borçlar Kanunu'nun 315 ve 361 inci maddelerine göre, normal kiralarda 10, konut ve çatılı iş yeri kiralalarında 30, ürün kiralalarında 60 gün ödeme süresi, 7 gün içinde ödeme emrine itiraz edilebileceği, bu

sürelerde borcun ödenmemesi halinde kira akdinin fesh edileceği ihtar edilmelidir. Borçlu ödeme emrinin tebliğinden itibaren bütün itirazlarını icra dairesine bildirmesi gerekir. İtiraz üzerine başlatılan takip durur.

Süresinde itiraz edilmemesi halinde takip kesinleşir. Ancak haciz yapılabilmesi için ödeme süresinin de geçmiş olması gerekir. Alacak yönünden takibe devam edilebilir ise de tahliyenin sağlanabilmesi için icra mahkemesinden tahliye kararı alınmalıdır.

Yasal sürede itiraz edilmesi halinde alacaklı tarafından itirazın kaldırılması ya da iptaline dair bir karar verilmediği sürece takibe devam edilemez.

İİK'nun 62, 63, 65, 66, 68, 70 ve 72. maddeleri hükümleri bu takiplerde de kıyasen uygulanır.

Takip dayanağı kira sözleşmesinin işyerine ait olması durumunda damga vergisi açısından değerlendirmeye tabi tutularak yatırılmadığı anlaşıldığı takdirde Vergi dairesine ihbarda bulunulur.

2. İLÂMLI İCRA

A. İlâm ve İlâm Hükümündeki Belgeler

İlamli icra takibi yapılabilmesi için alacaklının elinde ilam ya da ilam niteliğinde bir belgenin bulunması zorunludur. İcra ve İflâs Kanunu'nun 38. maddesine göre ilam niteliğindeki belgeler şunlardır:

- Mahkeme içi (huzurunda) yapılan sulh ve kabuller
- Kayıtsız ve şartsız para borcu ikrarına sahip düzenleme biçiminde ki noter senedi
- İcra kefaletnameleri
- Temyiz kefaletnameleri
- İstinaf kefaletnameleri

İcra ve İflâs Kanunu'nun 38. maddesinde sayılmayan ancak özel kanunlarında ilâm niteliğinde kabul edilen belgeler de vardır. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatiflerinin düzenlediği her türlü sözleşme ve belge
- Avukatlar ve müvekkilleri huzurunda Av.K. m.35/a gereğince yapılan uzlaşma tutanağı

· Taraflar arabuluculuk faaliyeti sonunda bir anlaşmaya varılması halinde taraflar mahkemeye başvurarak icra edilebilirlik şerhi aldıkları anlaşma metni ilam niteliğinde belge sayılır (Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu m. 18,II).

· Tüketici Sorunları Hakem Heyetinin 1.161,67 TL(2012 yılı itibariyle) ve altındaki uyuşmazlıklara ilişkin verdikleri kararlar.

· Harcırah Kanunu gereğince fazla tahakkuk ettirilen paraların geri verilmesi hakkındaki kararlar

· Çiftçi mallarının korunması hakkındaki kanun uyarınca; koruma ve ihtiyar meclislerinin kesinleşmiş tazmin(ödetme) kararları

· Esnaf ve küçük sanatkârlar derneklerinin kayıt ücretleri, yıllık aidatı ve para cezaları ile ilgili kararları

· Kamulaştırma Kanunun 16, 17, 19. maddeleri gereğince kamulaştırma yapılan yerin idare adına tapuya tescilinden sonra, idare tarafından, kamulaştırılan yerin boşaltılması icra dairesinden istenebilir.

· Noterlik Kanunun uyarınca; stajyerlik ücretin geri verilmesi, fazla alınan ücretlerin geri verilmesi, para cezası ve giderlerin ödenmesi konusunda Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulunca verilen kararlar

· 3533 sayılı Umumi Mülhak ve Hususi Bütçelerle İdare Edilen Daireler ve belediyelerle sermayesinin tamamı devlete veya belediye veya hususi idarelere ait daire ve müesseseler arasındaki itilafların tahkim yolu ile halli hakkında kanunun 7. maddesi gereğince hakemler tarafından verilen kararlar.

· Taşınmaz mal zilyetliğine yapılan tecavüzlerin önlenmesi hakkında kanun gereğince verilen masrafların alınmasına ilişkin kararlar.

· Ticaret Odalarının ve Borsalarının kayıt ücreti, yıllık aidatı, para cezalarına ve kesinleşen zamlara ilişkin kararlar.

· 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunun 1284. maddesine göre, dispeç raporunun onaylanması hakkındaki kararın kesinleşmesiyle bu karar, raporda gösterilen alacakları ödetilmesi için verilmiş bir ilam niteliğini kazanır. Şu kadar ki, itiraz uğramamış bir raporun onaylanması kararı kesinleşmeden öncede bu niteliğe sahiptir.

· 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgesi Kanunun 16/son maddesi uyarınca; müteşebbis heyetin yönetim aidatı ile ilgili kararları.

· İİK. m.149 gereğince ipotek akit tablosu kayıtsız şartsız para borcu ikrarına sahipse, bu durum ilam niteliğinde belgedir.

B. İlâmlı İcra Çeşitleri

I. Menkul Teslimine İlişkin İlamların İcrası

Bir taşınırın teslimine dair ilamın icra dairesine verilmesiyle icra müdürü taşınır teslimine ilişkin örnek 2 numaralı icra emri düzenler. İcra emri takip talebine ve ilama uygun olmalıdır. İlâmda yazılı yargılama gideri, vekâlet ücreti alacakları için ise, örnek 4-5 nolu icra emrinin gönderilmesi gerekecektir. İlâmda menkulün değeri belirlenmişse takipte ilama konu menkulün teslimi mümkün olmaz ise ilâmda belirlenen değerın ödenmesi ihtar edilir. Doğrudan bedel istenmez. İcra emrinin tebliğinden sonra borçlu ilama konu menkulü verilen sürede teslim etmez ya da teslim edeceği yeri bildirmez ve menkul borçlunun yedinde bulunamaz ise, icra müdürlüğünce ticaret ve sanayi odasından ilama konu menkulün değeri sorulur. Belirlenen bu değer taraflara bildirilir. Bu konuda doğrudan bilirkişi incelemesi ile değer belirlenemez. Ancak borsa ve ticaret odası olmayan yerlerde bilirkişi incelemesi yapılır. Ticaret ve sanayi odasında bildirilen değerin taraflara tebliğinden sonra icra mahkemesine İİK. 16. maddesine dayalı olarak 7 günlük sürede şikâyetle bulunma hakları vardır. Bu prosedür tamamlandıktan sonra menkulün değeri kesinleşir ve bu bedele göre haciz işlemlerine devam edilir.

Bu takip şeklinde başvurma harcı, maktu yerine getirme harcı ve başvuru harcının yarısı kadar cezaevi yapı bedeli harcı alınır. Aynen teslim mümkün olmaması nedeniyle bedele dönüştüğü durumda tahsil harcı ve cezaevi yapı harcı nispi oranlara göre takdir ve tahsil edilir. Aynen teslim mümkün olduğu takdirde takibe başlama esnasında alınan harçlarla yetinilir, ilave harç alınmaz.

II. Gayrimenkul Tahliye Ve Teslimine İlişkin İlamların İcrası

Bir taşınmazın tahliye ve teslimine dair ilamın icra dairesine sunulmasıyla icra müdürlüğünce borçluya örnek 2 nolu icra emri gönderilir. İlâmda yazılı yargılama gideri, vekâlet ücreti alacakları için ise örnek 4-5 nolu icra emrinin gönderilmesi gerekecektir. İcra emrinde 7 gün içinde tahliye ve teslim emredilir. Bu süre icra müdürlüğünce uzatılıp kısaltılamaz. Kural olarak ilam lehine hüküm kurulan tarafından icraya konulabilir. Ancak taşınmaz başkasına devredilmişse, devralan aynı ilama dayanarak takip yapılabilir.

Taşınmaza ilişkin men'i müdahale ilamı tahliye ve teslimi de kapsar. Ancak kâl için ilâmda açık hüküm gerekir. Taşınmazın aynına ilişkin ilamlar kesinleşmeden icraya konulamaz. Ancak aynı bir ihtilaf olmaması

yani ilamın şahsi hakka dayalı(kira gibi) olması halinde icraya konması için kesinleşmesi gerekmez. İlamın aslının kesinleşmesi gerekiyorsa fer'ilerinin de icrası için kesinleşmesi gerekecektir. Taşınmazın aynına ilişkin men'i müdahale ve kal ilamları zaman aşımına uğramaz.

Borçlu 7 günlük sürede taşınmazı tahliye ve teslim etmez ve Yargıtay'dan icranın geri bırakılması yönünde bir karar getirmezse, ilam hükmü icra dairesi tarafından zorla yerine getirilir.

Tahliye edilen taşınmaza borçlu tekrar girerse, ayrıca bir mahkeme kararına gerek olmaksızın icra dairesi tarafından taşınmazdan çıkarılır. Bunun için yeniden icra emrinin tebliği gerekmez.

Men'i müdahale ve kal ilamlarının infazında icra müdürlüğünce mahalline gidilerek mümkünse ilamda görüşüne başvurulmuş bilirkişi eşliğinde mahkeme kararına dayanak alınan bilirkişi raporu uygulamak suretiyle ilama uygun olarak infaz işleminin yapılması gerekir. İcra müdürünün infaz işlemi taraflarca süresiz şikâyet konusu yapılabilir.

III. Çocukla Şahsi Münasebet Tesisi, Çocuk Teslimi İlişkin İlamların İcrası

Çocuk teslimine dair ilamın icra dairesine takip talebi ekinde verilmesiyle icra müdürlüğünce örnek 3 numaralı icra emri düzenlenerek borçluya tebliğ edilir ve 7 gün içinde çocuğun teslimi emredilir. İlâmda yazılı yargılama gideri, vekâlet ücreti alacakları için ise, örnek 4-5 nolu icra emrinin gönderilmesi gerekecektir. Bu sürede çocuk teslim edilmezse çocuk nerede bulunur ise bulunsun ilam hükmü zorla yerine getirilir. İnfaz sırasında Sosyal Hizmet ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından görevlendirilen sosyal çalışmacı, pedagog, psikolog veya çocuk gelişimcisi gibi bir uzmanın, bunların bulunmadığı yerlerde bir eğitimci hazır bulundurulur. Hazır bulundurulmuş uzmanın görüşüne dayanılarak ilamın infazı ertelenemez.

Çocuk teslimine dair ilâmların icrası için kesinleşmesi zorunludur. Velayetin anneye ya da babaya bırakıldığına dair ilâmlar çocuk teslimini de içerir. Öte yandan mahkemenin çocuk teslimine dair ara kararları, ilâm niteliğinde olmadığından ilâmlı takip konusu yapılamazlar. Tedbir niteliğinde olan bu kararlar, ilâmsız takibe konu yapılamazlar. Ancak doğrudan yerine getirilir. Bu nitelikteki ara kararların infazı, infaz memuru sıfatıyla yapılır ve bu konudaki şikâyetini inceleme görevi, kararı veren mahkemeye aittir.

Çocukla şahsi münasebet tesisine yönelik ilâmın icra dairesine sunulmasıyla icra müdürü örnek 3 numaralı icra emrini gönderir.

Bu ilâmlar zaman aşımına uğramazlar. Çocuk reşit oluncaya kadar geçerliklerini sürdürürler. Ancak bu ilamlar kesinleşmeden icraya konulamazlar.

Şahsi münasebet tesisine ilişkin yapılan giderler genel takip giderleri gibi değerlendirilemez. İstek sahibi çocuğu teslim almak ve teslim etmek için yaptığı giderleri üstlenmek zorundadır. Diğer taraftan isteyemez. Ancak teslim işlemine diğer tarafın yani çocuğun elinde bulunduğu anne veya babanın mani olduğu iddia ve ispat edilmiş olması halinde bu masraf karşı tarafa yükletilir.

IV. Bir İşin Yapılmasına, Yapılmamasına Dair İlamların İcrası

İlâmda borçlunun bir işi yapması (örneğin; bir mimarın proje hazırlaması) veya bir işi yapmaması(örneğin; gürültü yapmaması) hüküm altına alınmış ise, icra müdürlüğünce borçluya örnek 4 nolu icra emri tebliğ edilir. İlâma uygun olarak yapılacak işin ne olduğu, bu işin yapılması için ilâmda süre öngörülmüşse bu süre öngörülmemişse o iş için uygun bir süre belirtilir. Bu sürelerde işin yapılmaması halinde İİK. 343. maddesi uyarınca cezai müeyyide uygulanabileceği icra emrine yazılır.

İlâmda yapılması hükmedilen iş bizzat borçlu tarafından yapılması gereken bir iş ise (örneğin; bir türkücünün konser vermesi gibi) borçlu tarafından icra emrinde belirtilen sürede bu iş yapılmalıdır. Yapılmaz ise alacaklının şikâyeti üzerine icra mahkemesince İİK'nun 343. maddesi uyarınca cezalandırılır. Ayrıca alacaklının genel hükümlere göre tazminat talep hakkı vardır.

İlâmda hüküm altına alınan iş borçlu tarafından yapılması zorunlu olmayıp herkes tarafından yapılabilecek bir iş ise (bağımsız bölümün projeye uygun hale getirilmesi gibi) ve borçlu ilâmda öngörülen ya da icra müdürlüğünce belirlenen sürede o işi yapmaz ise icra müdürlüğünce ilâm hükmü aynen icra ettirilir. Bu durumda alacaklının seçimlik hakkı vardır: Ya masrafını kendisi karşılamak suretiyle ilâma konu işin yapılmasını talep eder ve daha sonra masrafını karşı taraftan aynı takipte talep eder. Ya da o ilâma konu işin yapılması için gerekli olan miktar icra müdürlüğünce belirlenir ve bu miktarın borçludan tahsili sağlandıktan sonra işin yapılmasını isteyebilir.

Bir işin yapılmamasına dair ilâmların icrasında, icra emrine, ilâmda hüküm altına alınan şeyi yapmaması aksi halde İİK. 343. maddesi uyarınca cezalandırılacağı borçluya bildirilir.

V. İrtifak Haklarıyla İlgili İlamların İcrası

Bir irtifak hakkının kaldırılması ya da bir hakkın yükletilmesine karşın ilâmın icra dairesine takip talebiyle birlikte verilmesiyle icra müdürlüğünce borçluya örnek 4 nolu icra emri düzenlenerek gönderilir. İcra emrinde ilâm hükmünün 7 gün içinde yerine getirilmesi, getirilmez ise İİK. 343. madde uyarınca cezalandırılacağı yazılır. Borçlu icra emrinin gereğini yerine getirmez ise, icra dairesince ilam hükmü zorla yerine getirilir

VI. Para Ve Teminat Verilmesine Yönelik İlamlı Takiplere İlişkin İlamların İcrası

Alacaklının para veya teminat alacağına ilişkin bir ilâm ya da ilâm niteliğinde belge sunmasıyla birlikte icra müdürlüğünce borçluya örnek 4-5 numaralı icra emri tebliğ edilir. İcra emri takip talebine ve ilâma uygun olmalıdır. İcra müdürü icra emrini takip talebine ve ilâma uygun düzenlemek zorundadır. İcra emri ekinde takip dayanağı ilamın tebliği gerekmez. İlamda borçlu vekille temsil edilmişse icra emrinin vekile tebliği zorunludur. yine genel haciz yolunda olduğu gibi ilamlı icra takibinde de alacak yabancı para ise Türk Lirası karşılığının takip talebinde ve icra emrinde gösterilmesi zorunludur.

İlamlı icra takibinde peşin harç alınmaz yalnızca başvuru harcı alınır. Takip, harcın yatırıldığı tarihte başlamış sayılır.

İlamlı icra takibinde alacaklının takip talebinden haciz veya iflâs yollarından birisini seçmesi gerekmez. İcra emrinin tebliğinden sonra borç ödenmez ve icranın geri bırakılmasına dair bir karar getirilmez ise, alacaklı haciz veya iflas yollarından birisini seçebilir.

Öte yandan alacaklı ilâma dayalı alacağını ilamsız takip konusu da yapabilir.

Takip dayanağı ilâmda faize hükmedilmemesi ya da faizin başlangıç tarihinin gösterilmemesi halinde ilâmın icraya konulması için kesinleşmesi gerekiyorsa, faiz kesinleşme tarihiden, aksi halde karar tarihinden faizin hesaplanması gerekir. İlamların infaz edilecek kısmı hüküm fıkrası olup gerekçe kısmına göre talepte bulunulamaz. Öte yandan bir ilâmın icraya konulabilmesi için eda hükmünü içermesi gerekir.

İlamlı icra takibinde borçlunun her türlü itiraz ve şikâyeti icra mahkemesine yapması zorunludur. İcra dairesine yapılacak başvuru sonuç doğurmaz. İcra mahkemesine yapılan itiraz ve şikâyet takibi

durdurmaz. Ancak mahkemece talep üzerine takibin durdurulmasına karar verilebilir.

İlâmlı icra takibinde icra emrinin tebliğinden itibaren 7 günlük ödeme süresinin geçmesi ve borçlu tarafından icranın geri bırakılmasına dair ya da icra mahkemesince takibin durdurulmasına dair karar sunulmadığı sürece icra müdürlüğünce cebri icraya devam olunur. Alacaklının talebi doğrultusunda haciz işlemleri yapılır.

İcra takibi sırasında takip dayanağı ilâmın bozulması halinde icra takibi olduğu yerde durur. Bu durumda hacizler kaldırılmayacaktır. Bir diğer ifadeyle takip olduğu yerde duracağından hiçbir işlem yapılmayacaktır. Bozmadan sonra kesinleşmiş bir karar sunulmadığı sürece istirdata yönelik takibe devam edilemez. Bozmadan sonra verilen kararlar borçlunun daha az borcu ya da hiç borcu olmadığı anlaşılırsa yapılan tahsilâtların iadesi için alacaklıya muhtıra gönderilir. Muhtıra tebliğine rağmen paranın iade edilmemesi halinde muhtıranın tebliği tarihinden itibaren yasal faiz hesaplanarak cebri icra yoluyla alacaklıdan ödenen para tahsil edilir. Bozmadan sonraki ilâm ile borçlunun hiç borçlu olmadığına karar verilmesi halinde bu kararın kesinleşmesi ile dosyadaki tüm hacizler kaldırılır. Bunun için ayrı bir hüküm gerekmez. Bozmadan sonra verilen ilâm ayrı bir takip konusu yapılamaz. Kesinleşmiş karar duran takibe sunulmak suretiyle takibe devam edilir. Ancak bozmadan sonraki ilâmda alacak miktarı artmış ise artan kısım için borçluya yeni bir icra emri gönderilir.

Bir ilâmda bozma kapsamı dışında kalan hususlar açıkça belirtilmemiş olsa bile(zımnen) onanmış sayılır. Örneğin, takip dayanağı ilâmın asıl alacak yönünden temyiz itirazlarının reddi ile yalnızca faiz başlangıç tarihi yönünden bozulması halinde, asıl alacak yönünden hükmün onandığı sonucuna varılmalıdır.

Kamulaştırma ve kamulaştırmaz el atma ilâmlarında ilâmın kesinleşme tarihine kadar yasal faiz kesinleşme tarihinden sonra ise Anayasanın 46. maddesi uyarınca, kamu alacaklarına uygulanan en yüksek faiz oranı üzerinden hesaplama yapılması gerekir.

İş Mahkemelerince en yüksek banka mevduat faizine hükmedilmesi durumlarında, icra müdürlüğünce taraflarca bildirilen bankalardan *fiilen uyguladıkları* faiz oranları faiz başlangıç tarihi esas alınarak sorulmalı ve birer yıllık dönemler halinde dönem başındaki en yüksek faiz oranı esas alınarak hesaplama yapılmalıdır. Ayrıca ilamda kıdem tazminatı ücret vs. işçi alacaklarının net olduğuna hükmedilmemişse brüt kabul edileceğinden net miktar hesaplanmalıdır.

3. REHNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ YOLUYLA TAKİP

A. Taşınır Rehininin Paraya Çevrilmesi Yoluyla İlâmsız Takip

İcra müdürü takip talebi üzerine taşınır rehninin paraya çevrilmesi yoluyla takiplere ilişkin örnek 8 nolu ödeme emri düzenleyerek borçluya ve rehin verene ya da rehinli taşınırın malikine ödeme emri tebliğ eder. Ödeme emrinde genel haciz yoluyla ilâmsız takiplere ilişkin ödeme emrine ilaveten rehnedilen şeyin ne olduğu yazılmalıdır. Bu takip şeklinde itiraz süresi 7 gün, ödeme süresi 15 gün olarak belirtilmelidir. Rehin hakkına açıkça itiraz edilmezse, bu takipte rehin hakkının artık tartışma konusu olmayacağı, sırf rehin hakkına itiraz edildiği takdirde alacaklının rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takipten vazgeçerek takibin haciz yoluyla devamını isteyebileceği ödeme emrinde yazılmalıdır.

Ödeme emrine itiraz hakkında, genel haciz yoluyla ilamsız icra takibine ilişkin hükümler uygulanır. Borçlu rehin hakkına açıkça itiraz etmez ise alacaklının rehin hakkı kesinleşir. Sırf rehin hakkına itiraz edilirse, bu durumda alacaklı rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takipten vazgeçerek, genel haciz yoluyla takibin devamını isteyebilir. Böyle bir talep halinde icra müdürlüğünce borçluya mal beyanında bulunması için bir davet kâğıdı gönderilir. Ancak, haciz yapılabilmesi için mal beyanına davet kâğıdının tebliği ve mal beyanında bulunma süresinin beklenilmesi gerekmez. Yalnız rehin hakkına veya borca ya da her ikisine birlikte itiraz edilmesi halinde alacaklının takibe devam edebilmesi için itirazın kaldırılması ya da iptali kararı sunması gerekir.

B. Taşınır Rehninin Paraya Çevrilmesi Yoluyla İlâmlı Takip

İİK'nun 150/h maddesi uyarınca alacağın veya rehin hakkının yahut her ikisinin bir ilâmda ya da ilâm mahiyeti haiz bir belgede tespit edilmiş olması halinde taşınır rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilâmlı icra takibi yapılabilir.

C. İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yolu ile İlâmsız Takip

Takipte dayanan ipotek akit tablosunun kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını taşıması yani ilâm niteliğinde bulunmaması ve İİK. 150/ı maddesi koşullarının mevcut olmaması halinde borçluya, taşınmaz üçüncü kişiye ait ise üçüncü kişiye örnek 9 ödeme emri tebliği edilir. Ödeme emrinde takip talebinde bulunan kayıtların dışında ödeme süresinin 30 gün olduğu 7 gün içinde borca itiraz edilmez ve 30 gün içinde borç ödenmez ise alacaklının taşınmazın satışını isteyebileceği ve ipotek hakkına itiraz edemeyeceği yazılmalıdır. Bu takip şeklinde itiraz genel haciz yoluyla icra takibinde olduğu gibidir. Ancak alacaklının rehin hakkına itiraz edilemez.

D. İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yolu İle İlâmlı Takip

İcra müdürü takip talebi ekinde sunulan ipotek akit tablosunun kayıtsız şartsız bir para borcunun ikrarını ihtiva ettiğini ve alacağın muaccel olduğunu anlarsa borçluya ve taşınmaz üçüncü kişi tarafından rehnedilmiş veya rehin işleminden sonra üçüncü şahsa geçmiş ise, bunlara örnek 6 nolu icra emri tebliğ eder. Takipte asıl borçlu ile rehin veren üçüncü kişi arasında zorunlu takip arkadaşlığı olup her ikisinin birlikte takibi gerekir.

Bu maddeye göre ilâmlı icra takibi yapılabilmesi için ipoteğin kesin borç ipoteği (karz ipoteği- ana para ipoteği) olması gerekir. İpoteğin niteliği akit tablosuna göre belirlenir. İpotek tesis anında mevcut olan bir borç için verilmiş ise böyle bir ipoteğe kesin borç ipoteği, bir diğer ifadeyle karz/ana para ipoteği denilir. Bu şekilde bir ipotek akit tablosu kayıtsız şartsız borç ikrarını içerdiğinden ilam niteliğindedir. İpotek, ipoteğin kurulduğu tarihte mevcut olmayan ve ileride doğabilecek borçları kapsar şekilde tesis edilmiş ise bu tür ipoteğe üst sınır ipoteği (limit ipoteği-teminat ipoteği-maksimal ipotek) denir. Kesin borç ipoteği borcun tamamını, ferileri de dâhil olmak üzere teminat altına alır. Üst sınır ipoteğinde ise taşınmazın sorumluluğu ipotek limiti ile sınırlıdır. Limit üzerinde hiçbir şey istenemez. Buna icra takip masrafları, faizler vs. dâhildir.Üst sınır ipoteğinde ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takip yapılabilir.

İpoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilâmlı takip İİK'nun 34. maddesi uyarınca her yerde yapılabilir. Harç ise ilâmlı takiplerde olduğu gibidir.

Alacaklının takipte dayanak yaptığı ipotek, kesin borç ipoteği olmayıp üst sınır ipotek ise, İİK'nun 150/ı maddesindeki koşulların oluşması halinde ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamli icra takibi yapılabilir. Bunun için, borçluya cari hesap veya kısa, orta, uzun vadeli kredi şeklinde işleyen nakdi veya gayri nakdi bir krediyi kullandıran alacaklı tarafından borçluya noter vasıtasıyla hesap kat ihtarı tebliğ ettirilmiş olması gerekir. Alacaklı tarafından ipotek akit tablosu ile birlikte borçluya İİK. 150/ı maddesi uyarınca tebliğ edildiğine ya da İİK. 68/b maddesine göre, tebliğ edilmiş sayıldığına ilişkin hesap kat ihtarı sunulmasıyla icra müdürlüğünce borçluya, ipotek veren üçüncü kişiye veya ipotekli taşınmazı sonradan alan malike birer icra emri tebliğ edilir. Hesap kat ihtarına itiraz edilmiş olması icra emri gönderilmesine engel olmaz.

İpoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilâmlı icra takibine başlanması üzerine icra müdürlüğünce taşınmazın tapu siciline İİK. 150/c maddesi uyarınca satışa arz şerhi verilir. Bu şerhten sonra taşınmazı iktisap edenlere ödeme emri ya da icra emrinin tebliği gerekmez.

Yine İİK'nın 150/b maddesi uyarınca ipotekli taşınmazda bulunan kiracılara işleyecek kiralari icra dairesine ödemeleri için muhtıra gönderilir.

İİK'nun 150/b maddesi uyarınca takibin kesinleşmesi beklenmeden icra müdürlüğünce satış hazırlıklarına başlanır ve taşınmazın kıymet takdiri yapılır.

E. Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takiplere İlişkin Ortak Hükümler

İİK'nun 150/e maddesi uyarınca ödeme veya icra emrinin tebliğinden itibaren taşınırın 6 ay taşınmazların ise 1 yıl içinde satışının istenmesi zorunludur. Ancak bu hüküm 06 ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girecektir. Halen yürürlükte olan hükümlere göre, taşınırın 1 yıl taşınmazların 2 yıl içerisinde satışının istenmesi gerekir. İİK'nın 78/2. maddesi rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerde de kıyasen uygulanır. Maddede belirtilen sürelerde satış istenmemesi halinde genel haciz yolundan farklı olarak takip, düşer. Düşen takibe devam edilmesi mümkün değildir. Alacaklı yeni bir takip yapmalıdır.

Rehinli malın satılmasından sonra satış bedeli borcu karşılamaya yetmez ise, alacaklıya bir rehin açığı belgesi verilir. Rehin açığı belgesinde dayalı olarak aynı takibe devam edilemez. Ancak yeni bir takip yapılabilir. Rehin açığı belgesi asıl borçlu hakkında düzenleneceğinden rehin veren üçüncü kişi veya rehinli malın maliki üçüncü kişi hakkında rehin açığı belgesi düzenlenemez. Çünkü üçüncü kişinin sorumluluğu rehinli mal ile sınırlıdır.

Rehin açığı belgesinde hesap yapılırken, matrah takip talebindeki toplam miktar değil ihale bedeli esas alınmalıdır.

İpotek temin edilmiş ve vadesi gelmiş alacağın borçlusu icra dairesine başvurarak ipoteğin kaldırılmasını isteyebilir. Vadesi gelmemiş bir borç bulunması halinde borçlunun ipoteği kaldırılmasını isteyebilmesi için ipotek senedine göre borcun yanında işlemiş ve işleyecek tüm faizleri yatırmalıdır. Bu işlem harca tabi değildir. Bu durumda icra dairesi alacaklıya daireye gelerek ipotek bedelini almasını ve ipoteği çözmesini bildirir bir yazı tebliğ eder. Alacaklı bu sürede gelmez veya gelip de parayı almaktan ve ipoteği çözmekten imtina ederse, icra dairesince dosya icra mahkemesine gönderilir. Bu durumda İcra mahkemesinin kararına göre hareket edilir. İpoteğin limit ipoteği olması durumunda borçlunun sorumluluğu limitli sınırlı olduğundan ipotek limitini depo etmesi, kesin borç ipoteği olması durumunda ise, ipotek akit

tablosundaki borcun TMK. 875. maddesine göre vadesinden sonraki faizi ve tüm ferilerini yatırması gerekir.

4. TABLOLAR

A.Ödeme Emrine İtiraz ve Şikâyetin Farkları

Ödeme Emrine İtiraz	Ödeme Emrine Karşı Şikâyet
1. Maddi hukuka dayanan sebeplerden dolayı takibe karşı konulmasıdır.	1. İcra ve iflâs dairelerinin icra ve iflas hukukuna ilişkin hükümlerine karşı başvurulabilir.
2. Kural olarak icra dairesine yapılır. İstisnaları: Gecikmiş itiraz ve kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takipte itiraz icra mahkemesine yapılır.	2. Kural olarak icra mahkemesince yapılır. İstisnaları: a. Kambiyo senetlerine mahsus iflas yolu ile takipte şikâyet 5 gün içinde İcra Dairesine yapılır. Ticaret mahkemesi inceler. b. Tereke tasfiye memurlarının işlemlerine karşı şikâyet sulh hukuk mahkemesine yapılır. c. İhtiyati tedbirin icrasında görevli icra dairesinin işlemlerine karşı şikâyet ihtiyati tedbir kararı veren mahkemeye yapılır. d. Ortaklığın giderilmesinde yapılacak şikâyetler sulh hukuk mahkemesine yapılır.
3. İtiraz süresi tebliğle başlar.	3. Şikâyet süresi, işleminin öğrenilmesiyle (ittıla tarihinde) başlar.
4. Gecikmiş itiraz müessesesi vardır. Engelin kalktığı tarihten itibaren 3 gün içinde icra mahkemesine yapılır. Takip mahkemenin kararı ile durur.	4. Gecikmiş şikâyet kurumu mevcut değildir.
5. Süresiz itiraz kurumu mevcut değil:	5. Süresiz şikâyet kurumu vardır.
6. Sıfat yokluğu ve icra dairesinin yetkisizliğinin ileri sürülmesi itiraz sebebidir.	6. Taraf ve takip ehliyetinin yokluğu şikâyet nedenidir.
7. Tarafları alacaklı ile borçludur.	7. Şikâyetin tarafları, şikâyet eden ve şikâyet edilendir.
8. İtiraz yoluna başvurmak sadece borçluya aittir.	8. Şikâyet yoluna, menfaati olan herkes başvurabilir. Bu kişiler alacaklı, borçlu ve üçüncü kişiler olabilir.
9. İtiraz ile takip kendiliğinden durur.	9. Şikâyet yoluna başvuru durumunda icra takibi kendiliğinden durmaz. Mahkemenin kararı ile durur.

B. Genel Haciz Yolu İle Kambyo Senetlerine Mahsus Haciz Yolunun Farkları

GENEL HACİZ YOLU	KAMBYO SENETLERİNE MAHSUS HACİZ YOLU
1. Belge şartı yok/olabilir.	1. Kambyo senedinin varlığı gereklidir.
2. Belge aslının takip talebine eklenme zorunluluğu yoktur.	2. Kambyo senedinin aslının takip talebine eklenmesi zorunlu, çekte kısmi ödemede fotokopi ile takip yapılabilir.
3. İcra müdürü belgenin vadesini, niteliğini ve zamanaşımını gözetmez fakat rehnin varlığını gözetmek zorundadır.	3. İcra müdürü belgenin vadesini ve niteliğini gözetmek zorunda fakat zamanaşımı ve rehnin varlığını gözetemez.
4. Şikâyet süresi 7 gündür.	4. İstisna olarak kambyo senedinin niteliğine ilişkin ve alacaklının kambyo hukukuna göre takip yapma hakkının olup olmadığına ilişkin şikâyet süresi 5 gündür.
5. Ödeme ve mal beyanı süresi 7 gündür.	5. Ödeme ve mal beyanı süresi 10 gündür.
6. İtiraz süresi 7 gündür.	6. İtiraz süresi 5 gündür.
7. İtiraz yeri icra dairesidir.	7. İtiraz yeri icra mahkemesidir. Takip kendiliğinden durmaz satış işlemi durur.
8. İcra müdürü takip talebini aldıktan sonra borçluya 3 gün içinde ödeme emri göndermek zorundadır.	8. İcra müdürü takip talebini aldıktan sonra borçluya hemen(derhal) ödeme emri göndermek zorundadır.
9. Ödeme emrine itiraz yazılı veya sözlü olarak yapılır.	9. Ödeme emrine itiraz yazılı dilekçe ile yapılır.
10. Ödeme emrine itirazın giderilmesi yolları, itirazın iptali davası, itirazın kesin ve geçici kaldırılması ile borçtan kurtulma davasıdır.	10. Kambyo senetlerine mahsus haciz yolunda ise bu yollar mümkün değildir. Bunun sebebi itirazın doğrudan icra mahkemesine yapılması ve takibi durdurmasıdır.

KAYNAKÇA

- Akcan, Recep :Hacze İştirak, Ankara 2005.
- Akyılmaz Bahtiyar : İdari İşlemin Yapılış Usulü 2000.
- Ansay, Sabri Şakir :Hukuk İcra ve İflas Usulleri, Ankara 1960.
- Aral, Fahrettin : Borçlar Hukukunda Takas, Ankara 2010.
- Arslan, Ramazan : İcra – İflâs Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi, Ankara 1984.
- Aslan, Kudret : Hacizde İstihkak Davası, Ankara 2005.
- Aşık, İbrahim : İcra Sözleşmeleri, Ankara 2006.
- Atalay, Oğuz : Taşınırın Üçüncü Kişilerde Haczi ve Muhafaza Altına Alınması (İİK m.88,II Üzerine Bir Eleştiri) Legal Medeni Usul ve İcra - iflâs Hukuku Dergisi, 2005/1,s.17 vd.
- Aydın, Muzaffer : Hacedilemeyen Mal ve Haklar Ankara 2012.
- Aydın, Muzaffer : Kambyo Senetlerine Mahsus Haciz Yoluyla Takipte Şikâyet, Ankara 2011.
- Berkin, Necmeddin M. : İcra Hukuku Dersleri, İstanbul 1969.
- Berkin, Necmeddin M. : Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi, İstanbul 1980.
- Budak, Ali Cem: İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, İstanbul 2010.
- Coşkun, Mahmut :İcra ve İflâs Kanunu, Ankara 2010.
- Çiftçi, Pınar : İcra Hukukunda Menfaat Dengesi, Ankara 2010.
- Deliduman,Seyithan : Tebligat Hukuku, Ankara 2012.
- Dönmez, Murat : Anonim ve Limited Şirketlerde Hisse Haczi ve Paraya Çevrilmesi, İstanbul 2006.
- Eriş, Gönen : Gerekçeli- Açıklamalı- İctihatlı İcra ve İflâs Kanunu, Ankara 2005.
- Ertugut, Mine :İcra ve İflâs Hukukunda Menkullerin Paraya Çevrilmesi, Ankara 2000.
- Güneren, Ali İcra ve İflas Hukukunda İstihkak Davaları ve Tasarrufun iptali Davaları, Ankara 2004.

Karslı, Abdurrahim : İcra ve İflâs Hukuku, İstanbul 2010.

Kuru, Baki :İcra ve İflâs Kanunu Değişikliği Hakkında Düşünceler, Ankara 1962.

Kuru, Baki :Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi, 2002.

Kuru, Baki:İcra ve İflâs Kanunu'nun 89. maddesinde Yapılan Değişiklikler, İcra İflas Kanunu'nda Değişiklikler, Seminer İstanbul 2004.

Kuru, Baki :İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, İstanbul 2004.

Kuru, Baki/

Arslan, Ramazan/

Yılmaz, Ejder:İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2012.

Kuru, Baki/Görgün, Şanal: İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 1997.

Muşul, Timuçin:Teorik ve Uygulamalı İcra ve İflâs Hukuku I, İstanbul 2001.

Muşul, Timuçin:Gerekçeli-Notlu- İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu ve İlgili Mevzuat, İstanbul 2004.

Muşul, Timuçin :İcra ve İflas Hukuku Temel Bilgiler, Ankara 2012.

Oskay, Mustafa/Koçak, Coşkun/

Deynekli,Adnan/Doğan, Ayhan:İİK Şerhi, Ankara, 2007.

Özbay, İbrahim: İcra ve İflas Hukukumuzda Haczedilmezlikten

Feragat (İİK m.83/a) Atatürk Üniversitesi Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2005/1-2. s.543-567.

Özbek, Mustafa: Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda İlâmlı İcranın Etkinliği, Ankara 2011.

Özekes, Muhammet: İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler, Ankara 2009.

Özmumcu, Seda :Cebri İcra Hukukunda Pazarlık Suretiyle Satış, İstanbul 2005.

Pekcanıtez, Hakan/Atalay, Oğuz/

Sungurtekin Özkan, Meral/

Özekes,Muhammet: İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2012.

Öztek, Selçuk : İcra ve İflâs Hukukumuzda Borç Ödemeden Aciz Vesikası, İstanbul 1994.

Sarı, İbrahim : Takip Hukukunda Zamanaşımı, 2007.

Saldırım, Mustafa Cumhuriyet Savcısının Denetim Görevi, Ankara 2007.

Saldırım Demir, Sibel : İcra Müdürünün Davranış ve İşlemlerinden Doğan Hukuki Sorumluluğu, Ankara 2011.

Sungurtekin Özkan, Meral: Oranlılık İlkesi ve İlkenin İcra Hukukunda Uygulanması, Prof Dr. Turhan Yüce'ye Armağan, İzmir 2001, s.177-203

Postacioğlu, İlhan: İcra Hukuku Esasları, İstanbul 1982.

Tanrıver, Süha :İlamlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcranın İadesi, Ankara 1996.

Tanrıver, Süha : Makalelerim I (1985-2005), Ankara 2005.

Taşpınar, Sema: İsviçre Fedaral İcra ve İflas Kanununda Yapılan Değişikliklere Genel Bir Bakış, 75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, TBB Yayını, Ankara 2004, S.599-670.

Tercan, Erdal/Tercan, Süheyla: İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2005.

Topuz, Gökçen: Hisse Haczi ve Satışı, Ankara 2009.

Ulukapı, Ömer :Medeni Usul Hukukunda Dava Arkadaşlığı, Konya 1991.

Ulukapı, Ömer : İcra ve İflâs Hukuku, Konya 2012.

Uyar, Talih :İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C.5, İİK 82–97; C. 6 İİK 97a-133, Ankara 2006.

Uyar, Talih: İcra Hukukunda Haciz, Manisa 1983.

Ülkü Gören, Nazlı: İcra Hukukunda Ödeme emri, İstanbul 2008.

Üstündağ, Saim: İcra Hukukunun Esasları, İstanbul 2000.

Yavaş, Murat :Borçlunun Üçüncü Şahıslardaki Mal, Hak ve Alacaklarının Haczi, İstanbul 2005.

Yıldırım, Kamil/

Deren Yıldırım,Nevhis: İcra Hukuku, İstanbul 2012.

Yılmaz, Ejder :Hacze Takipli Katılma (Hacze Adi İştirak), AÜHFD C. XXX, 1973/1–4, s. 271–316.

Yılmaz, Ejder :Hacze Takipsiz Katılma (Hacze İmtiyazlı İştirak), AÜHFD C. XXXI, 1974/1–4, s. 361–394.

